

PEDAGÓGIAI PROGRAM

KEMECSEI ARANY JÁNOS REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA, ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

OM azonosító: 033572

Készítette:

Lipőkné Papcsák Anita
főigazgató

Kemece
2026.09.01.

Tartalom

KÜLDETÉSNYILATKOZAT	9
Hit és keresztyén értékrend	9
A gyermek áll nevelőmunkánk középpontjában	10
Tudás, élmény és alkotás	10
Család és iskola – közös felelősség.....	10
Közösséget építünk	10
BEVEZETÉS	11
ISKOLÁNK TÖRTÉNETE	11
AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA.....	12
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	12
A Magyarországi Református Egyház iskolái, küldetésnyilatkozata	12
Elfogadott legfontosabb alapelveink, értékeink	13
Pedagógiai célok.....	14
Pedagógiai feladatok.....	16
A nevelés és oktatás pedagógiai eszközei és eljárásai.....	18
AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	26
Az iskolában folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei.....	26
Az Intézményben folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai értékei.....	26
Az Intézményben folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai céljai és feladatai	27
Az Intézmény nevelő – oktató munkájának feladatai:.....	28
AZ EGYES MŰVÉSZETI ÁGAK OKTATÁSÁNAK CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE	28
AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI	28
AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI.....	29
AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI	29

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ZENEMŰVÉSZETI ÁG AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI	30
--	-----------

A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	31
--	-----------

Művészeti iskolai oktatás személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatai.....	32
A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK	32
Az egészségfejlesztés iskola feladatai	32
Az egészségnevelés célja:.....	32
Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai.....	32
Az egészségnevelési program összetevői	33
Az iskolai egészségnevelési tevékenység kiemelt, konkrét feladatai.....	33

A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK	37
--	-----------

Gyülekezeti életbe való bekapcsolódás	38
Iskolánkban a közösségfejlesztés színterei:.....	39
A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	42
Művészeti iskolában a közösségfejlesztéssel, az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	43

A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	45
---	-----------

Az osztályfőnök.....	45
----------------------	----

A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE	47
---	-----------

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei.....	48
A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása	50
A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....	51
A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység	52
A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program.....	53
A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló	54
A gyermek és ifjúságvédelemi feladatok ellátása.....	54
Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló ellátása, nevelése-oktatása	56

A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ TANULÓI RÉSZVÉTELI RENDJE	57
--	-----------

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK TANTÁRGYANKÉNTI, ÉVFOLYAMONKÉNTI KÖVETELMÉNYEI	58
AZ ÉRDEMJEK TANULMÁNYI RENDSZERBEN TÖRTÉNŐ RÖGZÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOS ÉRTESÍTÉSI KÖTELEZETTSÉG SZAKMAILAG INDOKOLHATÓ HATÁRIDEJE.....	58
AZ ISKOLAVÁLTÁS, A TANULÓK ÁTVÉTELÉNEK SZABÁLYAI.....	58
HELYI TANTERV	61
NEMZETISÉGI ISKOLAI NEVELÉS ÉS OKTATÁS	66
A VÁLASZTOTT KERETTANTERV ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ A KERETTANTERVBEN MEGHATÁROZOTTAKON FELÜL A NEM KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK MEGTANÍTANDÓ ÉS ELSAJÁTÍTANDÓ TANANYAGÁT, AZ EHHEZ SZÜKSÉGES KÖTELEZŐ, KÖTELEZŐEN VÁLASZTANDÓ VAGY SZABADON VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK MEGNEVEZÉSÉT, ÓRASZÁMÁT;.....	66
A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI.....	67
Iskolánkban folyó oktató és nevelő munka feladata:.....	68
Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	68
A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	69
GYERMEKBARÁT ISKOLAKEZDÉSES NAPIREND	69
Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	70
A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	70
A VÁLASZTHATÓ FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ EZEK ESETÉBEN A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYA.....	72
Pedagógus választásának szabályai	72
A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI, SZÁMONKÉRÉSI RENDJE, ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, (DIAGNOSZTIKUS, SZUMMATÍV) FEJLESZTŐ FORMÁI, VALAMINT A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSÉNEK ELVEI	73
A TANULMÁNYI MUNKA ÉRTÉKELÉSÉNEK RENDSZERE	73
A tanuló tanulmányi teljesítménye értékelése	74
A magatartás értékelésének és minősítésének elvei	77
A szorgalom értékelésének és minősítésének elvei:.....	78

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A TANULÓ MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI	78
A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI	80
A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG.....	81
EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETNEVELÉSI ELVEK.....	82
Egészségnevelés elvei.....	82
Környezeti nevelés elvei.....	85
A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	91
A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek	91
A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK ISKOLAI NEVELÉSE ÉS OKTATÁSA ESETÉN A FOGYATÉKOSSÁG TÍPUSÁHOZ ÉS FOKÁHOZ IGAZODÓ FEJLESZTŐ PROGRAM.....	94
AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓ ISKOLAI NEVELÉSE-OKTATÁSA	95
Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló	109
TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSÉHEZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK	117
Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	119
AZ OTTHONI, NAPKÖZIS, TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI	121
A DÉLUTÁNI FOGLALKOZÁSOK GYERMEKKÖZPONTÚ SZERVEZÉSE.....	122
SAJÁTOS PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK, PROJEKTOKTATÁS ALKALMAZÁSA	123
A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK.....	124
AZ ISKOLA VALLÁSOS PROGRAMJAI, ÜNNEPEINK, RENDEZVÉNYEINK, HAGYOMÁNYOK	124

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ERŐSZAKMENTESÉG, KONFLIKTUSMEGOLDÁS, AZ ISKOLAI Bántalmazás, Erőszak megelőzése	124
BALESET MEGELŐZÉS	125
DROG-STRATÉGIA	125
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA	127
Az alapfokú művészeti iskola egyes művészeti tevékenységek oktatásának cél és feladatrendszere, k.....	127
AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS	127
A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI.....	128
KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK.....	130
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK.....	147
ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS.....	154
A TÁNCMŰVÉSZETI ÁG ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI	155
NÉPTÁNC TANSZAK	158
ZENEMŰVÉSZETI ÁG	174
AKKORDIKUS TANSZAK.....	177
ZENEISMERET TANSZAK	186
NÉPZENEOKTATÁS	212
PENGETŐS TANSZAK.....	216
Helyi tantárgyi tanterv.....	224
A tantárgy órakerete:.....	224
1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ	225
I. Fejlesztési feladatok	225
II. Közműveltségi tartalmak	226
1. Községi élet (régén és ma):	226
2. A cigány kultúrkör elemei.....	226

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3.	A cigány nyelvek (romani, beás).....	226
	Tanulási, gondolkodási kompetenciák.....	227
	A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	227
	Tájékozódás térben-időben	228
2.	évfolyam	235
3.	évfolyam	239
4.	évfolyam	244
	Helyi tantárgyi tanterv.....	237
	A tantárgy órakerete:.....	237
1.	TANTÁRGYI BEVEZETŐ	238
I.	Fejlesztési feladatok	239
II.	Közműveltségi tartalmak	239
1.	Nemzetiségi azonosságtudat, pozitív minták, példaképek.....	239
3.	Történelmi események időszalagon	239
	Tanulási, gondolkodási kompetenciák.....	240
	A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	240
	Tájékozódás térben-időben	241
	6.évfolyam	249
	7.évfolyam	254
	8.évfolyam	259
	NYILATKOZAT	266
	A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL	266
	KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK	266
	Mellékletek	268
	TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA SZABÁLYZATA	268
	Osztályozó vizsga	269
	Különbözeti vizsga	270
	Javító vizsga	270
	Pótló vizsga.....	270
	Sajátos nevelési igényű tanulók vizsgaszabályzata	274
	Egyéni munkarendű tanuló esetén	276

PEDAGÓGIAI PROGRAM

KÖSZÖNTŐ

Szeretettel köszöntöm mindazokat, akik kezükbe veszik és megismerik iskolánk Pedagógiai Programját!

Egy iskola Pedagógiai Programja több mint célok, feladatok és szakmai elvek összessége. Képet ad arról, hogyan gondolkodunk a nevelésről és az oktatásról, milyen lehetőségeket szeretnénk biztosítani tanulóink számára, és milyen szakmai elvek mentén végezzük mindennapi munkánkat.

A Kemecei Arany János Református Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskolában fontos számunkra, hogy tanulóink az iskolában töltött évek során biztos alapokat kapjanak további életükhöz. Arra törekszünk, hogy az ismeretek megszerzése mellett megtanuljanak kitartóan dolgozni, önállóan gondolkodni, döntéseket hozni, együttműködni, és felismerni saját lehetőségeiket és felelősségüket.

Minden hozzánk érkező gyermek más. Más képességekkel, érdeklődéssel, családi háttérrel, tapasztalatokkal és álmokkal lépi át az iskola kapuját. Pedagógiai munkánk egyik legfontosabb feladata, hogy ezeket az egyéni sajátosságokat felismerjük, a gyermek erősségeire építsünk, nehézségeiben segítsük, és lehetőséget teremtsünk számára a fejlődésre és a siker megtapasztalására. Feladatunk egyszerre a tehetségek felismerése és kibontakoztatása, a felzárkóztatás, az egyéni fejlődési utak támogatása és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek segítése.

Szeretnénk, ha az iskolában eltöltött idő nem csupán tanórák és követelmények sorozata lenne. Fontosnak tartjuk a felfedezés örömét, a közös tapasztalatokat, az alkotást, a művészetet, a mozgást, a játékot, a közösségi programokat és mindazokat az élményeket, amelyek közelebb viszik a gyermekeket a tanuláshoz és egymáshoz. Hagyományainkat megbecsülve keressük azokat a szakmai lehetőségeket és módszereket, amelyekkel eredményesebbé és tartalmasabbá tehetjük tanulóink iskolai éveit.

Mindez elképzelhetetlen elhivatott, szakmailag felkészült pedagógusok nélkül. Kollégáimmal közös felelősségünk, hogy tudásunkkal, emberségünkkel és személyes példánkkal olyan biztos pontot jelentsünk tanítványaink életében, amelyre később is építhetnek. Pedagógusaink munkájában ezért a szakmai felkészültség mellett meghatározó az odafigyelés, a következetesség, a türelem és annak felismerése, hogy egy-egy biztató szó, személyes beszélgetés vagy időben nyújtott segítség hosszú időre meghatározó lehet egy gyermek életében.

Hiszünk abban is, hogy gyermeket nevelni csak együtt lehet. A család és az iskola ugyanazért a gyermekért dolgozik, ezért különösen fontosnak tartjuk a rendszeres párbeszédet és az együttműködést. Arra törekszünk, hogy a szülők érezzék: kérdéseikkel és észrevételeikkel fordulhatnak hozzánk, és a gyermek fejlődését érintő helyzetekben közösen keressük a megfelelő megoldásokat.

Köszönettel tartozunk fenntartónknak, a Kemecei Református Egyházközségnek, valamint Kemece Város Önkormányzatának, partnereinknek és támogatóinknak, akik együttműködésükkel hozzájárulnak intézményünk eredményes működéséhez. Az iskola sikerei mögött mindig közös munka áll: gyermekeké, pedagógusoké, családoké, akik valamilyen módon segítik közösségünket.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Főigazgatóként azt szeretném, hogy tanulóink számára az itt töltött éveknek értéke és emléke legyen. Hogy legyenek sikereik, legyenek céljaik, merjenek kérdezni és próbálkozni, találjanak olyan területet, amelyben kibontakozhatnak, és legyenek mellettük olyan felnőttek, akik észreveszik, támogatják és ösztönzik őket.

Pedagógiai Programunk ennek a közös munkának a szakmai alapja. Céljaink megvalósítása mindannyiunk felelőssége, és eredményessége leginkább abban mérhető, hogy mit tudunk hozzátenni egy-egy ránk bízott gyermek fejlődéséhez és jövőjéhez.

Bízom benne, hogy közös munkánkkal olyan iskolát formálunk, amelyre tanulóink és családjaik évek múltán is jó szívvel gondolnak vissza.

*„Boldog az ember, aki megtalálta a bölcsességet,
és az az ember, aki értelmet kap.
Mert több haszna van ennek, mint az ezüstnek,
és nagyobb jövedelme, mint a színaranyoknak.”
(Péld 3,13–14)*

Lipőkné Papcsák Anita
főigazgató

Küldetésnyilatkozat

A **Kemecsei Arany János Református Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola** a Kemecsei Református Egyházközség fenntartásában működő köznevelési intézmény. Küldetésünket a református keresztyén értékrend, a gyermekek iránti szeretet, a tudás tisztelete és a közösségért vállalt felelősség határozza meg.

Hiszünk abban, hogy az iskola feladata több az ismeretek átadásánál. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik képesek gondolkodni, kérdezni, dönteni, együttműködni és felelősséget vállalni önmagukért és másokért. Célunk, hogy tanulóink biztos alapokat kapjanak további tanulmányaikhoz és életük alakításához, miközben megismerik a református hit és kultúra értékeit, megtapasztalják a közösség erejét és a másik ember iránti szeretet jelentőségét.

Hit és keresztyén értékrend

Nevelő-oktató munkánk alapja a Szentírás tanítása és a református keresztyén értékrend. Tanulóinkat hitre, szeretetre, becsületességre, alázatra, szolgálatra, felelősségvállalásra, megbocsátásra és embertársaik tiszteletére neveljük.

Fontosnak tartjuk, hogy református tanulóink megismerjék és vállalják egyházunk értékeit és hagyományait. Más felekezethez tartozó tanulóink vallási meggyőződését tiszteletben tartjuk, miközben intézményünk református keresztyén értékrendjének megismerését és tiszteletét valamennyi tanulónktól és az iskolai közösség tagjaitól elvárjuk.

Hitéleti nevelésünk szerves részei az áhítatok, a napi ige, az imádság, a hittan- és egyházi énekoktatás, a csendesnapok, az istentiszteleti alkalmak, valamint az egyházi ünnepek közös

megélése. Törekszünk arra, hogy a keresztyén értékek ne csupán az egyházi alkalmakon, hanem **mindennapi kapcsolatainkban, döntéseinkben és egymással való bánásmódunkban is láthatóvá váljanak.**

A gyermek áll nevelőmunkánk középpontjában

Számunkra **minden gyermek érték.** Olyan biztonságos, szeretetteljes és elfogadó iskolai környezet kialakítására törekszünk, ahol a gyermek örömmel tanulhat, kérdezhet, alkothat, próbálkozhat, és ahol a hibázás is a tanulási folyamat természetes része.

Figyelembe vesszük tanulóink egyéni képességeit, szükségleteit és eltérő fejlődési útjait. Feladatunknak tekintjük a tehetségek felismerését és kibontakoztatását, a tanulási nehézségek leküzdésének támogatását, a hátrányok csökkentését és a lemorzsolódás megelőzését.

Befogadó iskolaként arra neveljük tanulóinkat, hogy képesek legyenek egymást elfogadni, tisztelni és segíteni. Kiemelt érték számunkra az együttműködés, az egymásra figyelés, az erőszakmentes kommunikáció és a konfliktusok békés rendezése.

Tudás, élmény és alkotás

Magas színvonalú, korszerű nevelő-oktató munkára törekszünk. Olyan használható tudást kívánunk közvetíteni, amely felkészíti tanulóinkat a továbbtanulásra és a folyamatosan változó világ kihívásaira.

Hiszünk abban, hogy **a tanulás akkor igazán eredményes, ha élményt is jelent.** Ezért pedagógiai munkánkban helyet kap a tapasztalati tanulás, a játék, a mozgás, a projektmunka, a digitális lehetőségek alkalmazása, a természetben és iskolán kívüli helyszíneken történő tanulás, valamint a közösségi élmények.

Alapfokú művészeti iskolaként különösen fontosnak tartjuk a művészet személyiségformáló és közösségépítő erejét. Lehetőséget teremtünk arra, hogy tanulóink az alkotásban és a művészeti tevékenységekben is felfedezhessék és kibontakoztathassák tehetségüket.

Család és iskola – közös felelősség

A gyermek nevelésében a családot elsődleges partnerünknek tekintjük. A szülőkkel való kapcsolatunkat a kölcsönös tiszteletre, bizalomra, őszinte kommunikációra és együttműködésre kívánjuk építeni.

Arra törekszünk, hogy a családok ne csupán kapcsolódjanak az iskolához, hanem részesei legyenek közösségi életünknek. A szülők bevonásával megvalósuló programok, családi alkalmak és közösségi rendezvények lehetőséget teremtenek arra, hogy **iskola, család és gyülekezet egymást erősítve szolgálja a gyermek fejlődését.**

Közösséget építünk

Olyan iskolát kívánunk működtetni, **ahová jó tartozni.** Ahol a gyermek biztonságban érezheti magát, a szülő bizalommal fordulhat az intézményhez, a pedagógus szakmai munkája megbecsülést kap, és ahol mindenki felelősséget vállal a közösségért.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Pedagógusainktól magas színvonalú szakmai munkát, hivatástudatot, folyamatos megújulást, következetességet és példamutatást várunk. Valljuk, hogy a pedagógus személyiségevel, szavaival és tetteivel egyaránt nevel.

Iskolánk egyszerre kíván **értéket őrizni és megújulni**. Őrizzük református hitünket, hagyományainkat és közösségi értékeinket, miközben nyitottak vagyunk azokra a pedagógiai módszerekre és szakmai kezdeményezésekre, amelyek tanulóink fejlődését és jóllétét szolgálják.

Küldetésünket Pál apostol szeretetről szóló tanítása foglalja keretbe:

„A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. [...] Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem múlik.”
(1Kor 13)

Arra törekszünk, hogy ez a szeretet legyen jelen mindennapi munkánkban: a gyermekekhez, egymáshoz, a családokhoz és közösségünkhöz való viszonyunkban.

Hitben nevelünk, tudást adunk, értéket közvetítünk, közösséget építünk – szeretettel.

BEVEZETÉS

Iskolánk története

A 780 éves Kemecse városában írásos feljegyzések tanúskodnak arról, hogy már a református és katolikus egyház írni, olvasni tanította híveit. Amikor a lakosság protestáns hitre tért, az iskola alapítása is megtörtént. Sajnos a parókia 1853 körül leégett, ezért nem állapítható meg, hogy pontosan mikortól folyik szervezett iskolai oktatás. Csak következtetni lehet arra, hogy 1648-ban már volt. Iskolát építettek 1880-1890, 1926-1930 között, valamint 1910-ben és 1928-ban. 1929-től 5 tanerős összevont formában, majd 6 osztályos népiskolában folyt az iskoláztatás. 1945-től az államosított iskolában indult a 8 osztályos képzés.

Az 1940-1960-as években tanyasi iskolák is működtek. A Fertőtanyán 40-46 gyerek, a Körmendy tanyán 35-40 gyerek tanult. Az új központi iskola 1969. március 21-től biztosítja a korszerűbb körülményeket, ami 1990-ben és 2003-ban újabb szárnyal, könyvtárral, majd 8 tantermes szinttel gazdagodott.

Iskolánk 2003. október 18-án vette fel az Arany János nevet.

2013 óta összetett nevelési-oktatási intézményként működünk. Ellátjuk az alapfokú művészeti nevelés és oktatás feladatait is. Rendelkezünk a zavartalan oktatómunkához szükséges személyi és tárgyi feltételekkel. 2019. szeptember 1-től intézményünk fenntartója a Kemecsei Református Egyházközség.

AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A Magyarországi Református Egyház iskolái, küldetésnyilatkozata

A Magyarországi Református Egyház Krisztus Urunk missziói parancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján közoktatási intézményeket tart fenn.

Működésük és a rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás figyelemmel az állami iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra, Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek, és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelest követő szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

- tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni és továbbadni;
- református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá,
- nem református tanulóit vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje. (Református Közoktatási Törvény (1995))

Feladatunknak tekintjük a gyermek képességeinek minél szélesebb körű kibontakoztatását, figyelembe véve az életkori sajátosságokat. Ezen feladatok megvalósítására egy szakképzett, elkötelezett pedagógusgárda áll rendelkezésre, akik példa értékűen tudnak együttműködni a szülőkkel.

Döntéseink, intézkedéseink meghozatalakor, a gyermek mindenkori felett álló érdekeit vesszük figyelembe, különösen, hogy szolgáltatásaink megfelelő szinten biztosítva legyenek tanulóinknak oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen számukra aránytalan terhet. Ezen kívül tanulóink minden segítséget megkapjanak képességük, tehetségük kibontakoztatásához, személyiségük fejlesztéséhez, ismereteik folyamatos korszerűsítéséhez. Ügyeinkben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembe vételével, a többi tanuló érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára a legkedvezőbbben

döntünk. Az oktatás mellett nagy hangsúlyt fektetünk tanulóink nevelésére is. Elsődleges feladatunknak tekintjük a református keresztyén értékrend közvetítését.

- Nevelési, tanítási, tanulási munkánk eredményeként szeretnénk elérni, hogy tanulóink sokszínű egyéniségük kialakulása mellett, a NAT követelményrendszerére épülő, alkalmazható tudás, korszerű műveltség birtokosai legyenek.
- Hazáját ismerő és szerető, a nemzeti hagyományokat és az iskolai tradíciókat őrző fiatalok nevelése.
- Fontos a tehetség kibontakozásának a segítése, a differenciálással történő fejlesztés, és a hátránykompenzálás az iskolai élet minden területén. Az intézmény az esélyegyenlőség elve szerint saját keretein belül lehetőséget teremt a sajátos nevelési igényű tanulók számára is
- A kulcskompetenciák kialakítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás lehetőségének megalapozása
- Az anyanyelv helyes használata szóban és írásban, a kommunikációs képességek fejlesztése
- Célunk, hogy tanulóink megismerjék az egészséges életmód legfontosabb szabályait, tisztában legyenek az egészséges táplálkozás, a rendszeres mozgás egészséget befolyásoló hatásával, a testi-lelki higiéné fontosságával.
- Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése az adott életszakaszra kidolgozott tanterv szerint. Tartalomalapú nyelvoktatás.
- • Az IKT-eszközök alkalmazásának folyamatos bevezetése.

Az iskolánkban folyó nevelő és oktató munka feladata, hogy a felsorolt értékek elérését, és a célok megvalósítását elősegítse. Ezt szolgálják tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó rendszeres és komplex értékelés, valamint az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre, közösségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Elfogadott legfontosabb alapelveink, értékeink

- az ember Istentől kapott rendeltetésének tudata,
- a református egyház ismerete,
- példamutató, hittel teli életvitel,
- tolerancia, türelem, egymás tisztelete, megbecsülése,
- Isten- és emberszeretet, elfogadás, a szolidaritás szolgálata,
- becsületesség, igazságosság, őszinteség, bizalom, erkölcsi tisztaság,
- az evangéliumi normák által szabályozott emberi szabadság védelme és megtartása,
- a természet tisztelete, védelme, környezetünk megóvása a jövő nemzedék számára,
- önfegyelem, önismeret, alkalmazkodóképesség, empátia,
- szakszerűség, pontosság, igényesség és kitartás a munkában,
- a tudás, a munka, az értékteremtés megbecsülése,
- az egészséges életvitel igénye,
- esélyegyenlőség a tanítás-tanulás folyamatában minden tanuló számára,
- esztétikai, művészeti értékek, az egyetemes és nemzeti kultúra tisztelete,

Pedagógiai nevelő-oktató munkánk során az előbbieken felsorolt értékek közvetítését alapfeladatnak tekintjük, nevelő-oktató munkánkat ezen értékek mentén végezzük.

Pedagógiai célok

Az iskola célja, hogy a családdal együttműködve:

- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:

- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A református iskola nevelő-oktató munkájának célja az, hogy növendékei életüket tudatosan megélni képes és a közösséget szolgálni kész emberekké váljanak, azaz

- lelki és testi egészségük alkalmassá tegye őket áldozatos élet folytatására, az ezzel járó örömek hálás elfogadására és terhek türelmes elhordozására;
- képzettségük elegendő legyen ahhoz, hogy tovább tanuljanak;
- műveltségük révén elkötelezett, hűséges és tudatos gyarapítói és védelmezői legyenek szűkebb és tágabb gyakorlati és eszmei környezetüknek (otthon, lakóhely, haza, természet / család, gyülekezet és más közösségek, nemzet).
- Keresztyén szellemiség, ezen belül református arculat megteremtése, gyermekközpontú iskola a kor szellemének megfelelő gyakorlatias életre neveléssel

Az alsó tagozaton (1-4. évfolyam)

- az iskolába lépő kisgyermekben óvja és fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot;
- vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az intézményi tanulás tevékenységeibe;
- tegye fogékonnyá a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt;
- az intézmény adjon teret a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának;
- az intézmény segítse a gyermek természetes fejlődését, érését;
- a tanuló merje kifejezni és felvállalni érzelmeit;
- legyenek nyitottak a Szentírás által közvetített egyetemes értékek befogadására, törekedjenek megtartásukra;
- az intézmény a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket, kulcskompetenciákat fejlesszen;

- társas kapcsolataikat hassza át az egymás iránti szeretet és tisztelet, fogadják el a szabályokat és megállapodásokat, alkalmazzák a kulturált együttélés normáit, tudjanak együttműködni másokkal, segítsék a rászorulókat;
- szeressék és óvják természeti környezetüket;
- az olvasás iránti kedv felkeltésének, fenntartásának motiválása,
- mélyrehatóan alapozzuk meg az alapkészségek elsajátítását; - olvasás, írás, természetismeret, matematika – területén – az egyéni tanulói képességek figyelembevételével;

Célok az alapfokú nevelés – az felső tagozaton (5-8. évfolyam)

- folytassa az első szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését;
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, a tanulók egyéni képességeit és eltérő érését, érdeklődését;
- vegye figyelembe, hogy a 10 -12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz;
- vegye figyelembe, hogy 12 – 14 éves kortól (serdülőkor kezdete) a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás, de ez eltérő ütemű lehet;
- az alapkészségek kimunkálása (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése;
- a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket - érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra;
- a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre;
- alapozza meg a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására;
- magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását;
- a tanítási – tanulási folyamat strukturált tudást közvetítsen: az ismeretek megszerzésének, a megértés, az alkalmazás és magasabb műveleti szintű alkalmazás képességének a megalapozásával;
- tudatosítsa a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítse meg a humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben hitben élő művelt emberré gazdag személyiséggé, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak;
- legyenek nyitottak a Szentírás által közvetített egyetemes értékek befogadására, törekedjenek megtartásukra;
- nyelvtanulás során merjenek idegen nyelven (angol) kommunikálni, táguljon világképük, személyiségük fejlődjön;
- szeretnének, ha elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló emberekké válnának tanítványaink;
- a személyiségfejlesztés céljait szolgálja a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarati és testi, a nyelvi-kommunikációs, a matematikai, a természettudományos; a történeti, társadalmi, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;

- fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus kapcsolathoz szükségesek;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját;
- a keresztyén nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét;
- jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem és igazságosság;
- a pedagógiai munka középpontjában tehát az egyénre szabott fejlesztés álljon;
- a képességük szerinti tárgyi tudás mellé a gyermekek szerezzék meg mindazokat az együttműködési, kommunikációs képességeknek az alapjait is, amelyek segítségével tudását ön-maga és a mások számára hasznosítani tudja;
- indítsuk el a tanulót a reális önértékelés igényének a megalapozásában, az egészséges önbizalom és a kockázatvállalás bátorságát szorgalmazzuk, de ne a társának a kárára érvényesítse;
- a „tanulás tanulása” és az önálló ismeretszerzés képességének igényét minden gyermek számára próbáljuk tudatossá tenni,
- az informatika alkalmazása, a digitális írástudás elterjesztése és az idegen nyelv tanulása iránti igény fejlesztése is járuljon hozzá az alpműveltség kialakításához;
- ismerje és alkalmazza a közösségi együttélés pozitív magatartásformáit, az osztály, iskolai, gyülekezeti közösségekben;
- személyiségében törekedjen, hogy humánus, erkölcsös, fegyelmezett, kötelességtudó, nyitott, kreatív, toleráns legyen;
- támogassuk, hogy alakuljon ki a saját hatékony tanulási stratégiája, célszerűen alkalmazza a tanulási módszereket;
- A nevelőtestület módszertani kultúrájának fejlesztése, önálló intézményi innováció megvalósítása.

Pedagógiai feladatok

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerése, az Európához tartozás erősítése,
- a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése,
- teljesítmény növelésére sarkalljuk tanítványainkat, hogy *az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen.

Az iskolában a tanulók erkölcsi, lelki, esztétikai, akarat, jellem, értelmi, technikai, testi nevelését igyekszünk megvalósítani. Feladatunk az ismeretek átadása, készségek kialakítása és fejlesztése, a képességek fejlesztése, a tehetséggondozás, differenciálás, felzárkóztatás, kompetenciafejlesztés, az önálló kreatív gondolkodásra való nevelés.

Az egyházi oktatás hangsúlyos feladatai

- A magyar református iskolák évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épülő, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelés.
- Korszerű ismeretanyag és általános műveltség közvetítése, a továbbtanulásra való felkészítés.
- A tanulók szellemi és fizikai képességeinek kibontakoztatása, munkás, alkotó, szolgáló életre nevelés, amelynek során a tanulók művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet, hűséges és áldozatkész polgáraivá válnak.
- Olyan keresztyén közösség teremtése, amely a fiatalok hitben való megerősödéséhez, nemzeti hovatartozásuk vállalásához lelki-erkölcsi példát támaszt és keretet ad.
- Feladatunk a nem kiemelkedő képességű, illetve teljesítményű, de egyházunkhoz ragaszkodó vagy legalábbis a református értékek szerint nevelkedni akaró tanulók felzárkóztatása, korrepetálása, differenciált oktatása, egyéni fejlesztése.

Az alsó tagozaton (1-4. évfolyam)

a pedagógiai munka középpontjában a egyénre szóló fejlesztés törekvése álljon;

- a kompetencia alapú oktatás kiterjesztése, az ismeretközlés és kompetenciafejlesztés egységes arányát figyelembe véve;
- élet közeli tanulási környezet kialakítása, mely szemléltetésre, tapasztalatszerzésre épül;
- a tanulási stratégiák alkalmazásában a sokszínűségekre törekvő tevékenységrendszerének megismertetése;
- a tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése, ezért, a tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása legyen;
- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített motivációval fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és mozdítsa elő érzelemvilágának gazdagodását;
- alapozza meg a tanulási szokásokat és módszereket;
- támogassa az egyéni képességek kibontakozását;
- az oktatási folyamatban alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit is;
- a tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában;
- törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak;
- tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- erősítse meg a pozitív magatartásformákat, szokásokat;
- a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését;
- a játékoság, gazdag eszköztárának biztosítása a nevelő – oktató munkában – az iskolába belépő gyermekeknek;
- a teremtett világ, a természeti, társadalmi környezetünk megismerése, védelme iránti kíváncsiság felébresztése;

Feladatok a nevelés-oktatás a felső tagozaton (5-8. évfolyam)

- fejlessze a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, amelyek a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek;
- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben fejlessze a tanulók hitét, önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, empátiáját, toleranciáját;
- olyan helyzeteket kell teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét, amely a keresztyén pedagógiának alapjául szolgál;
- tudatosítani kell a tanulóknak a közösség demokratikus működésének értékét és jellemzőit – elsősorban az önkormányzatiság területén (DÖK);
- tisztázni az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban;
- vállalja vallását, a nemzeti, a nemzetiségi azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;
- erősítse a Európához való tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is késztesse más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;
- felelősen alakítsa saját természeti, társadalmi és emberi környezetét; - elsősorban a szűkebb környezetén belül;
- a test és a lélek harmonikus fejlesztése;
- a szocializáció folyamatainak elősegítése;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése;
- a tanulási stratégiák és módszerek megismertetése;
- a tanulók kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minőségéről;
- adaptív tanulásszervezéssel hasznosítsuk a számítógépet, s az infokommunikációs technikákat;
- alakuljon ki a folyamatos tanulásra, önképzésre, átképzésre való igény, mely az élethosszig tartó tanulás alapja.

A nevelés és oktatás pedagógiai eszközei és eljárásai

A lelki egészség gondozásának egyik eszköze a bibliaolvasás, melynek révén a növendékek megismerkednek az isteni kijelentés gazdagságával és bölcsességével. Másik az önvizsgálat, melynek eredményeképpen a fogékony ember saját magára nézve a mértékletesség, másokra nézve a türelem keresztyéni szabályait tanulhatja meg. Az így megtanult szabályokon épülhet fel az erkölcsi érzék, mely eligazodni segít az élet hétköznapi vagy rendkívüli helyzeteiben egyaránt. Az iskola számára a tudás, az ismeretek átadása fontos feladat.

- fokozatosan **átvezetjük a gyermeket** az óvoda játékközpontú cselekvéseiből **az intézményi tanulás tevékenységeibe**;
- **mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz**, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- a **mozgásigény kielégítésével**, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése;

- az **önismeret** alakításával, a **fejlesztő értékelés és önértékelés** képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: **az életkori jellemzők figyelembevétele**; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása;
- **az 16 óráig tartó bent tartózkodás során a nevelés és oktatás - egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát**, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét;
- **a kreativitás fejlesztése**; - az egyéni képességek figyelembevételével az **írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés**; **a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése**, személyre szóló, **fejlesztő értékelésük**;
- a személyiség **erkölcsi arculatának, a Szentírás történeteivel, értelmi és érzelmi alapozásával**; helyes **magatartásformák megismertetésével** és gyakoroltatásával;
- a 16 óráig tartó foglalkozások és tanulószobai foglalkozások elősegítik a tanulók felkészülését, a tehetségnevelést, egyéni megsegítést;
- a **kortárs kapcsolatok** megerősítésével; a mindennapi életvitellel összefüggő **praktikus ismeretek** nyújtásával;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és **az alapvető képességek, készségek elsajátításával**; a **mentális képességek** célirányos fejlesztésével; **az önálló tanulás és az önművelés alapozásával**;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő **kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat**; **projekteket, projektnapokat, témahetet, témanapokat**;
- növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). az intézmény épít a tanulók kíváncsiságára és a rendszerezett ismeretek iránti igényükre;
- a tanulók megszerzett tudásukat **valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében** is alkalmazzák, döntéskéességüket szervezett gyakorlatokban és spontán élethelyzetekben is érvényesítik;
- az iskolában folyó nevelő – oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési rendszerében meghatározott rend szerint **funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket**;
- **alkalmazzuk a tanuló-megismerési technikákat, módszereket és eszközöket**;

Eszközök

- minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének, illetve távolabbi céljainak **megfelelő programokat** (projektek, témahetek, modulok, intézményi innováció), **tevékenységi formákat**;
- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont **az életkori jellemzők figyelembevétele, valamint a tanulók egyéni képessége**;
- **személyes példamutatással** neveljük gyermekeinket toleranciára, a máság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása;
- a mentális képességek céltudatos fejlesztésével; **az önálló tanulás és az önművelés alapozásával, gyakoroltatásával**;

- az intézményi tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, a **problémamegoldó gondolkodás fejlesztése** érvényesül;
- az IKT eszközök használatának elsajátítása, melyhez a szükséges eszközöket biztosítjuk (tantermenkénti interaktív tábla használata),
- a diagnosztikus, a formatív és a szummatív mérések mérőeszközeit intézményi szinten készítjük el;
- az **SNI tanulók sérülés specifikus fejlesztését biztosítjuk az** egyéni haladás biztosításával egyéni fejlesztési terv alapján.

Fejlesztési területek-nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás, cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

Az erkölcsi nevelés

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés, tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztesség, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.

- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése,
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között.

Ezt a magatartást jellemezze:

- a törvénytisztelet,
- az együttélés szabályainak betartása,
- az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete,
- az erőszakmentesség,
- a méltányosság.

Az iskola megteremti a lehetőségét annak, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és biztosítja a honvédelmi nevelést.

Fejlődjön ki a tanulóban a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra, amelyet a közügyekben való részvétel megkíván.

A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.
- A tanuló kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejtése.
- A tanulók képessé válnak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulóban fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az érték-rendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a testi-lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megővására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,
- A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,
- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóiban, saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő,
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhassák hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát,
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusaival,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása:

Minden pedagógus teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.
- Annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
- Hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
- Hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- Melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;
- Miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;
- Hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek:

Az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége a teljesítmény növelésére sarkalló, az életesélyek tanulással történő növelését szolgáló egységes, közös alapra kell, hogy épüljön. Cél a személyiségfejlesztő tanítás.

Olyan pedagógiai munkát feltételez az iskolától, a pedagógusoktól, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;
- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében
- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.

- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:

- A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.
- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

Kulcskompetenciák, a kompetenciaalapú oktatás pedagógiai feltételrendszerének kialakítása

A kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, a változások irányát és tartalmát cselekvően lesznek képesek befolyásolni.

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek háttérében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

Számos olyan fejlesztési területet említhető, amely valamennyi műveltségterületen a kialakítandó kompetencia részét képezi: ilyen például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, az együttműködés, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése, a kapcsolati kultúra, a társas tolerancia.

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, azokat jellemzői egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Sikerkritériumok

Nevelési céljainkat, feladatainkat megvalósultnak tekintjük, ha:

- Sikerül tanulóinkkal elsajátíttatnunk a helyi tantervben továbbhaladási feltételként meghatározott ismeretanyagot, kifejlesztjük az adott életkori és egyéni sajátosságoknak meg-felelő kulcskompetenciákat, képességeket, készségeket, gondolkodási műveleteket, a kulturált magatartási szokásokat.
- Nem következik be nagymértékű csökkenés a tantárgyi tanulmányi eredményekben, a különböző szintű és tartalmú versenyeken elért eredményekben.
- Javulnak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbhaladási mutatói.
- A közvetlen, illetve közvetett partnerek körében végzett, az iskola működésével, eredményességével, hatékonyságával kapcsolatos elégedettségi vizsgálatok tapasztalatai nem mutatnak tartósan negatív tendenciát.
- Különböző pénzügyi források, pályázatok igénybevétele, megszerzésével biztosítani tudjuk a hatékony nevelő-oktatómunka, a tanórán kívüli tevékenységi formák, a szabadidő hasznos eltöltésének személyi tárgyi feltételeit.
- A felzárkóztatásra szoruló gyermekek fejlesztése az iskolai mérőprogrammal alátámasztva fejlődést mutat, illetve nem mutat negatív irányt.
- Felderítjük tanulóink veszélyeztetettségének okait és megtaláljuk a segítségnyújtás leghatékonyabb módját.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek a közösség tagjaivá válnak – a pedagógiai segítségnyújtás révén.
- A mérési program alkalmazásával – a célirányos, tervszerű fejlesztést valósítjuk meg.
- Szülők, tanulók, nevelők együtt tudnak működni, a konfliktusokat, vitás helyzeteket kompromisszumra törekvően oldjuk meg.
- Nem növekszik az iskolai balesetek száma.
- Sikerül gazdag programkínálattal élnünk a gyermekek felé.
- Neveltségi szintjük pozitív irányultságot vesz.
- Hitükben erősebbé válnak, magatartásuk megfelel az egyházi szellemiségnek.
- Sikerül felhívni a tanulók figyelmét az egészségtudatos magatartásra, egészséges napi-rendre.
- Az egészséges táplálkozás kialakításának elindítása – a konyhai menza kínálatának egészségessé tételével.
- A családi életre nevelés hangsúlyosabbá tétele (osztályfőnöki órán, hittanórán, projekteken, szakkörökön, egyházi rendezvényeken).

Az iskolában folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az iskolában folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

A magyar művészetoktatás olyan értékközvetítő pedagógiát képvisel, amely a személyiség sokoldalú fejlesztésére, az egyéni képességek feltárására és differenciált fejlesztésére irányul.

Az értékközvetítéshez kreatív alkotói folyamat társul, amely új értékek létrehozását eredményezi.

A művészetoktatás tantervi programja a művészeti nevelés és oktatás tapasztalataira, az új szaktudományos és módszertani ismeretekre, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára, valamint a korszerű pedagógiai elvárások rendszerére épül. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztéséhez, a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

A tantervi programok megvalósítására a holisztikus szemlélet és az élménypedagógiai irányultság, valamint a gyakorlatorientáltság a jellemző.

A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretek és tapasztalatok gazdagítását a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a tanuló életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, a színművészeti és bábművészeti, cirkuszművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.

A tananyag feldolgozását a **kompetenciafejlesztő szemlélet** jellemzi, amely négy kulcsterületre fókuszál: ismeretre (kognitív kompetencia), képességre (személyes kompetencia) és attitűdre (társas-szociális kompetencia) és mindezek fejlesztését megvalósító módszerkompetenciára. A tantervi szabályozás rugalmassága lehetővé teszi az integrált oktatás-nevelés megvalósítását, továbbá hozzájárul a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztéséhez, de különösen a *kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kulcskompetenciájának* fejlesztése kerül a képzés középpontjába. A magyar alapfokú művészetoktatás a NAT által meghatározott nevelési célok megvalósítását támogató, iskolarendszerű képzési forma.

A tanulási folyamatok megújításának érdekében az információs és kommunikációs technika használata lehetőséget ad arra, hogy a pedagógiai innovációk transzfer hatása érvényesüljön. Ezzel lehetőséget biztosít az egyéni nevelésre, a differenciált fejlesztésre, mely a komplex személyiségfejlesztés alapja.

A digitális pedagógia alkalmazásának lehetősége új utat teremt az egymással való együttműködésre, a tudásmegosztásra, szem előtt tartva a digitalizáció mentális és egészségi hatásait is.

A magyar művészetoktatás tevékenységrendszere kortárs közösségek létrehozását generálja, amelyek kulturális szerepvállalásuk révén jelentős értéket képviselnek, és elősegítik a társadalmi együttműködést.

Az Intézményben folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai értékei

Az Intézmény:

- értékrendjében emberközpontú, humanista,
- tiszteli a gyermek, tanuló egyéniségét,

- biztosítja, hogy a gyermeket nem érheti semmilyen okból hátrányos megkülönböztetés,
- értéként preferálja az aktivitást, kezdeményezőkézséget, döntési képességet, az innovativitást, mert ezek olyan tulajdonságok, amelyek birtokában a tanulók irányítani képesek majd későbbi életüket,
- tanulói számára biztosítani kívánja mindazon művészeti ismeretek átadását, azoknak az alapképességeknek és képességeknek kialakítását és fejlesztését, melyek életkori adottságaiknak megfelelnek, és szükségesek ahhoz, hogy fejlődésük töretlen legyen,
- olyan célokért törekszik a partnerközpontú gondolkodás és tevékenységrendszer megvalósítására az európai klasszikus értékrend alapján,
- szeretné elérni, hogy az iskolánkban jól érezzék magukat a partnerei, kiváltképpen a tanulók, pedagógusok a gyerekek szülei,
- törekszik arra, hogy hírnevét folyamatosan növelje, nevét minél szélesebb körben ismertté tegye,
- a nevelés keretében kívánatosnak tartja a tanulók személyes szociálisan értékes, tehát közösségfejlesztő és ún. önfejlesztő magatartásának alakítását, az ennek megfelelő tevékenységi formák gyakoroltatását,
- törekszik a nem kívánatos tanulói megnyilvánulások leépítésére,
- társadalmi elvárása, hogy felkészítse a tanulókat a magasrendű és közjót szolgáló aktivitásra,
- meggyőződésünk, hogy a művészetekkel való aktív foglalkozás a társadalom számára fontos tevékenység, amely egyértelműen kedvező hatással van, harmonikus együttélésre társadalmunkban,

Az Intézményben folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai céljai és feladatai

Az alapfokú művészetoktatás célja

- képességfejlesztés (a személyiséget alkotó- és szakspecifikus képességek kompetencia alapú fejlesztése) a művészeti ág eszközrendszerével és formanyelvével, az élménypedagógia módszereivel
- a tanuló megismerése, a személyiség integrációjának támogatása, a kulcskompetenciák fejlesztése
- értékközvetítés, értékmegőrzés, új értékek létrehozása, művészeti tudatosság kialakítása
- a tanulói tevékenység középpontba állítása, a felfedező tanulás támogatása
- az önkifejezés, a kreatív alkotóképesség és a kommunikáció fejlesztése
- a mérlegelő gondolkodás képességének alakítása
- a magyar és egyetemes kulturális hagyományok átörökítése, a nemzeti identitás erősítése
- kortárs közösségek létrehozása, a társas együttműködés, az érzelmi intelligencia és az empátia fejlesztése, a különböző nemzeti vagy etnikai kisebbség kulturális értékeinek elismerése
- a tehetségek azonosítása, fejlesztése és gondozása, a pályaorientáció segítése
- a tehetségek bemutatása szakmai fórumokon, rendezvényeken, versenyeken
- esélyteremtés, a szociokulturális hátrányok csökkentése
- egészséges életmód igényének kialakítása, fenntarthatóságra nevelés
- művészeti irányzatok és stílusok és a kortárs művészet megismertetése
- alkotói és előadóművészeti tevékenységek színvonalas megvalósítása, közzététele
- a digitális térben rejlő lehetőségek kihasználása, a tanulók felelősségteljes közreműködésével.

Az Intézmény nevelő – oktató munkájának feladatai:

- ismertesse meg az egyes művészeti ágak alapvető ismeretanyagát,
- ismertesse meg alapanyagának kezelési technikáit,
- alapozza meg a művészeti kifejezőképesség kialakítását,
- bontakoztassa ki a tanulók alkotófantáziáját és fejlessze improvizációs képességét,
- készítse fel az átlagosnál jobb képességű növendékeket a szakirányú továbbtanulásra,
- készítse fel művészeti önképzőkörök, együttesek munkájába való bekapcsolódásra, teremtsen az iskola olyan érzelmi kapcsolatot az egyes művészeti ágakkal, hogy a tanulók mindennapos szükségletévé válják az,
- örömforrás legyen a diákközösségek és a tanárnak egyaránt,
- a művészeti képzés és az azokhoz társult tantárgyak fejlesszék a tanulók kommunikációs képességét: a kifejezés és ábrázolás területén.
- vezesse rá a szimbolikus jelrendszerek használatára, a művészeti alkotások belső logikájának megismerésére.

Az Intézményben folyó alapfokú művészeti nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, eljárásai

- egyéni és csoportos helyzetek teremtése,
- a szülői ház megnyerése a célok megvalósítása érdekében,
- a nevelő személyes példamutatása,
- kompetencia alapú fejlesztés,
- tehetséggondozó eljárások,
- fellépési lehetőségek biztosítása,
- egyénre szabott személyiségfejlesztő módszer,
- közösségfejlesztő módszer,
- játékos, élményre épülő oktatás,
- csoportos oktatás,
- nevelési eszközök: minta, példa, példakövetés,
- ösztönző eszközök: megerősítés, biztatás, dicséret, jutalmazás.

Az egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú képző- és iparművészet oktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a látás és a képzelet finomításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás *tantervi programja és követelménye* lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítására, a látás kiművelésére. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek finomítják a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős motivációs bázist teremtenek, melyek fejlesztik az érzelmek, gondolatok, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott tanszak sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megismertesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A program integrált órászervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített feladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát, illetve művészeti záróvizsgát.

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A táncművészeti ág a választott táncos formanyelv elsajátításán keresztül a tanulók mozgáskultúrájának fejlesztését szolgálja. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára, hogy az életkoruknak megfelelő táncos mozgásműveltségre tegyenek szert. A képzés a mozgásélményen, az egészséges életmód iránti igény kialakításán túl lehetővé teszi, hogy a tanulók a táncos közösségi élet részesei legyenek, hogy műértővé, műélvezővé váljanak, vagy az adott táncos formanyelv művészeként, tanáraként tevékenykedjenek a jövőben. A táncművészeti ág képzése erősíti a kulturális tudatosságot és értékválasztást, arra törekszik, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi táncos alkotótevékenységek iránt, segítse a szocializációs folyamatokat, és élményt jelentsen minden résztvevő (tanuló, szülő, pedagógus) alkotó-és befogadó számára. A táncolni tudás képességfejlesztése, a táncos improvizatív technikák alkalmazása, táncetűdők, koreográfiák létrehozása és színpadi bemutatása, a táncanyag korszerű szemléletű újra alkotása, új értékek létrehozása, minden tanszak elvárásrendszerében jelen van. A komplex táncos képességfejlesztés a testre és a lélekre, az egész személyiségre irányul. A komplexitás tantárgyi szinten is megvalósul, építünk a tantárgyi és tantárgyközi kapcsolódási lehetőségekre, valamint a művészeti ágon belüli és a művészeti ágak közötti szakmai és módszertani fejlesztések eredményeire is.

A program integrált órászervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a hasznos, gyakorlati tudás megszerzése az elméleti ismeretek integrálásával és gyakorlatorientált feldolgozásával valósulhasson meg. Az integrált órászervezés olyan órászervezési mód a balett, társastánc és a néptánc tanszakokon, amely a főtárgy órakeretében valósul meg, komplex módon a gyakorlati tevékenységhez, a főtárgyhoz kapcsolja valamely elméletitárgy tananyagának elsajátítását, gyakorlati feldolgozását. A tanuló **mindkét tantárgyból osztályzatot kap,** továbbá a Helyi tantervben rögzített elméleti témakörök, tételek és feladatok szerint a tanuló művészeti alapvizsgát és művészeti záróvizsgát tehet.

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újra alkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. Lehetőséget biztosít a magyar paraszti kultúra értékeinek közvetítésére, a nemzeti identitás erősítésére és a nemzeti összetartozás érzésének elmélyítésére, jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a **magyar néphagyomány élő formában is fennmaradjon.**

A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki

számára az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

A népi játék és a néptánc tanítása eszköz a személyiség sokoldalú fejlesztésére, olyan komplex hatásmechanizmussal bír, amely egyaránt hat a testre és a lélekre. A program lehetővé teszi más művészeti ágon alkalmazott módszerek, tanulástervezési technikák, stratégiák beépítését és alkalmazását, amelyek a komplex személyiségfejlesztést segítik és szakmai és pedagógiai módszertani megújulást eredményeznek.

A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat.

A kárpát-medencei tánc hagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A táncanyag szabad kiválasztásának elve érvényesül, amely sokszínű év végi vizsgabemutatót eredményez. A helyi táncanyag, tánc hagyomány tanításának elsődlegessége, végig kísérheti az egész oktatási folyamatot. A program lehetőséget biztosít a nemzeti táncanyagok beépítésére és tanítására.

Nagy hangsúllyal szerepel a programban a technikai felkészültség megalapozása, a **táncolni tudás képességének kialakítása és fejlesztése**, amely során a tanulók alkalmassá válnak a táncok újra alkotására, szabad és kötött formájú megjelenítésére.

A tanterv nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. **A program az integrált óraszervezéssel lehetőséget biztosít arra, hogy a hasznos, gyakorlati tudás megszerzése az elméleti ismeretek integrálásával, gyakorlatorientált feldolgozásával valósulhasson meg. A néptánc főtárgy óráin sajátíthatják el a tanulók a Helyi tantervben meghatározott folklór ismeret témakörök gyakorlati és elméleti ismereteit. Mindkét tantárgyból szerez osztályzatot a tanuló.**

A tananyag spirális elrendezése elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremtve az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét.

ZENEMŰVÉSZETI ÁG AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.

Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembevételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző-rögtönzőkészség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.

Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteltetésére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.

Az oktatási folyamat - kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket - megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait. Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.

A népzene - és hagyományos közegében tanulásának folyamata is - alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres-énekes együtt muzsikálásnak kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Alapvető feladat a tanulók személyiségének az iskolai tevékenységek általi sokoldalú fejlesztése.

Feladatok:

- A tanulók erkölcsi nevelése: az alapvető erkölcsi értékek megismerése, tudatosítása, meggyőződésé alakítása.
- Értelmi nevelés: az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.
- A világ megismerésére való törekvés kialakítása.
- A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése.
- Az emberi együttélés szabályainak megismertetése.
- A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése: az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítető érzelmek kialakítása.
- A tanulók akarati nevelése: az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.
- A tanulók nemzeti nevelése: a szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet, az egészséges lokálpatriotizmus érzésének felébresztése.
- A tanulók állampolgári nevelése: az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre. A tudatos fogyasztói magatartás kialakítására nevelés.
- A tanulók munkára nevelése: az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

Pályaorientáció.

- Egészséges, edzett személyiség kialakítása.
- Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása.
- Az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Művészeti iskolai oktatás személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatai

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét, a személyiség integrációjának segítését, támogatja a képességek aktiválását, fejleszti a tehetség kibontakoztatásának képességét is.

A rendszeresen átélt pozitív, cselekvő élmények alakítják ki azon emberi személyiségtulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészeti tevékenységek során, vagy a munkában az eredményesség összetevői.

A művészeti tevékenységek hozzájárulnak az érzékelés és észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját, melynek során a tanulók közvetlenül átélhetik a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, a színművészetben és bábművészetben, cirkuszművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.

Megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét.

Az egyéni és a csoportos foglalkozások segítik a szociális érzékenység, az együttműködési készség kialakulását, a felmerülő problémákra való rugalmas reagálás képességét és előmozdítják az infokommunikációs eszközök célszerű használatát.

A nemzetiséghez tartozókat segíti abban, hogy megtalálják és vállalják identitásukat, őrizték hagyományaikat, jelenítsék meg értékeiket, erősítve ezzel is a közösséghez való kötődésüket.

A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

Az egészségfejlesztés iskola feladatai

Az egészségnevelés célja:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

- Elősegíteni a tanulók egészségfejlesztési gondolkodásmódjának kialakulását.
- Elősegíteni a tanulók magatartásának, életvitelének helyes kialakítását.
- Elősegíteni, hogy a tanulók képesek legyenek felnőtt korukban is a saját egészségükre felügyelni, azt javítani.
- Kialakítani, megerősíteni, szinten tartani a tanulók képességeit, ill. jártasságait, melyek alapvetőek egészségük megőrzése és védelme érdekében.
- Korszerű ismereteket adni, ill. azokat gyakoroltatni az egészségnevelés témakörében.
- Bemutatni a tanulóknak az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, valamint az egészségbarát viselkedésformákat.
- A tanulókat az életkoruknak megfelelő szinten foglalkoztatni az egészségnevelés szempontjából legfontosabb ismeretekkel.

Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt feladatai

Az iskola mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordít a tanulók, egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra:

- az egészséges táplálkozás,
- az alkohol- és kábítószer-fogyasztás – prevenció,

- családi és kortárskapcsolatok,
- sport, aktív életmód,
- a személyes higiénia

Az egészségnevelés általános feladatai - Kedvező mentálhigiénés légkör kialakítása, - esztétikus környezet megteremtése, - érzelmi kultúra fejlesztése, - szabadidős programok szervezése, - természettudományos ismeretek adása, - testnevelési, sportolási lehetőségek nyújtása.

Az egészségnevelési program megvalósításának személyi feltételei A program pedagógiai összefogásra hív fel. Valamennyi nevelőnek és szaktanárnak be kell építenie azt a nevelési-oktatási programba.

Belső segítő kapcsolatok - iskolavezetés - ifjúságvédelmi felelős - DÖK - gyógypedagógus - fejlesztő pedagógus

Külső segítő kapcsolatok - iskolai szociális munkás - szülők - iskolaorvos - védőnő - ÁNTSZ - MESZEGYI - a rendőrség ifjúságvédelmi csoportja

Az egészségnevelési program összetevői

Felvilágosító munka a tanórákon és a tanítási órán kívüli időben

- osztályfőnöki óra
- a szaktárgyak keretén belül témakörökhöz kapcsolódva
- családok bevonása
- előadók meghívása (pl. természetgyógyász, dietetikus stb.)
- szülők-nevelők fóruma
- mozgáskultúra
- szakkörök

Egészséges iskolai környezet kialakítása

- a tantermek tisztasága, szellőztetése
- természetvédelem, környezetvédelem
- kedvező mentálhigiénés légkör /tanítási órákon, napköziben, szabadidőben/
- akadálymentesítés az arra rászorulóknak

A gyermekek felmérése és ellenőrzése (egészségi állapot, életmód)

- fizikai állapot, teljesítőképesség mérése testnevelés órákon
- kérdőíves felmérés: év elején folyamatosan a kapcsolódó témákhoz év végén

Az iskolai egészségnevelési tevékenység kiemelt, konkrét feladatai

A tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében.

- Tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat.
- A tanulók életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel a következő területeken

- Testi nevelés - Mindennapos testnevelés, testmozgás

- Higiénés nevelés
 - ✓ személyi higiénia, évente fogászati szűrővizsgálaton való részvétel
 - ✓ ember és környezet egymásra hatása

- Megelőzésre nevelés
 - ✓ védőoltások jelentősége
- Kondicionálás, testnevelés
 - ✓ rendszeres testedzés
 - ✓ általános kondíció optimalizálása, a fizikai terhelhetőség
 - ✓ tartásjavító torna
 - ✓ versenysport
- A baleset-megelőzés és az elsősegélynyújtás
 - ✓ mindennapos közlekedés során
 - ✓ tanítási órák alkalmával (pl. életvitel és gyakorlat/technika és tervezés, testnevelés)
 - ✓ kirándulások alkalmával
 - ✓ otthoni lakókörnyezetben (pl. kisállatok tartása)
- Egészséges táplálkozás
 - ✓ egészséges egyensúly
 - ✓ alternatív táplálkozások /(vegetarianizmus, nemzetiségi, vallási stb. szokások)
 - ✓ fogyókúra és annak veszélyei (anorexia, meddőség stb.)
 - ✓

- Léleki (mentálhigiénés) fejlődés

- Harmonikus személyiségfejlődés
 - ✓ önismeretre nevelés
 - ✓ érzelmi nevelés
- Egészséges életvezetés
- Szenvedélybetegségek
 - ✓ a dohányzás, gyógyszer-, alkohol- és kábítószer-fogyasztás egészségre gyakorolt káros hatásai
 - ✓ döntéshozási képesség fejlesztése
 - ✓ a devianciák megelőzése /pl. abúzus/
- Emberi kapcsolatok
 - ✓ kortárs és generációk közötti viszonyok
- Környezetvédelem
- Megvalósítási technikák elsajátítása

- Szociális – közösségi fejlődés

- Kommunikációs nevelés
- Családi életre nevelés
 - ✓ betegségek és ezek következményei
 - ✓ különböző generációk együttélése
- Az iskolai élet kapcsolatai, a munkahely pszichológiája
 - ✓ szerepfeszültségek felismerése, feloldása
 - ✓ izoláció megelőzése
 - ✓ önmagunk megvalósítása, érdekérvényesítés
 - ✓ bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

A fent megnevezett témákhoz kapcsolódóan megfogalmazott iskolai célok:

EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS			
korosztály	feladatok	határidő	felelős
Alsó tagozat	- napi étkezések és azok időpontja - táplálékpiramis készítése - a helyes táplálkozás szabályainak kialakítása - kulturált tízóraizás a tanteremben - a kulturált ebédlői étkezés szokásainak kialakítása	- folyamatos - tanév eleje	- osztályfőnökök - napközis csoportok vezetői - iskolavezetés
Felső tagozat	- ételreklámok készítése - gyümölcs- és zöldségszobrok készítése - fenntartható fogyasztás – az étkezés környezeti hatásainak - alutápláltság, kampányok, akciók	folyamatos tantárgyi feldolgozás	- osztályfőnökök - napközis csoportok vezetői - szaktanárok
Iskolai szint	„Egészség hét” szervezése	- folyamatos - reszortfelelős munkatervének kialakításakor – tanév elején	- iskolavezetés - védőnő - Ökocsoport
MINDENNAPOS TESTNEVELÉS			
Alsó tagozat	heti öt óra az órarendbe iktatva osztálykeretben	órarend kialakításakor	főigazgató helyettes testnevelő
Felső tagozat	heti öt óra az órarendbe iktatva osztálykeretben •továbbá választható foglalkozás sportkör	órarend kialakításakor	főigazgató helyettes
Iskolai szint	a külső szakosztályokban igazolt, sportoló tanulók számára a szakosztályban történő sportolással – a köznevelési törvényben	szeptember 10-ig	főigazgató

	meghatározott tartalommal -Iskolai sportnap -Kirándulások -Szabadidős programok		
A testi és lelki egészség fejlesztése Viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése			
Alsó tagozat	-tematikus osztályfőnöki órák/napközis foglalkozások	osztálytanítói /napközis munkaterv elkészítésekor	-osztálytanító -napköziben feladatot ellátó pedagógus
Felső tagozat	-tematikus osztályfőnöki és biológia órák -plakátkészítő verseny	munkaterv készítése során	osztályfőnök védőnő iskolavezetés Öko-team
Iskolai szint	szűrővizsgálatok	folyamatos	iskolaorvos iskolafogászat védőnők
A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése			
Alsó tagozat	az agresszió fogalmának tisztázása	munkaterv készítése során	osztályfőnök napközis nevelő
Felső tagozat	gyermekbántalmazás, családon belüli erőszak – tematikus osztályfőnöki órák	munkaterv készítése során	osztályfőnök
Iskolai szint	az iskolai agresszió megnyilvánulási formái -a kapott eredmények elemzése mentén intézkedési terv kidolgozása	-kérdőíves felmérés a tanév elején -kérdőívek összesítését követően	főigazgató helyettes
A baleset-megelőzés és az elsősegélynyújtás			
Alsó tagozat	alapvető közlekedésbiztonsági szabályok megismerése	munkaterv elkészítésekor	osztályfőnökök
Felső tagozat	az elsősegélynyújtási program alapján		védőnő
Iskolai szint	iskolarendőr és iskolabiztonsági program	folyamatos	intézményvezetés
A személyi higiéné			
Alsó tagozat	-helyes napi higiéniai szokások kialakítása -fogápolási szokások kialakítása -helyes testtartás	munkaterv elkészítésekor	osztályfőnökök, napközis nevelő

	-időjárásnak megfelelő öltözködés		
Felső tagozat	-a serdülőkori testi változások és testi higiéné – tematikus tanórák	munkaterv elkészítésekor	-osztályfőnökök - szaktanárok
Iskolai szint	tematikus foglalkozások	folyamatos	védőnők

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségre vonatkozó fogalmak, ismérvek

A közösség: az együttműködés legmagasabb rendű formája, nagyfokú öntevékenységet és innovációt feltételez.

A közösség általános ismérvei:

- közös bibliai értékrend,
- közös érdek,
- közös célok és döntések,
- közös erőfeszítések,

Közösségfejlesztés: értékteremtő közösségek létrehozása és fejlesztésére irányuló tudatos tevékenység.

A közösségi nevelés területei: a család, az iskola, az iskolán kívüli közösségek.

Szociális kompetencia fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség.

Az SNI, HH és HHH tanulók beilleszkedésének segítése, és a másság elfogadása a tanulói közösségben.

A közösségi nevelés lényege: a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos, szakszerű kiaknázása, keresztyén értékek erősítése az egyéni fejlődés érdekében.

Az iskolai nevelés legfőbb célja a tanuló minél szélesebb körben történő fejlesztése, felkészítése az életre. A gyermek fejlődése azonban szorosan összefügg és nem választható el a közösségtől, a közösségi neveléstől.

Ha a diákok kötődnek az egyes iskolai közösségekhez, lehetővé válik azokon keresztül az oktatás és nevelés hatásának az erősödése. Ezért is alapvető feladat a közösségben, illetve a közösség által történő nevelés megszervezése és irányítása. Olyan iskolai közösséget szeretnénk, ahol a belső légkör, a tartalmas együttes munka következtében jól érzi magát tanuló és tanára egyaránt.

A közösségi nevelés változatai:

- csoportokban nevelés,
- társas kapcsolatok alakítása,
- közösségi érzés fejlesztése,
- közösségi tevékenységekben való részvétel.

Iskolai közösségfejlesztési programunk kialakítása a fent felsorolt ismérvek figyelembevételével történt.

A református iskola nevelési színtere nem szorítkozik csak a tanítási órákra. Az iskola nevelői a tanulók egész napi viselkedését figyelemmel kísérik, segítik a közösségeket az egységes

értékrend kialakulásában. A keresztyén pedagógus egyszerre nevel és oktat, személyes példájával, útmutatásaival, elvárásaival azon munkálkodik, hogy az iskola tanulói egy azonos mértéken nyugvó, de egyéniségükben és képességeikben eltérő, egymást megbecsülő és szerető közösség formálódjanak, s ezt iskolán belül és azon kívül is érvényre juttassák.

Gyülekezeti életbe való bekapcsolódás

Hitéleti alkalmak

Reggeli áhítatok, órák előtti és utáni igei elcsendesedések

Iskolánk minden tanulója heti 1 alkalommal rendszeresen részt vesz a Kemecsei Református Egyházközség által megtartott reggeli áhítatokon, valamint ezen túlmenően minden nap az első tanítási óra közös imádsággal kezdődik, minden nap az utolsó tanítási óra közös imádsággal végződik. Az ige melletti közös elcsendesedés kiemelt közösségformáló erővel bír, ezért ennek fontosságát kiemelten kezeljük.

Évközi csendes napok

Iskolánk a 2019/2020-as tanévtől kezdődően három napra kiterjedő csendes napokat tart, melynek során korosztályokra bontva szólal meg az Ige üzenete. Ezen rendezvény alkalmával olyan előadókat hívunk, akik az ifjúság nyelvén közvetítik a keresztyéni értékeket, igei üzeneteket. A témák közös feldolgozása, megbeszélése szintén a tanulók közötti kapcsolatok elmélyítését segíti.

Az iskola a szocializációs folyamat egyik legfontosabb színtere. Tanulóink beilleszkedési, normakövetési tapasztalatai meghatározóak lesznek későbbi életükben.

Munkájuk, családi életük, baráti tapasztalataik során szembesülniük kell mások eltérő véleményével és döntéseivel. Alkalmanként el kell fogadniuk a rájuk nézve kedvezőtlen közösségi döntéseket is. Ezért a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatoknak az egész iskolai életet át kell hatniuk.

Milyen közösségeket akarunk fejleszteni? Mindazon iskolai közösségeket (gyermek és felnőtt közösségeket egyaránt), amelyek tevékenységük, munkájuk során hatással vannak egymásra és a tanulók közösségére:

- osztályközösségeket,
- évfolyamközösségeket,
- az osztályfőnökök közösségét,
- az egy osztályban tanító nevelők közösségét,
- szakmai munkaközösségeket,
- a diákönkormányzat szervezeti formáját,
- az iskolában dolgozó munkatársak közösségét (nem pedagógusok),
- indirekt módon a családok, mint közösségek fejlesztését (mint a szocializáció elsődleges szintjét),
- szülői közösségeket az osztályokon belül

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- Csoportmunka módszerének alkalmazása.
- Páros munka.
- Egymás munkájának kiegészítése, segítségnyújtás.
- Önismereti játékok alkalmazása.

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

- Versenyekre való közös felkészülés.
- Egészséges csapatszellem, versenyszellem kialakítása sportfoglalkozásokon.

- Közös játékelmény.

A diák önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

- A gyermekek érdekeit képviseljék és megfelelően közvetítsék az iskolavezetés felé.
- A gyermekközösség számára megfelelő programok szervezése, pl.: kézművesnap, farsang, hulladékgyűjtés.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- A közös kirándulások szervezése.
- Sportprogramok szervezése, városi programokon való részvétel.
- Kulturális programok szervezése, pl. könyvtárlátogatás, kiállítások megtekintése, múzeum látogatása.
- Hagyományörző programok szervezése a helyi adottságok alapján.

Iskolánkban a közösségfejlesztés színterei:

- tanórák,
- tanórán kívüli foglalkozások,
- diák-önkormányzati munka,
- szabadidős tevékenységek,
- tantestület: alsó tagozat, felső tagozat, művészeti iskola
- szakmai munkaközösségek,
- osztályközösségek,
- iskolai közösség
- család

A közösségek erőssége

Az intézményben tanító nevelők magas szintű szakmai felkészültséggel, nevelési ismeretekkel, a gyermekek iránt érzett felelősség- és kötelességtudattal gyerekszeretettel rendelkeznek. Az alsós, felsős, művészeti munkaközösségek jól együttműködnek, egymás munkájára szorosan építenek.

A nevelők jó felkészültsége lehetővé teszi, hogy a megfelelő alapkészségeken felül fejlessze az osztályközösségekben a kötelességtudatot és az összetartozás fontosságát.

A család

A legalapvetőbb közösség a család, melybe a tanuló bele születik. A család meghatározza, formálja, befolyásolja a gyermek fejlődését, a másokhoz való viszonyát. Alapvető szociális kötődéseket, formákat alakít, amelyeket az iskolába kerülve lehet és kell is fejleszteni, formálni, alakítani.

A család hagyományos nevelői funkciói arányaiban és minőségében megváltoztak, a szülőmodellek érzelmi szerepének gyengülése a személyiség alakulása szempontjából kedvezőtlen hiányokat teremtett. Ezért nagyon fontos az iskola együttműködése a szülők közösségével a tanulói közösségek formálása, fejlesztése érdekében.

A tanuló közösségbe történő beilleszkedésének elősegítésével kapcsolatban a családnak, a szülőnek az alábbi kiemelt feladatai vannak:

- az intézmény pedagógiai programjának, házirendjének megismerése,
- az osztály, az iskola és egyéb közösségek rendezvényeinek támogatása, aktív közreműködés a megvalósításban (tanulmányi kirándulások, témahetek, projektek, ünnepélyek, megemlékezések, karácsonyi vásár stb.),
- kapcsolattartás a pedagógusokkal, osztályfőnökökkel annak érdekében, hogy a pozitív szociális és társadalmi szokások, értékrendek a tanulóknál kialakuljanak, gyarapodjanak.

Az iskolai közösség

A tanulók együttélésének és együttműködésének legtágabb keretét az iskolai közösség jelenti. Megkülönböztetett jelentőségű feladatok hárulnak az iskola vezetőire, az osztályfőnökökre, a diák-önkormányzatot segítő pedagógusra, az egyes iskolai eseményeket, rendezvényeket szervező tanárookra.

Az osztályközösség

A tanuló fejlődésének meghatározó tényezői a családban elsajátított szokásokon, morális tényezőkön túl a baráti körben kialakított emberi kapcsolatok és értékrendek.

Az osztályközösség saját szokásokkal, szemléletmóddal, rendelkező tanulók közössége, ahol az adott kortárs csoport életszemléletét kell formálni és továbbfejleszteni. A tanuló idejének legnagyobb részét az osztályközösségben tölti, ezért nagyon meghatározó annak légköre, szellemisége, hatása a tanulók egymás között kialakuló kapcsolatrendszerére, viselkedési formáira.

Az osztályközösség feladata:

- valamennyi tanuló pozitív irányú befolyásolása,
- az egyéni értékek felismerése,
- egymás tiszteletben tartása,
- egymás segítése a tanulásban és az egyéni vagy beilleszkedési problémákban,
- a másság elfogadása, a tolerancia,
- társaik segítése, támogatása gondjaik, problémáik megoldásában,
- mások gondjainak, nehézségeinek felismerése.

A tanítási órán kívüli tevékenységek

Intézményünkben a közösségfejlesztési célok megvalósítását a tanítási órán kívüli tevékenységek is elősegítik. Az iskolai ünnepélyek, megemlékezések, valamint hagyományok a diákság mindennapi életének sarokkövei, melyek révén intézményünk tényleges diákpolgárává válnak, és így alakul ki kötődésük az iskolához, valamint református egyházunkhoz.

A nemzeti és egyházi hagyományok ápolása, tisztelete, újabb eseményekkel való gyarapítása egyrészt iskolánk hírnevét gyarapítja, másrészt azt bizonyítja, hogy diákjaink igénylik ezen események megrendezését, esetleges átalakítását, bővítését.

A tanítási órán kívüli tevékenységek közé tartozik minden olyan foglalkozás, amely a nem hagyományos tanórai foglalkozások témakörében is megtalálhatók, de nem kerül a tanítási naplóba. A tanórán kívüli foglalkozások a diákok igényeinek és az iskola lehetőségeinek összehangolásával szerveződnek. Ide tartoznak a szakkörök és a sportkörök.

Alkalmanként szervezett foglalkozások

Az iskola által egy-egy alkalomra tanórán kívüli, szervezett foglalkozások a következők lehetnek:

- osztálykirándulások,
- tanulmányi kirándulások,
- szabadidős tevékenységek,
- diákcsoportok bel- és külföldi utazásai,
- kulturális intézmények és ipari létesítmények látogatásai,
- táborok,
- hagyományörző tevékenységek.

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek.

A tanulmányi kirándulások témái:

1. évfolyam Nyíregyháza – Sóstó -Tokaj
2. évfolyam Nyíregyháza – Sóstó -Tokaj
3. évfolyam Nyíregyháza – Sóstó -Tokaj
4. évfolyam Nyíregyháza – Sóstó -Tokaj
5. évfolyam Nyíregyháza – Sóstó -Tokaj- Debrecen- Budapest
6. évfolyam Nyíregyháza – Sóstó -Tokaj- Debrecen- Budapest
7. évfolyam Debrecen- Budapest
8. évfolyam Debrecen- Budapest

Az osztályfőnöknek joga van ahhoz, hogy az osztálykirándulásra jelentkező tanuló részvételét ne engedélyezze, ha nem tudja vállalni érte a felelősséget. Az osztályfőnök ilyen döntést akkor hozhat, ha a tanuló:

- korábbi kirándulásokon fegyelmezetlenül viselkedett,
- a tanév folyamán fegyelmi büntetést kapott,
- a részvételt akadályozó betegségben szenved.

A tanulmányi és osztálykiránduláson részt nem vevő tanuló tanítási napokon köteles iskolai tanórákon részt venni.

Ezek a programok iskolai keretek között csak tanári felügyelettel szervezhetők.

A jelen pedagógiai programban nem szereplő, a tanítási idő alatt több napig tartó tanórán kívüli foglalkozást – írásos kérvény alapján – a főigazgató engedélyezheti az osztályban tanító tanárok vagy a nevelőtestület véleményének kikérése után.

A tanulók bármely, az iskola által alkalmanként szervezett több napos programon csak előzetes írásbeli hozzájárulással vehetnek részt. Az engedélyt a szervező tanárnak a program szervezésének megkezdésekor kell beszereznie a szülőktől és az osztályfőnöktől.

A tanulók távollétéről – ha olyan programokon vesznek részt, amelyeken az iskolát képviselik, a főigazgató dönt.

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások.

Diákönkormányzat

Az iskolai diákönkormányzat tanulóink önirányító, önszervező közössége, melynek keretében a tanulók a diákönkormányzatot segítő pedagógus vezetővel együtt, önállóan intézik saját ügyeiket. Célunk, hogy tanítványaink a diákönkormányzat működése során tanulják meg jogaikat gyakorolni, a jogok által biztosított mozgásterüket kihasználni, gyakorolják állampolgári szerepeiket. Szerezzenek tapasztalatokat a konfliktusok kezelésében, azok megoldásában; tanulják meg a konszenzuskeresést. A diákönkormányzat saját működési szabályzata alapján tevékenykedik.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok:

- olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek az egyéni érdekekkel is összhangban vannak,
- a hagyományokon alapuló közösségépítő tevékenységek fejlesztése,
- a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- a diákság olyan közösséggé alakítása, fejlesztése, amely büszke saját sikereire, eredményeire, értékeli a más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.
- bekapcsolódás az intézmény által szervezett kulturális és hitéleti alkalmak, rendezvények megszervezésébe és lebonyolításába.

A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskola szakmai működéséért a főigazgató, valamint a nevelőtestület felelős. Az irányítási feladatok ellátásában közreműködnek a törvényben és a jogszabályokban meghatározottak szerint: a szülők, a tanulók a pedagógusok és ezek különböző szervezetei

Az iskolahasználók együttműködésére, partneri kapcsolata nélkül nem tudná vállalt feladatait teljesíteni. A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében.

Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia.

Ennek érdekében:

- Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerektől.
- Ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét. (Kérdőív/interjú)
- Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Iskolánk nagy gondot fordít arra, hogy a szülők időben, alaposan informálódjanak intézményünk életéről, működéséről.

A szülők tájékoztatásának formái:

Szóbeli

Szülői értekezlet

Fogadóórák

Családlátogatás

Nyílt tanítási napok

Írásbeli

Tájékoztató füzet

Iskolai hirdetőtáblák

Tájékoztató szórólap

Iskolai honlap

Osztályok közösségi média felületeti

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

1. Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása.

Kapcsolatteremtés iskola – szülő, szülő – szülő között.

Az iskola – szülő kapcsolatban a kölcsönösséget tartjuk a legfontosabbnak, az együttműködésünk alapja, a sikeresség záloga.

Meggyőződésünk, hogy a személyes kapcsolatoknak rendkívül fontos szerepe van.

2. Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozásokon véleménycsere a gyermektanulmányi munkájáról, iskolai viselkedéséről. Egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

3. Családlátogatás

Célja: A gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Ideje: Évente egyszer, vagy sürgőszerűen, (új osztály – új osztályfőnök) probléma esetén többször is előfordulhat.

4. Nyílt tanítási napok

Célja: Betekintés az iskola belső világába. A szülők megfigyelhetik gyermekük iskolai tevékenységét órán és órán kívül.

Ideje: Évenként 2 alkalommal, (november, március) évfolyamonként más-más napokon.

Kapcsolat a tanulókkal:

Az iskola tanulói közösségének, hogy közös tevékenységeik szervezésére, irányítására diákönkormányzatot hozzanak létre, /DÖK/. A DÖK tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed, a diákönkormányzat munkáját pedagógus segíti, jogköreit az SZMSZ tartalmazza.

Az ideális **tanár – diák** viszony kialakítása nélkülözhetetlen feltétele a színvonalas, tartalmas, a *kölcsönös tiszteleten alapuló* oktató – nevelő munkának. Ezért fontos, hogy a tanuló tisztában legyen jogaival, és kötelességeivel. /Ezeket az iskolai Házirend is tartalmazza.

Művészeti iskolában a közösségfejlesztéssel, az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Iskolánkban a táncművészeti ág jellegénél fogva csak csoportos órák vannak. Ebből következően a növendékeknek számos alkalommal van lehetőségük közös produkciókkal közönség elé állni. Ezen alkalmakkor kidomborodik a tanulók egymásrautaltsága, a csoport sikere az egyéni produkciókon is múlik. Ez mindenképpen fokozza a közösségérzést, a közösségért való munkálkodást is. A művészeti képzés során végzett közös táncolás, a színjátás, s az alkotás öröme, mind-mind közösség- és személyiségfejlesztő hatással bír. Tapasztalatainkból tudjuk, hogy a növendékekkel tett kirándulások, más településeken való szereplések, más települések művészeti csoportjainak fogadása, baráti kapcsolatok, ismeretségek kialakulásának lehetőségét hordozzák magukban.

Az Intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

- Az Intézmény szereplői: a tanulók, a pedagógusok, és a szülők.
- Az Intézmény szereplői közötti együttműködés A vezetők és az iskolaszék, valamint az iskolai szülői szervezet, közösség közötti kapcsolattartás formája, rendje.
- A diákönkormányzat és az iskolai vezetők közötti kapcsolattartás formája és rendje.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő-oktató munka egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, melyhez elengedhetetlen a szülői közösség aktív részvétele.

A tanár-diák kapcsolatban a pedagógus feladata:

- Kialakítani a korszerű pedagógiai elveken alapuló tanár-diák viszonyt.
- Elősegíteni a gyermek társas, rokonszenvi, közösségi kapcsolatainak kialakulását, fejlesztését.
- Gondoskodni arról, hogy a tanulók megfelelő gyakorlatot szerezzenek a csoportmegbízatások vállalásában és teljesítésében, az önkiszolgáló munkában, együttes tevékenységek, közös programok, produkciók tervezésében, szervezésében és megvalósításában.
- Tapasztalatokat biztosítani a tanulók számára a különféle társas helyzetekben, csoportszokások, hagyományok ápolásában.
- Fejleszteni a tanulásban az önállóság, önművelés képességét
- Lehetőséget teremteni tanulók számára az egyéni érdeklődés és egyéni képességek kibontakoztatásához.

A megvalósítás szakaszai

Alapfok 1., 2. osztály

- A gyerekek véletlenszerűen alakult csoportjaiból tervszerűen, folyamatos irányítással kezdetben eredményesen működő csoportok, majd összeforrott öntevékeny csoportokat formálni.
- A kortárs kiscsoportok "klikkesedésének" megelőzése – a csoportos együttműködés megtervezése révén.
- Önkormányzó tevékenység kialakítása, fejlesztése a gyermek életkorának, fejlettségének megfelelő szinten bekapcsolódhasson a tervezés, szervezés, döntés, megvalósítás, ellenőrzés, értékelés együttes (tanár-diák) mozzanataiba.
- A szabályok kialakítása, s azok megtartása, majd együttes ellenőrzés, értékelés.
- Közös tevékenységek tudatos tervezése, szervezése.
- A közös tevékenységek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. Ezek által születhetnek a különböző szokások, hagyományok, melyek újabb eszközt jelentenek a közösségek erősítésében.

Alapfok 3.-6. osztály

- Az előző szakasz nevelő-oktató munkájának szerves folytatása, a készségek, képességek fejlesztésének folyamatában.
- A közösségi élet során fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési képességét, segítőkészségét, szolidaritását, empátiáját. E korszakban a gyerek gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékeit. E szakasz szocializációs folyamatában az iskola tudatosítja a közösség demokratikus működésének értékét és néhány általánosan jellemző szabályát.
- Tisztázza az egyén és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez illetve egymáshoz való viszonyulásban.
- Megalapozza a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlásához.
- A normarendszert kiegészíti a természet és az épített környezet iránti felelősséggel, és mindennapi magatartással.
- Szükség szerint felkészít a szakirányú továbbtanulásra.

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanórák szakszerű, módszertanilag változatos módon történő megtartása,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának , mérési eredményeinek rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, pótló, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók felismerése, a szükséges intézkedések megtétele (jelzés, tanórai fejlesztés, felzárkóztatás)
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, hitéleti és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- egyházi, iskolai ünnepeken, rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon a főigazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és tantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt a főigazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök

Az osztályközösség életének, közösségi erővonalainak alakulásában döntő fontosságú az osztályfőnök, ezért alapkritérium, hogy megfontolt, képzett, pedagógiában jártas ember legyen és intézkedései a tanulók javát szolgálják. Programalkotó és közvetítő szerepű, valamint figyelemmel kíséri az osztály tagjainak szellemi, lelki fejlődését, ellátja az adminisztratív feladatokat is. Kapcsolatot tart a szülői házzal, segít, tanácsot, útmutatást ad.

Meglátogatja osztályát az óráközi szünetekben, figyelemmel kíséri szabadidős tevékenységüket. Szükség esetén dicsér, fegyelmez, elmarasztal, büntet.

Feladata az iskolai és a református keresztyén értékek és normák átadása, közvetítése, az osztályprogramok szervezése, lebonyolítása, az iskolai programok szervezése.

A pedagógusok és osztályfőnökök feladatait az SZMSZ munkaköri leírásai tartalmazzák.

Az osztályfőnök feladatai

- Az osztályfőnök feladata, hogy céltudatosan összehangolja a nevelési tényezőket, alaposan megismerje a tanítványai személyiségét.
- Tanév elején elkészíti osztályfőnöki éves nevelési tervét/munkatervét, és így biztosítja nevelőmunkája tervszerűségét.
- Az osztály közösségi életének kialakításában és fejlesztésében irányító szerepet tölt be, együttműködve az osztály-diákönkormányzattal.
- Az iskola rendezvényein és egyéb eseményein kötelező az osztályfőnököknek részt venni, felügyelni az osztályát.
- Rendszeresen elkíséri osztályát az intézmény által szervezett hitéleti programokra, áhítatokra.
- Rendkívüli esetben látogatja osztálya tanítási óráit, szoros kapcsolatot tart az osztályban tanító tanárokkal.
- A fogadóórákat, szülői értekezleteket (évente 2-szer) és családlátogatásokat is kihasználva szoros kapcsolatot tart a tanulók szüleivel, eleget tesz a jogszabályban foglalt értesítési és ellenőrzési kötelezettségeinek /érdemjegyek, hiányzások, fegyelmi, meghívók, értesítő/.
- Kellő információval rendelkezik ahhoz, hogy a szükséges esetekben alapos értékelést tudjon készíteni a tanulókról, figyelemmel kíséri a tanulók mérési eredményeit.
- Mind a félévi, mind az év végi magatartás és szorgalom osztályzatok megállapításához elemzi feljegyzéseit, kikéri az osztályban tanító tanárok, tanulók véleményét és ezek alapján dönt az értékelésről.
- Segíti az osztály szülői munkaközösségének munkáját. Szülői értekezleten beszámol az osztály neveltségi és tanulmányi helyzetéről, pedagógiai tanácsokat ad, törekszik az iskola és a család nevelőmunkájának összehangolására.
- Határidőre elvégzi az osztályával kapcsolatos osztályfőnöki adminisztrációs teendőket /napló vezetése, ellenőrzése, októberi, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása, havonta ellenőrzi, szükség szerint kiegészíti az ellenőrzőbe írt jegyeket./Tanévkezdéssel és befejezéssel kapcsolatos általános és esetlegesen rendkívüli tevékenységeket végrehajtja.
- Figyelemmel kíséri, kezdeményezi és koordinálja osztálya tanulóinak a tanórán kívüli és - a meghatározott esetben - iskolán kívüli elfoglaltságait.
- Évente, tanévkezdéskor megismerteti tanulóival az iskolai élettel kapcsolatos baleset- és tűzvédelmi előírásokat és a Házi rendet.
- A Házi rendben meghatározott módon jutalmazhatja, elmaraszthatja tanulóit.

Ezen kívül feladata még:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében nevelni osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel lenni a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködni az osztály diákbizottságával, segíteni a tanulóközösség kialakulását.
- Segíteni és koordinálni az osztályban tanító pedagógusok munkáját.
- Figyelemmel kísérni a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Segíteni és nyomon követni osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordítani az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tartani az iskola ifjúságvédelmi felelősével.

- Tanulóit rendszeresen tájékoztatni az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósítani, közreműködni a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tenni a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.

A művészeti iskolai önálló tanulócsoporth-vezető feladatai:

A nevelési-oktatási feladatok elosztása során gondoskodik a tanulók beosztásáról, a hozzá beosztott tanulókból a csoportok kialakításáról.

Az ehhez rendelhető minimális tanulólétszámot, az alapfokú művészeti iskola felelős vezetőjének útmutatását és a helyi tantervben meghatározott szakmai szempontokat figyelembe véve szerint alakítja, szervezi és működteti osztályát, csoportjait. látja el osztályfőnöki feladatait.

Osztályfőnöki feladatait a rendes munkaidő tanítással le nem kötött részében végzi.

Feladata különösen:

- az osztályába, csoportjaiba beosztott tanulókkal kapcsolatos tanügyi adminisztráció elvégzése
- a szülőkkel való kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóóra, ill. egyéni konzultáció formájában,
- rendszeres kapcsolattartás a kötelező és választható tárgyakat tanító tanárokkal, - az iskolai szervezeti és működési szabályzatában meghatározott módon a tanulók előmenetelének előkészítése az osztályozó értekezletekre,
- a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok elősegítése, kapcsolattartás a gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel
- a házirend ismertetése a tanév kezdetén, tájékoztatás a baleset- és egyéb védelmi intézkedésekről, különös tekintettel a hangszeres oktatás sajátosságaira.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Jogszábai háttér

Nkt. 4.§ 13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazás a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat 2020) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapidokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulókra is érvényesek.

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékos, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

Sajátos nevelési igényű tanulók (integrált) nevelése, oktatása

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, önmagukhoz mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.

Jellemző intézményünkre, hogy;

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése megtörténik a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.

- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül, és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlatok működtetése, a pedagógusok által alkalmazott differenciált tananyagok, feladatlapok felhasználása.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok alkalmazása, akik
 - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;
 - egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyógypedagógus együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítanak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaznak;
 - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján megváltoztatják eljárásaikat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;
 - a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoznak létre, melyben érvényesül a differenciálás, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek alkalmazása, a differenciált értékelés;
 - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
 - együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a

tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –

- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
- segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények vegyék igénybe az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmény egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú rehabilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményünk dokumentumai tartalmaznak.
- b) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünk szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
- c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett megjelenítjük a tehetséggondozás feladatainak.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,

- cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
- cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjelenítjük:

- a) a pedagógiai programunkban,
- b) a helyi tantervünkben,
- c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- d) az egyéni fejlesztési tervekben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

1. a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
2. a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
4. a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

Hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára a:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagokat;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezetet, speciális bútorokat; fejlesztő helyiségeket;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A kiemelten tehetséges tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Minden gyerek valamiben tehetséges. Pedagógusaink feladata felismerni és támogatni ezt, valamint feltárni a fejlesztés lehetőségeit. Gyakorlatunkban a frontális- és csoportmunka mellett differenciált, kiscsoportos és egyéni foglalkozások alkalmával lehetőség nyílik az egyéni képességek megismerésére és kibontakoztatására.

A szaktárgyi tanulmányok terén külön feladatok:

- gyűjtőmunka,
- egy-egy téma témahét, projekt formájában történő feldolgozása,
- szakkörök,
- házi, megyei, egyházi és országos tantárgyi versenyek.

Fontos a tanulók felkészítése, ösztönzése, biztatása, előmenetelének figyelemmel kísérése. Segítjük a középiskolai beiskolázásnál a megfelelő iskolatípus megtalálását.

A tehetséges tanulókkal való foglalkozás kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt.

Tanórán belül:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- csoportbontás, heterogén és homogén csoportok alakítása,
- kooperatív tanulási technikák alkalmazása,
- továbbtanulás segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, biztatás, jutalmazás.

Tanórán kívül:

- versenyek, vetélkedők,
- projektek,
- témahetek,
- szakkörök,
- szabadidős foglalkozások (hangverseny, színház, múzeum-látogatás).

A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A beilleszkedési és magatartási gondokkal küzdő tanulók esetében a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez legfontosabb feladatunk a prevenció és a folyamatos gondozás.

A pedagógusaink, pszichológusok és fejlesztőpedagógusok segítségével igyekeznek megismerni a tanulási, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulóink személyiségét, családját. Nagy türelemmel, figyelemmel, törődéssel keresik a problémák okait.

A megismerés és a problémák feltárása utáni feladataink:

- Esetelemzésekkel alakítjuk az egységes szemléletet a hatékony nevelés érdekében a gyermeket tanító kollégák körében.
- Differenciált bánásmódot biztosítunk, segítjük tanulóinkat önértékelési problémáik rendezésében, új értékrend kialakításában, az önszabályozás képességének fejlesztésében.
- Részképesség zavar esetén a gyermekek fejlesztő foglalkozáson vesznek részt, ahol differenciált feladatokkal, egyéni haladási tempóval, egyéni motiválással segítjük továbbhaladásukat (fejlesztő pedagógusok).

A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek részére fejlesztő pedagógusunk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősünk a közösségi életbe való beilleszkedését elősegítő foglalkoztatásokat is tartanak, ezzel növelve a tanulási esélyegyenlőségüket a közösségben.

Eredményes nevelő-oktató munkánk érdekében a magatartási problémák megfelelő, személyre szabott, és türelmes kezelése minden pedagógus fontos feladata.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

A felzárkóztatás kiindulása mindig a tanulási nehézségek okainak feltárásával kezdődjön. Ez nem csak az osztályfőnökök és a fejlesztő pedagógusok feladatköre, hanem mindnyájunk felelőssége.

A felzárkóztatás alapja a bizalom és az önbizalom erősítése, a fokozott személyesség a munkakapcsolatban. Ezek nélkül nincs hatékony fejlesztés.

Személyre szabott feladatokkal segítünk a lemaradt tanulókon. Fontos, hogy szintjükhöz mérjük a követelményt. A fokozatosság elve alapján nehezülhetnek ezek a feladatok.

Felzárkóztatást elősegítő programjaink.

- Tanórán belül differenciált foglalkozást, fokozott segítségnyújtást biztosítunk a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek számára.
- Tanulóinkat önmagukhoz képest értékeljük.
- Szükség esetén további vizsgálatokra küldjük tanulóinkat.
- A diagnózisnak megfelelő foglalkozásban részesítjük tanulóinkat – fejlesztő foglalkozások, tanulás-korrekción, egyéni fejlesztés, felzárkóztatás.
- A tanulási zavarral küzdő tanulókat segítik az önálló tanulás szokásainak, és a tanulási készségek kialakításában (szövegértés, olvasástechnika), s a tanulási technikák megismerésében, alkalmazásában.
- A tanulási technikák elsajátíttatása (tanulás tanítása, önálló hatékony tanulás kompetenciája).
- Rendszeres ismétlés, gyakoroltatás, változatos tanulásszervezés.
- Egyéni tanulási motiváció erősítése, biztató dicsérettel, javító szándékú elmarasztalással.
- Közösség nevelő hatása (társak hatása sokszor erősebb, mint a pedagógusé).
- A kötelező tanítási órákon kívüli foglalkozásokon, szakkörökön is adjunk lehetőséget a tanulók személyiségfejlődését elősegítő tevékenységekre

Iskolánk a bukások számának csökkentésére törekszik, gyenge tanulóinkat igyekszünk a minimum szintre eljuttatni.

A fejlesztés, korrekció, felzárkóztatás feltétele a korrekt, feltáró munka. Fontos az iskolaérettség szakszerű eldöntése, mely az óvoda és a szülő felelőssége.

Az óvodákból a beszédhibás gyerekek nem minden esetben megkezdett vagy befejezett terápia után kerülnek hozzánk, sok esetben a helyes kifejezés automatizálása a feladatunk. Ezt a munkát segíti a pedagógiai szakszolgálatnál foglalkoztatott logopédus, aki folyamatosan foglalkozik a beszédhibák korrekciójával. A problémák legkisebb jelzésszerű megjelenésére is odafigyelve az első osztályban a prevenció elve érvényesül. Így nagyon sok esetben megelőzhető a későbbi tanulási zavar.

Az írás, olvasás, tanulás előkészítő szakaszában mindig figyelünk a sikertelenség tüneteire. Ebben az időszakban már sok kisgyerek jár a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia prevenciós foglalkozásokra. A tanulásban akadályozottság, nyelvi vagy részképesség-zavar sok kisgyermek számára lassúbb haladást tesz lehetővé.

A problémák korai feltárása érdekében alsós pedagógusok (1. osztály) minden év decemberéig elvégzik a DIFER felmérést elsős tanulóinkkal.

Az alsó tagozatból a felső tagozatba lépéskor, a tanév első hónapjában az alsó tagozatos osztályfőnökök esetmegbeszélés keretében „átadják” felső tagozatos kollégáiknak a gyermekeket, kiemelve a speciális fejlesztő eljárásokban részt vevő tanulók nevelésére, tanítására, értékelésére vonatkozó ismereteket.

A szülőkkel való kapcsolattartás folyamatos, de sajnos nem mindig könnyű meggyőzni őket a vizsgálatok szükségességéről és a folyamatos otthoni gyakorlás fontosságáról.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

Az „hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.

A jogszabály értelmében: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

a) a nevelésbe vett gyermek,

b) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyermek és ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Tanulóink között egyaránt megtalálható a jól szituált és a társadalom peremén élő családból származó gyermek. Egyre több a csonka család. Szakképzett gyermekvédelmi felelőseink koordinálja az osztályfőnökök és a szaktanárok felderítő és megelőző munkáját. Az iskola összes nevelője figyelemmel kíséri az érintett gyermekek és családok sorsát.

Elsősorban a megelőzésre helyezzük a hangsúlyt:

- Nevelési eljárásainkkal a lehető legnagyobb mértékben közelíteni kívánjuk egymáshoz az eltérő anyagi és társadalmi helyzetű tanulóink neveltségi és tudásszintjét.
- Törekszünk a „másság” elfogadtatására.
- Szeretnénk megtanítani őket együtt élni hátrányos helyzetű társaikkal.

- A rászorulókat a segítség elfogadására.
- Gondos felderítő munkát végzünk az iskolánkba lépő új tanulók – első osztályosok és más iskolából érkezettek – között.
- Nem zárkózunk el a nevelési problémával, beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel küzdő, más iskolából jött diákok fogadásától sem. A közösségre és szakmai ismereteinkre támaszkodva, legjobb tudásunk szerint próbáljuk integrálni őket.
- Felismerve a gyermekekre leselkedő veszélyeket, bekapcsolódunk a dohányzás, alkohol, drog, AIDS elleni programokba.
- A különleges bánásmódot igénylő vagy valamilyen részképesség- fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára biztosítjuk a megfelelő ellátást.
- A deviáns magatartási formák kialakulásának megelőzésére-egyéni szabott nevelést, a fejlesztésre szorulóknak között egyéni szabott követelményrendszert alkalmazunk.
- A határtalan és a szülői, felnőtt kontroll nélküli televíziózás ártalmairól rendszeresen szólnunk a szülői értekezleteken és fogadóórákon.
- A veszélyhelyzetbe kerülő vagy abban szenvedő tanulóinkat a legrövidebb idő alatt a megfelelő segítségnyújtási formában, tanácsadásban részesítjük.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai:

- A gyermek elemi szükségletei figyelemmel kísérése (élelem, ruházat, tanszer, pihenés).
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint.
- A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, a rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén szabálysértési eljárás kezdeményezése.

Fokozott figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulóira. Évente felmérjük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat. A már kialakult hátrányos helyzet, illetve veszélyeztetettség esetén igyekszünk orvosolni a bajt. Munkánk eredményessége érdekében szoros és jó kapcsolatot építettünk ki más intézmények szakembereivel:

- iskolaorvossal,
- védőnővel,
- családgondozóval,
- pedagógiai szakszolgálattal
- a rendőrség és
- a gyámhatóság munkatársaival
- iskolai szociális segítővel

Igyekszünk az ingerszegény környezetből érkezőket élményekhez juttatni kirándulások, táborozások, kulturális és sportprogramok, vetélkedők szervezésével.

Megemlékezünk a hagyományos ünnepnapokról (mikulás, karácsony, farsangi bál, húsvét, gyermeknap), ápoljuk hagyományainkat, élményt és példát adva azok számára is, akiknél ez otthon nem adatik meg.

Választékos szakköri kínálatunk, ahová célzatosan irányítjuk a gyermekeket a szabadidő hasznos eltöltése és saját épülésük céljából.

A tanulási nehézségekkel küzdő tanítványainkat korrepetáljuk, tanulószobába irányítjuk. Tanítványaink szüleivel állandó a kapcsolatunk.

Tájékoztatjuk a családokat a törvény adta család- és gyermekvédelmi lehetőségekről.

A krízishelyzetekkel küzdő gyermekeknek és családoknak segítséget nyújtunk.

A gyermek- és ifjúságvédelmi munka keretében az osztályfőnökök feladatai különösen:

- évfolyamismétlő vagy más iskolából átvett tanulók beilleszkedési problémáinak feltárása, beilleszkedésük segítése,
- a gyerekek, illetve szüleik figyelmének felhívása szociális jellegű támogatásokra
- kapcsolatfelvétel a veszélyeztetett gyerekekkel és szüleikkel egyéni beszélgetés, szükség esetén családlátogatás útján,
- információk nyújtása, melyek segítségével a jogi, egészségügyi, szociális és társadalmi problémákat és azok megoldásait jobban megismerhetik,
- a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése érdekében kapcsolattartás a szülővel, közreműködés az osztályban tanító tanárokkal és az ifjúságvédelmi felelőssel.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló ellátása, nevelése-oktatása

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló, különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló is.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása a járóbetegszakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt a tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Amennyiben a tartós gyógykezelés alatt álló tanuló számára az iskola főigazgatója engedélyezi, hogy tanulói jogviszonyának fenntartása mellett fekvőbeteg-ellátást biztosító egészségügyi intézményben vagy rehabilitációs intézményben biztosított nevelés-oktatás keretében folytassa a tanulmányait, akkor a tanulóval vendégtanulói jogviszonyt létesíthet az egészségügyi intézményben vagy rehabilitációs intézményben nevelést-oktatást biztosító nevelési-oktatási intézményt, mellyel az anyaiskolának szorosan együtt kell működnie.

A tartós gyógykezelés miatt vendégtanulói jogviszonyban álló vagy egyéni munkarend keretében tanulmányi kötelezettségeinek eleget tevő tanuló felkészítése folyhat

- egészségügyi vagy rehabilitációs intézményben,
- otthoni ellátás keretében vagy
- tantermen kívüli, digitális munkarendben,

mely esetekben az iskola a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányít szakellátást biztosító intézményhez. Ha a tanuló tartós gyógykezelés alatt áll, s emiatt rendszeres iskolába járással nem tud tanulmányi kötelezettségeinek eleget tenni, a szakorvosi vélemény alapján egyéni munkarendet kell számára engedélyezni, mely esetben a tanuló felkészítéséről és érdemjegyeinek, osztályzatainak megállapításáról az az iskola gondoskodik, amellyel tanulói jogviszonyban áll. A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére, célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására.

- A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladatellátási helyen végzi nevelési-oktatási feladatait.
- A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló neveléséhez-oktatásához szükséges eszközöket a tanulói, illetve a vendégtanulói jogviszonyt biztosító intézmény, iskola vagy az egészségügyi, illetve rehabilitációs intézmény, a speciális eszközöket az egészségügyi, illetve

rehabilitációs intézmény vagy a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai eszközök és segédanyagok kölcsönzésének tevékenysége keretében az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény biztosítja.

A tartósan beteg gyermekek nevelésére, az őket ellátó intézményekkel való kapcsolattartásra az OH irányelvet adott ki:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/tartos_gyogykezeles_szakmai_iranyelv

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A 2011. évi CXCV. köznevelésről szóló törvény, valamint a 20/2012.(VIII.31) EMMI (VI. 8.) rendelet az alábbiakat tartalmazza a diákönkormányzatokra vonatkozóan: A tanulókörösségek döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

Diákönkormányzat

Az iskolai diák-önkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja.

Iskolai diákönkormányzatunk dönt:

- saját működéséről,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,

A Diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési- oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A Diákönkormányzatnak véleményezési joga van:

A diákönkormányzat véleményt nyilvánít:

- a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- d) a házirend elfogadása előtt.
- e) a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- f) a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- g) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- h) az iskolai sportkör – a munkaterv részét képező – szakmai programjának megállapításához,
- i) az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- j) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- k) az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
- l) az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről, az iskola házirendjében szabályozott módon

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Javaslattevő jogok:

A tanulóközösségek javaslatot tehetnek az iskolai élettel kapcsolatos problémák mindegyikének megoldására.

A tanulói képviseleti rendszer az osztálytitkárokon, és az iskolai diákönkormányzaton keresztül, illetve érdekvédelmi szervek útján működik.

Véleménynyilvánítás:

A tanulók szervezett véleménynyilvánításának és tájékoztatásának fóruma a diákközségi ülés. Megtartásának idejét a tanév helyi rendje tartalmazza. A diákközségi ülés napirendjét a főigazgató és a diákképviselő közösen állapítja meg. A napirend nyilvánosságra hozatala az osztályokban a faliújságon keresztül történik.

A diákközségi ülésen jelen vannak a nevelőtestület képviselői.

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményét a melléklet tartalmazza. Mellékletben szerepel a tanulmányok alatti vizsgák rendje is amely a 20/2012. (VIII: 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint készült.

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülő az adott tantárgyat tanító nevelő a KRÉTA rendszeren keresztül értesíti.

A tanulmányi rendszerben történő rögzítés határideje:

- a) A szóbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a számonkérés napja.
- b) A gyakorlati számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a következő szaktárgyi óra.
- c) Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése 7 napon belül történik.

Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók. A témazáró dolgozat idejét és témáját a tanuló legalább 5 munkanappal korábban meg kell ismerje.

Az elektronikus napló bejegyzéseit az osztályfőnök hetente, az igazgatóhelyettesek havonta ellenőrzi.

Az iskolaváltás, a tanulók átvételének szabályai

A tanuló átvétele:

A tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az átvételi kérelemhez be kell mutatni:

- a tanuló nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító szülői bizonyítványt

A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított –azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult, különbözeti vizsgát kell tenni.

Az iskolaváltás, a tanuló átvételének szabályai (különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel).

A különbözeti vizsga időpontjáról a szülőt a tanuló átvétele során tájékoztatni kell. A különbözeti vizsga szervezése a tanulói jogviszony keletkezésétől számított három hónap eltelte után lehetséges.

Amennyiben a tanuló a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból 2 hónapon belül megismételheti.

Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, vagy a tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola főigazgatója dönt.

Ha a körzeten kívüli tanuló az első-negyedik évfolyamra jelentkezik, vagy ha az ötödik-nyolcadik évfolyamon tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minőségű, a főigazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri a főigazgató helyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökeinek véleményét.

Ugyanez kell tenni akkor, ha a beiskolázási körzeten kívül lakó tanuló előzőleg már iskolánk tanulója volt, de tanulmányi eredménye, magatartása vagy szorgalma a fentebb leírtak szerint alakul. Ilyen esetben az iskola főigazgatója a főigazgató helyettesek és az osztályfőnökök véleményének figyelembe vételével dönt arról, hogy az érintett tanuló folytathatja-e tanulmányait iskolánkban, vagy jelentkeznie kell a lakóhelye szerint illetékes iskolában.

A döntésről a szülőt írásban értesíteni kell.

Az iskola főigazgatója értesíti a tanuló lakóhelye, tartózkodási helye szerint megyeszékhely szerinti járási hivatal, ha olyan tanköteles tanulót vett fel vagy át, akinek lakóhelye, tartózkodási helye nem a nevelési-oktatási intézmény székhelyén van.

A tanulók osztályba, csoportba történő beosztása:

Az iskolába felvett tanulók osztályba, csoportba történő beosztásáról a szakmai munkaközösség véleményének a kikérésével, az iskola főigazgatója dönt.

A tanuló segítése a sikeres különbözeti vizsga letételéhez:

- a tanuló heti egy alkalommal a szaktanár által tartott felkészítésen vesz részt.
- tankönyvek biztosítása

A felvételi, átvételi eljárás különös szabályai

Az Nkt. 50. § (6) bekezdése alapján az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található.

Amennyiben a kötelezően felvett gyerekek után férőhellyel rendelkezik még, akkor az EMMI rendelet 24.§ (5) bekezdése alapján járhat el:

- Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, köteles először a hátrányos helyzetű tanulók kérelmét teljesíteni.
- A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon – legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt – nyilvánosságra kell hozni.
- A hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen vagy kerületben van, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.
- A hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.
- Ha az általános iskola – a megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt.
- A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni.
- A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirendben kell meghatározni.
- A hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló

- a) szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- b) testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- c) munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- d) az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

Az alapfokú művészeti iskola átvételi szabályai

- Az alapfokú művészeti iskolába külön jelentkezési lap benyújtásával kell átjelentkezni.

Felvételi szabályai:

Ha a tanuló az alapfokú művészeti iskola magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság különbözeti vizsga alapján dönt, az alapfokú művészetoktatás követelményeinek és tantervi programjának az adott évfolyamra meghatározott rendelkezései alapján.

- Az iskola főigazgatója az átvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő vagy a kérelmet elutasító döntést hoz.
- A kérelemnek helyt adó döntést az iskola főigazgatója írásban közli a tanulóval, kiskorú tanuló esetén a szülővel, továbbá átvétel esetén a döntésről értesíti az előző iskola főigazgatóját.
- Az iskola főigazgatója tanuló felvételének, átvételének megtagadásáról határozat formájában dönt.

HELYI TANTERV

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.

Ezek a következők:

az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1–4. évfolyam;
- 5–8. évfolyam;

Az alsó tagozat (1–4. évfolyam) első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

A felső tagozat (5–8. évfolyam) a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A *középfokú nevelés-oktatás* szakaszában a középfokú iskola az általános iskola befejezése után (nyolc vagy hat évfolyamos gimnázium esetében az általános iskola negyedik vagy hatodik évfolyamának elvégzése után) kezdődik, és a tankötelezettség végéig, illetve a középfokú tanulmányok lezárásáig végzi nevelő-oktató tevékenységét. Feladata felkészítés a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltség tartalom biztosításával, továbbá a pályaaorientáció, illetve felkészítés a felsőfokú tanulmányok megkezdésére vagy a munkába állásra.

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: **napi 6 tanítási óránál**
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon **napi 7 tanítási óránál**

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: **24 óra**
- 4. évfolyamon: **25 óra**
- 5-6. évfolyamon: **28 óra**

- 7-8. évfolyamon: **30 óra**

A nemzetiségi nevelést-oktatást folytató iskolában a tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege az egy tanítási hétre meghatározott időkerethez képest az 1–8. évfolyamon legfeljebb három tanítási órával emelkedhet

A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:

- az **egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,**
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett **egyéb foglalkozások,**
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5) –(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg. Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszámára és maximális óraszámára évfolyamonként a 2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben bevezetve

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2	Alapóraszám	22	22	22	23	27*	26*	28*	28*
3.	Maximális óraszám**	24	24	24	25	28	28	30	30

Az iskola által használt kerettantervek

Magyar nyelv és irodalom 1–4. évfolyam
Matematika 1–4. évfolyam
Etika 1–4. évfolyam
Környezetismeret 3–4. évfolyam
Első élő idegen nyelv 4. évfolyam
Ének-zene 1–4. évfolyam
Vizuális kultúra 1–4. évfolyam
Technika és tervezés 1–4. évfolyam
Digitális kultúra 3–4. évfolyam
Testnevelés 1–4. évfolyam
Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Tantárgyi kerettantervek a mellékletben.

Felső tagozatban választott kerettantervek (2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben)

Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára

Magyar nyelv és irodalom 5–8. évfolyam
Matematika 5–8. évfolyam
Történelem 5–8. évfolyam
Állampolgári ismeretek 8. évfolyam
Hon- és népismeret 5–8. évfolyam
Etika 5–8. évfolyam
Természettudomány 5–6. évfolyam
Kémia 7–8. évfolyam
Fizika 7–8. évfolyam
Biológia 7–8. évfolyam
Földrajz 7–8. évfolyam
Első élő idegen nyelv 5–8. évfolyam
Ének-zene 5–8. évfolyam
Egyházi ének 5–8.
Vizuális kultúra 5–8. évfolyam
Dráma és színház 7–8. évfolyam
Technika és tervezés 5–7. évfolyam
Digitális kultúra 5–8. évfolyam
Testnevelés 5–8. évfolyam
Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Helyi tantervi óraszámok

Óraterv a helyi tantervhez- 1-4 évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1
Angol nyelv				2
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Informatika – digitális kultúra			1	1
Népismeret	1	1	1	1
Nemzetiségi kultúra	1	1	1	1
Nemzetiségi kultúra	1	1	1	1
Maximális órakeret	24	24	24	25
Felhasznált	27	27	27	28
Hittan	1	1	1	1
Összes heti óraszám	28	28	28	29

Óraterv a helyi tantervhez-5-8 évfolyamon				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	3+1
Angol nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3+1
Hittan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány	2	2		
Fizika			1	2
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Hon és népismeret		1		
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Digitális kultúra (Informatika)	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Dráma és színház			1	
Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Népismeret	1	1	1	1
Nemzetiségi kultúra	1	1	1	1
Nemzetiségi kultúra	1	1	1	1

Egyházi ének	1	1		
Maximális órakeret	28	28	30	30
Felhasznált	31	31	33	33
Hittan	1	1	1	1
Összes heti óraszám	32	32	34	34

A szabadon tervezhető óraszámokat piros színnel jelölük.

Enyhén értelmi fogyatékosok helyi tantervi óraszámai

Kötelező tantárgyak és óraszámok- 1-4 évfolyamon				
Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6	7
Matematika	4+1	4+1	3+2	4+1
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók. A szabadon tervezhető óraszámokat piros színnel jelölük.

Kötelező tantárgyak és óraszámok						
Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Hittan	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1+1	108
Hon és népismeret	-	1	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5+1	5+1	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72

Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Dráma és színház	-	-		1	-	
Egyházi ének	1	1		-	-	
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók. A szabadon tervezhető óraszámokat piros színnel jelölük.

Nemzetiségi iskolai nevelés és oktatás

A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve alapján a magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatásban a heti egy tanórára kiterjedő kötelező roma/cigány népismeret oktatása mellett heti legalább két **tanórának megfelelő** időkeretében roma/cigány kulturális tevékenységet is biztosít.

E tevékenységek lehetnek kézműves foglalkozások, népzenei, néptánc foglalkozások, roma témájú filmek, színházi előadások, a romák történelmével, hagyományaival, képző- és iparművészetével kapcsolatos kiállítások megtekintése, író-olvasó találkozók roma alkotókkal, találkozók roma közéleti személyiségekkel, részvétel roma művészeti-kulturális programokon vagy felkészülés ilyen programokra.

A cigány kisebbségi oktatás biztosítja a cigány tanulók számára a cigányság kulturális értékeinek megismerését, a történelemről, irodalomról, képzőművészetéről, zenei és táncművészetéről, valamint hagyományairól szóló ismeretek oktatását.

Biztosítja a cigányság helyzetéről, jogairól, szervezeteiről és intézményeiről szóló ismeretek oktatását. A pedagógia eszközeivel-asszimilációs elvárások nélkül segíti a cigányság integrációját.

A cigány kisebbségi oktatásban kötelező a cigány népismeret oktatása, a kisebbségi önismeret fejlesztése és a folyamatosan szervezett cigány kulturális tevékenység.

Ha az iskolában nem folyik valamely cigány nyelv oktatása, akkor a heti legalább egy tanórára kiterjedő kötelező cigány népismeret oktatása mellett heti legalább két kötelező tanóra (pl. ének-zene, tánc és dráma. Vizuális kultúra...) keretében kisebbségi kulturális tevékenységet biztosít az iskola.

1. A cigány kisebbségi oktatás keretein belül 1-8. évfolyamon heti két kötelező tanórát biztosít az iskola a kisebbségi kulturális tevékenység megismerésére.

2. Iskolánk a kisebbségi népismeret tanítását 1- 8. évfolyamon a magyar/ cigány népismeret tantárgy keretében heti 1 órában folytatja felmenő rendszerben bevezetve.

Tantárgyi kerettanterve a mellékletben.

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát;

Kötelezően választandó tanórai foglalkozás:

- hit-és erkölcstan 1-8.évfolyam heti egy tanóra
- népismeret és kisebbségi kulturális tevékenység

A művészetoktatásban alkalmazható szakirodalmak, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége

Az oktatásban alkalmazható szakirodalmak, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei tanszakonként kerülnek felsorolásra, melyeket a szaktanárok állítanak össze.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A Nat a gyerekek, a serdülők és a fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő tanítást. Olyan pedagógiai munkát feltételez, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele az említett célok szolgálatába állított pedagógiai folyamat. A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához különösen a következő szempontokat ajánlatos figyelembe venni:

- olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás *belső motivációinak*, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók *cselekvő módon* vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;
- a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók *előzetes ismereteinek*, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére;
- az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni nevelésben-oktatásában) alkalmazni kell az *együttműködő* (kooperatív) tanulás technikáit és formáit;
- váljék a tanítás egyik elvévé és teendőjévé a tanulókhoz alkalmazkodó *differenciálás* a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a *tanulók* egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazni kell a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;
- sajátos tanulásszervezési megoldásokat kell alkalmazni a *különleges bánásmódot igénylő*, sajátos nevelési igényű gyerekek esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodjanak az egyes területeken *tehetséges tanulók* fejlesztési igényeihez, általában is támogassák a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;

- különböző tanulásszervezési megoldásokkal az együttműködést és a *tanulási esélyek egyenlőségét* szolgáló szervezeti formákat kell kialakítani mind az iskolák közötti együttműködésben, mind az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

Iskolánkban folyó oktató és nevelő munka feladata:

- a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése,
- a tanítás során arra törekszünk, hogy a tanulók részére nyújtott tájékoztatás és ismeretközlés tárgyilagos és többoldalú legyen;
- az írásbeli és szóbeli kifejezőkészség, a kreativitás fejlesztése
- felkészítés a magasabb iskolafokokon történő helytállásra
- a tanítási időn kívüli iskolai, illetve az iskolán kívüli szervezett szabadidős programok segítségével az igényes, tartalmas szórakozás, kikapcsolódás iránti igény felkeltése
- a reális önismereti szint kialakítása, toleranciára nevelés, a vitakészség fejlesztése
- egészséges életmódra, rendszeres és kiegyensúlyozott életvitelre nevelés;
- az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Célja továbbá, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket. Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint
- a munka világában
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- nagy figyelmet fordítunk az iskolai fegyelem, figyelem és kötelességérzet kialakítására.
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel
- megismertetjük tanulóinkkal a tanulási módszereket, melyekkel az iskolai kudarcok elkerülhetővé válnak.
- folyamatos egyénhez igazodó fejlesztés megvalósítása

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- tanulóinkat igyekszünk motiválttá tenni a tanulás folyamatában, melynek eredményeképpen a teljesítmények növekedése várható, illetve csökkenteni tudjuk a lemaradás esélyét.

Gyermekbarát iskolakezdési napirend

Az intézmény az alsó tagozaton gyermekbarát iskolakezdést biztosít. A tanítási nap a 8:05-kor megszólaló jelzőcsengőtől 8:20-ig tartó, kiszámítható keretű ráhangoló időszakkal indul. Ennek célja a biztonságos megérkezés, a társas kapcsolódás, az érzelmi állapot jelzésének lehetősége és a tanulásra való nyugodt felkészülés. A ráhangoló időszak 8:10–8:20 közötti része az első tanóra kezdő szakasza; 8:20-tól az órarend szerinti tantárgyi tanulás folytatódik.

A ráhangolás során beszélgetőkör, mese vagy felolvasás, csendes olvasás, rajzolás, könnyű átmozgatás, légzőgyakorlat, képes napirend vagy más, életkorhoz igazodó közösségi tevékenység alkalmazható. Ebben az időszakban számonkérés, dolgozatírás, felelés, házi feladat ellenőrzése és új tananyag feldolgozása nem történik. A megszólalás lehetősége biztosított, de a nyilvános megszólalás nem tehető minden tanuló számára kötelezővé.

A pedagógus a tevékenységeket az osztály aktuális állapotához, a tanulók életkori sajátosságaihoz, valamint az SNI, BTMN vagy szorongással küzdő tanulók szükségleteihez igazítja. A ráhangoló időszak nem külön foglalkozásként, hanem az első, órarend szerinti tanóra részeként jelenik meg a pedagógiai dokumentációban.

Az intézmény az alsó tagozaton a tanulók életkori sajátosságaihoz és a tanulási célokhoz igazodó rugalmas óraszervezést alkalmazhat. A rugalmas óraszervezés nem rövidíti le a 45 perces tanórákat, és nem változtatja meg a csengetési rendet; a tanórák belső tevékenységszerkezetét teszi változatosabbá közös, páros, csoportos, egyéni, mozgásos és alkotó tevékenységek tudatos váltogatásával. A tanórán belüli rövid átmozgatás nem helyettesíti a kötelezően megtartandó óráközi szünetet.

Tartalmilag kapcsolódó tantárgyak tanórái komplex tanulási blokkba rendezhetők. A komplex blokk főszabály szerint két, lehetőség szerint egymást követő 45 perces tanórából áll, közös témával, fejlesztési céllal, problémával vagy produktummal. A két tanóra közötti, csengetési rend szerinti szünetet minden esetben meg kell tartani. A blokk minden tanórája az eredeti tantárgynál kerül elszámolásra és dokumentálásra; az előírt tantárgyi óraszámok és tantervi követelmények teljesítése nem sérülhet.

A komplex blokkok gyakoriságát és tantárgyi kapcsolódásait az éves munkaterv, az órarend, a tantárgyfelosztás és a tanmenetek összehangoltan határozzák meg. A bevezetés első időszakában osztályonként kétheti vagy havi egy előre tervezett blokk alkalmazható. A tapasztalatokat a pedagógusok félévente értékelik, és szükség esetén javaslatot tesznek a helyi gyakorlat módosítására.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon
- a kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése
- az egyéni tanulási képesség és együttműködési készség fejlesztése, mely felértékelődik a tudásalapú társadalomban
- biztos tanulói tudás megalapozása, mely az élethosszig tartó tanulás folyamatának alapjául szolgál.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,

Tanulási környezet kialakítása

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsünk tanulóink számára.
- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy

csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;

- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- Törekszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak a bizalom fenntartása biztosított;
- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszédre alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Alapelvek:

- a tanulók közti különbségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érzékenység, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.
- Olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte megtervezését végezzük.

Biztosítjuk;

- a tanulás egyéni lehetőségeit,
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítjük a hátrányok hatásait igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Hátránykompenzáció:

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusaink munkáját fejlesztőpedagógusok támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulók szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségét és alkalmazzák azokat.

A választható foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabálya

Az iskolának minden év május 20-áig fel kell mérnie, hogy a tanuló

- milyen szabadon választott foglalkozásokon, továbbá
- melyik egyház által szervezett hit- és erkölcstan órán, vagy – az állami általános iskolában – kötelező erkölcstan órán kíván-e részt venni.
- a művészeti iskola milyen tanszakára jelentkezik

Ha a tanulót – kérelmére – felvették a szabadon választott tanítási órára, a tanítási év végéig, vagy, ha a tanítási év vége előtt befejeződik, az utolsó tanítási óra befejezéséig köteles azon részt venni.

Az iskola főigazgatója minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a foglalkozásokról, amelyekből a tanulók választhatnak. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a foglalkozást előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni.

A szülőnek május 20-áig írásban kell bejelentenie igényeit a foglalkozás megválasztásával kapcsolatosan.

A tanév során egy alkalommal a főigazgató engedélyével módosítható a választás.

Pedagógus választásának szabályai

A pedagógusválasztás lehetőségével a diákok abban az esetben élhetnek, ha az adott tantárgyból az oktatás több csoportban, több szinten folyik. Ilyen esetben, a szülő és a tanuló írásban kérheti a főigazgatótól másik pedagógus csoportjába történő beosztást. A főigazgató a munkaközösség programja, a munkaközösség vezető és a szaktanár véleménye alapján, a csoportlétszám és a többi tanuló érdekeinek figyelembevételével dönt.

A művészetoktatásban a kötelezően választandó, és szabadon választható tantárgyak esetében a pedagógusválasztás szabályai

A kötelezően választandó, és szabadon választható tantárgyakat a főtárgyat tanító pedagógus tanítja.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési, számonkérési rendje, értékelési módja, (diagnosztikus, szummatív) fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Elvei:

- Az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Feladatai:

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája, alapján ellenőrzik, értékelik. Az ellenőrzés, értékelés kiterjedhet az előző tanévben tanult tananyagokhoz kapcsolódó követelményekre is.

A tanulmányi munka értékelésének rendszere

Értékelési funkciók meghatározása

- Diagnosztikus, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.
- Formatív, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához, a fejlesztési stratégiák kimunkálásához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.

- Szummatív funkció, megerősítés, visszacsatolás, - egy-egy tanulási szakasz végén ad összegző tájékoztatást az elsajátított ismeretek eredményéről pedagógusnak, szülőnek, tanulóknak egyaránt.

A tanuló tanulmányi teljesítménye értékelése

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a következők szerint történik:

- 1. évfolyamon, 2. évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni a Nkt-ben kötelezően előírt évfolyamon, hogy a tanuló a követelményeket
 - kiválóan teljesítette,
 - jól teljesítette,
 - megfelelően teljesítette,
 - felzárkóztatásra szorul,
- Az 1. és 2. évfolyamon féléveiben a tanulók munkáját minden tantárgyból év közben is folyamatosan szövegesen értékeljük.
- Az 2. évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamon a tanulók munkáját minden tantárgyból érdemjegyekkel értékeljük.
- A második évfolyamon év végén, valamint a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

Szöveges értékelés

Kiválóan teljesítette az a tanuló, aki:

- az órai munkába aktívan bekapcsolódik
- együttműködő
- a tanultakat kérdések alapján kerek mondatokban adja vissza (könnyen átlátja a tananyag összefüggéseit)
- döntési helyzetben megfontolt (erkölcsi érzéke, ítélőképessége kiemelkedő)
- társaival való viszonyában nyitott (társas helyzetekben jól alkalmazkodik)

Jól teljesítette az a tanuló, aki:

- részben együttműködő (a tanultakat részben képes visszaadni)
- egyszerűbb összefüggéseket segítséggel ismeri fel
- döntési helyzetekben felületes
- erkölcsi érzéke, ítélőképessége jó
- társaival való viszonyában kezdeményező

Megfelelően teljesítette az a tanuló, aki:

- aki az órai munkában ritkán együttműködő
- a tanultakat kérdések alapján is nehezen adja vissza
- feladatait segítséggel végzi
- társaival való viszonyában visszahúzódó
- a tanultakat szituációkra nehezen alkalmazza

Felzárkóztatásra szorul az a tanuló, aki:

- az órai munkában elutasító, nem működik együtt
- feladatait nagyfokú segítséggel végzi (döntési helyzetekben bizonytalan)
- társaival valóviszonyában nem veszi figyelembe a többiek szempontjait
- társas, szituációs helyzetekben nem alkalmazkodik
- nem érdeklődő, figyelme elkalandozik

Második évfolyam második félévétől és a magasabb évfolyamokon a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

- Jeles (5)
- Jó (4)
- Közepes (3)
- Elégséges (2)
- Elégtelen (1)

Az érdemjegy visszajelző, informatív értékű. A tanuló tudásának, felkészültségének ellenőrzésére szolgál a tanév során több alkalommal, és a tananyag elsajátítását minősíti. Intézményünkben minden tantárgyat érdemjeggyel minősítünk. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell.

Osztályzatok a tanterv által előírt törzsanyagra vonatkozó követelmény alapján.

- **Jeles:** ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti a tananyagot és alkalmazni is képes a tudását. Szabatosan, pontosan fogalmaz, saját gondolatait önállóan el tudja mondani.
- **Jó:** ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói esetenként bemagoltak.
- **Közepes:** ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával eleget tesz, nevelői segítségre (javítás, kiegészítés) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Kevésbé tud önállóan dolgozni, beszélni. Segítséggel képes megoldani szóbeli és írásbeli feladatait. Rövid mondatokban felel, gyakran kell segítő kérdéseket feltenni.
- **Elégséges:** ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de továbbtanuláshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért. Gyakorlatban nem képes önálló feladatvégzésre.
- **Elégtelen:** ha a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A tantárgyi minimumot sem tudja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

TELJESÍTMÉNY	ÉRDEMJEJY
0 – 30%	Elégtelen (1)
31 – 52%	Elégséges (2)
53 – 72%	Közepes (3)
73 - 88%	Jó (4)
89 - 100%	Jeles (5)

Szöveges minősítés

Értékelés a naplóban havonta: K (kiválóan teljesített) , J (Jól teljesített), M (megfelelően teljesített), F (felzárkóztatásra szorul)

Első osztályban a tájékoztató/üzenő füzetben a következő pontozást használjuk:

* ● ○ ○ ●

A szöveges értékelés módjai:

- Félévkor és év végén nyílt értékelést készítenek tanítóink, amelyben tantárgyanként részletesen értékeli a tanuló éves teljesítményét.

Szöveges értékelés dokumentumai:

A Minisztérium által jóváhagyott bizonyítvány. Az első évfolyamról kiállított bizonyítványokban „A nevelőtestület határozata” rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladására vonatkozó nevelőtestületi döntéseket, a „Záradék” rovatba a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket.

A tanuló szöveges minősítése a pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része, amit a bizonyítvány borítólapjának tárolójában kell elhelyezni.

- digitális napló
- tájékoztató füzet.

Naplóban használt rövidítések:

IKT	IKT-val támogatott tanórák
3P	három hetet meghaladó projekt
TH	témahét

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzetben keresztül.

A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök két havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét félévkor értesítőben, év végén bizonyítvány útján értesíti.

Sajátos nevelési igényű tanuló esetében a szakértő véleményben foglaltak alapján kell eljárni a szülővel egyeztetve.

Az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányának megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló sérülését, társaitól való elmaradását.

Mentesítés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján a főigazgató mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő
- egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

SNI tanulók értékelése:

Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 24%	Elégtelen (1)
25 – 44%	Elégséges (2)
45 – 64%	Közepes (3)
65– 85%	Jó (4)
86 – 100%	Jeles (5)

Művészetoktatásban a tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai, fejlesztő formái, valamint a szorgalom minősítésének elvei

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban történő ellenőrzési és értékelési módjai

A pedagógus szóban és írásban is értékeli a tanuló munkáját.

Az előképző 1. és 2. évfolyamán a szöveges értékelést alkalmazza:

- kiválóan teljesítette: az a növendék, aki a tanév során elsajátítandó ismeretanyagot tanári segítség nélkül tudja alkalmazni.
- jól teljesítette: az a növendék, aki a tanév során elsajátítandó ismeretanyagot minimális tanári segítséggel tudja alkalmazni.
- megfelelően teljesítette: az a növendék, aki a tanév során elsajátítandó ismeretanyagot csak tanári segítséggel tudja alkalmazni.
- felzárkóztatásra szorul: az a növendék, aki a tanév során elsajátítandó ismeretanyagot tanári segítséggel sem tudja alkalmazni.

Az alapfok 1-6. évfolyamán a pedagógus a tanuló teljesítményét a tanítási év közben havonta, szorgalom és tantárgyi (elmélet, gyakorlat) érdemjeggyel értékeli. Félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti.

A tanuló teljesítménye és szorgalma alapján, havonként érdemjeggyel értékelendő.

Adható érdemjegyek: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

Az osztályozás a tantervi követelmények, valamint a tanulók gyakorlati és elméleti eredményeinek alapján történik. A tanév folyamán a tanulók munkáját ún. részjegyekkel is értékelhetjük. A részjegyeket célszerű egy-egy kisebb feladat elvégzésére ösztönző céllal adni. Nem feltétlenül törvényszerű, hogy a havi átlagjegy a részjegyek középarányosa legyen, azonban nevelési és pedagógiai szempontból nem szerencsés, ha a részjegyek középaránya és a havi átlag között nagy az eltérés. Az érdemjegyekről a tanuló szülőjét tájékoztatni kell.

A magatartás értékelésének és minősítésének elvei

A tanuló további fejlődése szempontjából kiemelkedő jelentőségű a magatartás és a szorgalom értékelése, osztályozása. A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök – az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. Az osztályfőnök véleményének nagyobb súlya van.

A magatartás érdemjegyek és osztályzatok a következők:

- Példás (5): aki segítőkész, tisztelettudó, becsületes, kötelességtudó, megbízható, a tanítási órákon és azon kívül is a házirend szabályait minden esetben betartja és erre társait is ösztönzi. Közösségi munkában aktívan részt vesz.
- Jó (4): aki a házirend szabályait általában betartja. Közösségi munkába bekapcsolódik. Időnként felelőtlen. Szót fogad.
- Változó (3): aki fegyelmezetlen, tiszteletlen társaival szemben, a házirend szabályait több esetben olyan súlyosan megszegi, hogy írásbeli figyelmeztetésben részesül. Udvariatlan, nyegle. Csak nyomatékos utasításra hajtja végre a tanári és a szülői utasítást.
- Rossz (2): ha az általánosan alkalmazott fegyelmező eszközök hatástalanok, fegyelmezetlenségével akadályozza osztálya tanulmányi munkáját. Tudatosan kárt okoz az iskola berendezéseiben. Az iskola fegyelme elleni vétségért fegyelmi elmarasztalásban részesült. Megbízhatatlan, durva, rendbontó, szófogadatlan, nyíltan szembeszegül.

A szorgalom értékelésének és minősítésének elvei:

A szorgalom érdemjegye nem tükrözheti csak a tanuló eredményességét. A szorgalom értékelésénél azt kell mérni, hogy a tanuló saját képességeihez, eddigi tanulmányi eredményéhez viszonyítva az értékelt időszakban milyen eredményt ért el.

- Példás (5): aki feladatai elvégzésében rendszeres erőfeszítéseket tesz, jobb eredmények elérése érdekében, a tanórán aktív, érdeklődő, önállóan törekszik tudása szélesítésére. Kitartó, pontos, megbízható.
- Jó (4): aki tanulmányi feladatait képességeinek megfelelően végzi, bár a tanórai aktivitása nem rendszeres. Érdeklődése kizárólag az iskolai tananyagra korlátozódik. Ösztönzésre vár.
- Változó (3): akinek a tanulmányi munkája elmarad a képességeitől, tanulmányi feladatait rendszertelenül teljesíti, tanórán különösebb aktivitást nem tanúsít, a minimális teljesítményt minden tantárgyból teljesíti, felszerelése rendszeresen hiányos, tanulmányi munkája állandó ellenőrzést igényel.
- Hanyag (2): akinek teljesítménye a tantárgyak többségében képességei alatt van, a bukás elkerülése érdekében erőfeszítéseket nem tesz. Nem hajlandó munkavégzésre, nem törődik kötelességeivel.

A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a helyi tantervben meghatározott tanulmányi követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, érdemjegyei, osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, javító vizsgán nyújtott teljesítménye alapján bírálják el.

Első évfolyamon minden tantárgyból minimum követelményt kell, elérjen a tanuló a tovább haladáshoz.

A második-nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a tovább haladáshoz.

Ha a tanuló a második-nyolcadik évfolyamon tanév végén 1-3 tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet.

- Az iskola főigazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestületől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola főigazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola főigazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszáz-ötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait a magántanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.
- A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola főigazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelést és oktatást engedélyez.
- Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie.
- Az egyéni tovább haladás – valamennyi vagy egyes tantárgyakból – különböző évfolyamokig, de legkésőbb – az e bekezdésben foglalt kivétellel – a negyedik évfolyam végéig tarthat.

A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, **tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.**
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- **Az eljárás során a OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, a főigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.**
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- **A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés a főigazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.**
- **Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.**
- **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.**
- **A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.**

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Csoportbontások az alábbi tantárgyak esetén lehetségesek:

- Hit-és erkölctan oktatás

Egy adott évfolyam (esetleg több évfolyam) diákjaiból a református-, római katolikus hittant, illetve erkölctant tanulók homogén csoportjainak megszervezése.

- Idegen nyelv oktatás; egy adott osztály (évfolyam) diákjaiból az angol nyelvet tanulók homogén csoportjainak megszervezése.
- informatika

Csoportbontást informatika tantárgyból akkor alkalmazunk, ha az osztálylétszám meghaladja a 24 főt, angol nyelvből, ha az osztálylétszám meghaladja a 22 főt. (mérlegelés során)

Szakköri lehetőségek:

- sakkpalota heti 1 órában
- sakktesi heti 1 órában

- AI szakkör heti 1 órában
- úszás heti 2 órában
- angol heti 1-2 órában
- stúdió heti 1-2 órában
- dráma heti 1 órában
- fenntarthatósági heti 1 órában
- citera heti 2 órában
- gitár heti 1 órában
- zongora heti 1 órában

A könyvtári foglalkozásokat/könyvtár használatot előre ütemezni kell. Az időkeretek ütemezése – kellő szaktanári egyeztetéssel – a könyvtáros tanár feladata. A könyv- és könyvtárhasználati ismeretek tanítása minden évfolyamon történik. A könyv-és könyvtárhasználat tananyaga a magyar nyelv és irodalom tantárgy órakeretébe épül be.

Az iskolai foglalkozásokat elsősorban az iskola tantermeiben, illetve egyéb, a foglalkozás megtartására alkalmas helyiségekben kell megszervezni. Az iskolán kívül akkor szervezhető foglalkozás, ha a tanulók felügyelete a külső helyszínen, továbbá az oda- és visszajutás közben biztosított. Az iskolán kívül szervezett foglalkozásról a szülőt előzetesen tájékoztatni kell. Abban az esetben, ha a külső helyszínre történő eljutás akadályozza más tanítási óra megtartását, gondoskodni kell a kiesett tanítási óra pótlásáról.

A tanórán kívüli foglalkozásokra való tanulói jelentkezés - a felzárkóztató foglalkozások, az egyéni valamint a fejlesztő foglalkozások kivételével – önkéntes, a jelentkezés egy tanévre szól.

A felzárkóztató foglalkozásra, valamint az egyéni foglalkozásra kötelezett tanulókat képességeik, tanulmányi eredményeik alapján a szaktanárok jelölik ki. A tanulók részvétele a felzárkóztató foglalkozásokon, valamint az egyéni foglalkozásokon kötelező, ez alól felmentést csak a szülő írásbeli kérelmére az iskola főigazgatója adhat.

A tanórán kívüli foglalkozásokról történő távolmaradást is igazolni kell. A tanórán kívüli foglalkozásokról ismételten igazolatlanul mulasztó tanuló a főigazgató engedélyével a foglalkozásról kizárható.

A tehetséggondozó foglalkozások és a szakkörök minimum 10 fővel indíthatóak el.

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Az iskola feladatai:

- Értékközvetítés (irodalom, zene hagyományok, ünnepek).
- Érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés, szocializáció).
- Értelmi képességek területén megmutatkozó hiányosságok, eltérések kiegyenlítése, részképességek fejlesztése.
- Sikerélmény biztosítása.
- Zenei képességek tehetséggondozása.
- Sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés differenciált módszerekkel.

A zene szeretetét a családból hozzák magukkal. A már iskolába lépéskor megfigyelhető genetikailag hordozott fejlett zenei képességeket (muzikalitás, jó ritmus- és mozgáskészség) továbbfejlesztjük, ezekre alapozzuk egész személyiségük fejlesztését. Zenei anyagaink kiválasztása során merítünk dalaikból, táncaikból, mondókáikból, meséikből, esetenként építünk zenei élményeikre, használjuk a hagyományaikhoz fűződő ritmushangszereket. A ritmus- és hallásfejlesztési feladatokat kihasználjuk az értelmi képességeik (gondolkodás, emlékezet, alkotóképesség) differenciált fejlesztésére. Minél több alkalmat nyújtunk éneklésre, mozgásos, táncos játékokra, amelyekben sikerélményhez juttatva őket segítjük elő pozitív önértékelésük alakítását.

Egészségnevelési és környezetnevelési elvek

Egészségnevelés elvei

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok feladata:

- ösztönözni a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására.
- Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.
- a családdal együttműködve felkészíteni a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.
- motiválni és segíteni a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Az egészségnevelés célja:

- hogy a tanulóinkban kialakítsuk az egészséges életmód iránti igényt, a tanulók képesek legyenek objektíven felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok veszélyeit. Az egészség érték legyen számukra, utasítsák el a számukra károsat. Mindezek eléréséhez lehetőséget biztosítunk az ismeretek átadásával és programok szervezésével.
- a család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé. Az iskola oktatásának keretében sokszínű tevékenységformával biztosítjuk a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődését.

Az egészségnevelés színterei az iskola keretein belül:

Tanórai foglalkozásokon

Egyes tantárgyaknak van csatlakozási pontja az egészségneveléssel, ezért fontos a tantárgyak, szaktanárok közötti folyamatos kapcsolat. A testi nevelés feladatait a testnevelési órák tanterve részletesen tartalmazza. Minden óra jellege és adott témaköre határozza meg, hogy milyen problémát, milyen módszerekkel dolgozunk fel.

Tanórán kívüli foglalkozásokon

- Napközis foglalkozásokon kiváló alkalom adódik a játékokra, a játékos feladatokra. Lehetőség nyílik az étkezési és napirendi szokások kialakítására.
- Délutáni szabadidős foglalkozásokon: sportesemények, programok, vetélkedők.

- Iskolán kívüli programként osztálykirándulásokon, gyalog- és kerékpártúrák szervezése.
- Sportrendezvények, kulturális programok, kirándulások.
- Drog-prevenációs előadások alkalmanként.
- Környezetvédelmi napok.
- Papírgyűjtés.
- Előadások.
- Diáknapi rendezvények.
- Arany hét

Módszerek:

- Hagyományos ismeretátadás tanári magyarázattal.
- Kérdés-felelet típusú feladat-feldolgozás.
- Szerep- és szituációs játékok.
- Gyűjtőmunka.
- Csoport- vagy egyéni munka.
- Audiovizuális módszerek alkalmazása.
- Informatikai lehetőségek kihasználása
- Projektek

Iskolán belüli együttműködés

Tanárok: az iskola minden tanárának feladata, hogy magatartásával, életvitelével, gondosságával, munkájával minden szempontból – így természetesen az egészségnevelés szempontjából is – példaértékű legyen a tanulók számára.

Gondoskodniuk kell arról, hogy az iskolai környezet biztosítsa számukra az egészséges testi, lelki és szociális fejlődést. Pl. osztálytermek berendezése, ülésrend, a tanulók egészségi állapota, napi munkarend – melyben kiemelt szerepe van a mozgásigény helyes levezetésének, helyes testtartás.

Diákok: az osztályközösségben a tanulók vigyázzanak a saját és társaik egészségére, a tisztaságra, higiéniára, és figyelmeztessék társaikat az egészségnevelési szempontból is kulturált magatartásra.

Szülők: az egészségnevelés területén is nélkülözhetetlen a szülők, a családi háttér és az iskola együttműködése. A családban elsajátított viselkedési formákat, ismereteket hozzák magukkal a tanulók az iskolába, tehát nélkülözhetetlen a két szféra – szülők és tanárok – együttműködése. Minden programunkhoz szükséges a családok erkölcsi-fizikai támogatása, míg egyes esetekben anyagi hozzájárulást is kérünk.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei az egészségnevelési programunknak.

Iskolagyümölcs program:

A program keretében az általános iskolákban elsőtől a hatodik osztályig minden diák kap naponta egy almát. Ezzel nem csak az a cél, hogy azoknak a családoknak segítsünk, akik nem igazán tudják megvenni a gyümölcsöt, hanem az is, hogy a gyerekek étkezési szokásait átformáljuk. Segítünk megismertetni a gyerekekkel az egészséges táplálkozás előnyeit, megismertetjük velük a magyar föld termékeit.

Iskolatej program:

Az iskolatej programot az EU azzal a céllal hozta létre, hogy az iskolatej biztosításával egészséges termékekkel lássa el a gyerekeket, és hozzá járuljon az egészséges táplálkozási szokások kialakításához, egészségi állapotuk és életminőségük javulásához.

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása az Nkt. és a hatályos EMMI rendeletben foglaltak érvényesítésével tanítási órákon (a Testnevelés és sport kerettanterv megvalósításával), tanórán kívüli rendezvények/versenyek lebonyolításával történik és ezen túl az intézmény biztosítja tanulóinak a külső sportegyesületekben való rendszeres sportolás lehetőségét.

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel.

Minden gyerek minden nap részt vesz a testmozgás-programban.

Minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése.

Minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is.

A testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban.

A testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmazhat.

A heti 5 testnevelés órán felül a gyermekek életkorának és érdeklődési körének megfelelő mozgáslehetőség biztosításával teremtünk lehetőséget a mindennapos testnevelésre:

- futball,
- játékos testmozgás,
- tánc,
- korcsolyázás,
- túrázások,

Egészségfejlesztő, egészségnevelő csoport tagjai:

- a főigazgató helyettes
- testnevelő,
- iskolaorvos,
- védőnő,
- fogorvos
- gyógypedagógus
- diák-önkormányzat vezetője,
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- szülői munkaközösség képviselője.
-

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmaguk és egészségi állapotuk ismerete,
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága,

- az értékek ismerete,
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe,
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata,
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben,
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete,
- a rizikóvállalás és határai,
- a szenvedélybetegségek elkerülése,
- a tanulási környezet alakítása,
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.
-

Az iskolai egészségnevelés összefügg a tanári magatartással, gondossággal, az intézmény szervezettségével.

A mindennapi testnevelés, a mindennapi testmozgás céljai:

Tanulóinkban felkelteni a rendszeres testmozgás, az egészséges életmód iránti igényt, elsajátíttatni az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókat, ismereteket.

Tudatosítani a tanulóknál a saját szervezetük felépítésének és működésének legalább alapfokú tudnivalóit.

A testnevelés, sport segítségével kialakítani a tanulóknál a mindennapi élethez szükséges alapvető tulajdonságokat, készségeket: akaraterő, szorgalom, kitartás, becsületesség, szabályok betartása, a társak tisztelete, segítése, a csapatmunka szerepe, az idegi és fizikai állóképesség, az egészséges önbizalom, a céltudatosság stb.

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra. Az iskola kiemelt figyelmet fordít a magatartási függőség és a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére

A fenti nevelési elemek konkrét megjelenítése osztályfőnöki órákon, közösségi és más rendezvények előkészítése során a pedagógusok kötelező feladatát képezi.

Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoporthoz nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával eszmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek.

Környezeti nevelés elvei

Az iskolai környezeti nevelés során a gyerekek felkészülnek környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- Megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz meg az élő és élettelen környezettel.
- Kifejleszti a szándékot és képességet a környezet megismerésére.
- Felkelti az igényt, képessé tesz:
 - ✓ a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására,

- ✓ összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére,
- ✓ problémák megkeresésére, okainak megértésére,
- ✓ kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ez által a lehetséges megoldások megkeresésére,
- ✓ az egyén és a közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben,
- ✓ a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

Alapelvek:

- Az egyetemes természetnek, mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt.
- Segíteni a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzését.
- A testi-lelki egészség megőrzése stb.

A környezeti nevelés célja:

- Környezettudatossá nevelni a diákokat.
- A személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartás és életvitel kialakítása.
- Megismerni a természet és társadalom törvényeit, tiszteletben tartani azokat mindennapi életvitelük során.
- Érzékennyé tenni a diákokat a közvetlen környezetük állapota iránt.
- Tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését.
- Együttműködés, alkalmazkodás és segítő életmód kialakítása.
- Az állampolgári - és egyéb közösségi – felelősség felébresztése.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség, kreativitás fejlesztése stb

Az iskola hosszú távú célja:

Diákjainkban kialakítani a környezet értékei iránt érzett felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát.

Az iskola rövid távú céljai:

- A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg.
- Erősítésre kerüljenek a tantárgyközi kapcsolatok, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket.
- A pedagógusok, a technikai dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői!
- Legyen tisztább az iskola! (mellékhelyiségek, szelektív gyűjtés stb.)
- Fontos legyen a vízzel, villannyal, gázzal való takarékoskodás!
- A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat!
- Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői!
- Fejlődjön a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódja, az önálló ismeretszerzés képessége, megalapozva az élethosszig tartó tanulást!
- Természetvédelmi versenyek szervezése.

Készségek, melyek kialakítása, fejlesztése szükséges a cél elérése érdekében:

- problémamegoldó gondolkodás,
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód,
- kreativitás,
- együttműködés, alkalmazkodás és segítő életmód,
- kommunikáció, médiahasználat,
- állampolgári részvétel és cselekvés,
- értékelés és mérlegelés készsége – fontos, hogy a diákok a nagyszámú írott, látott és hallott médiarodalmat kritikusan, a híreket mérlegelve tudják feldolgozni,
- vitakészség.

A környezeti nevelés szempontjából is jelentősége van az élményalapú, tevékenységalapú módszerek minél sokoldalúbb alkalmazásának:

- Szakkörök
- Táborok
- Terepi munka (tanulmányi kirándulások, akadályversenyek).
- Múzeum, állatkert, nemzeti park látogatása.
- Projektek.
- Téma nap, témahét.
- Kiállítások környezet- és egészségvédelem témában.
- Az iskola környezetének „zöldítése”.
- Szelektív hulladékgyűjtés, használatlan-gyűjtés, papírgyűjtés.
- Könyvtári foglalkozás.

A módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni:

- az életkori sajátosságokat,
- minél több tanuló kerüljön bevonásra,
- a lehető legtöbb tevékenység a természetben legyen,
- sok élményt nyújtson a tanulóknak,
- személyes meg tapasztaláson alapuljanak,
- játékosság jellemezze.

Feladatunk példamutató iskolai környezet megteremtése. Ehhez járulnak hozzá az alábbiak:

- tantermek, folyosók, udvar „zöldebbé” tétele (virágok, cserjék, fák ültetése, gondozása),
- anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködés,
- a pedagógusok, a dolgozók példamutatása,
- kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése,
- szelektív hulladékgyűjtés.

Az egészséges életmód fejlesztési programja

Program	Feladat	Siker kritériumok	Határidő
Egészséges táplálkozásra nevelés	A tanulók számára elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés terén Az iskolai étkeztetés korszerűbbé tétele Az iskola büfé kínálatának befolyásolása Élelmiszer-válogatási ismeretek nyújtása Konyhatechnikai, főzési gyakorlatok	Az iskolai élet egészét átfogó egészségnevelés valósul meg: Átdolgozott tanmenetek Több egészségnevelési tartalom a tanórákon és a napközis foglalkozásokon	
Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység	Tartás-javítás, gyógytestnevelés Erő-, állóképesség, gyorsaság és ügyesség fejlesztése Mozgásos játékok bővítése Szabadban való tartózkodás mozgáskultúrája Játékos egészségfejlesztő testmozgás Sportkör foglalkozások	Képzett szakemberek Szűrés, iskolaorvossal, szakszolgálattal való együttműködés Felmérések ősszel, tavasszal Iskolai sportkörök	
A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazása.	Magatartászavarok, beilleszkedési nehézségek kezelése (egyéni bánásmód, egyénre szabott tanulási technikák alkalmazása, szakemberek bevonása, szoros kapcsolattartás a szülőkkel) Önismereti csoportok, konfliktuskezelő csoportok, szociális készségeket fejlesztő csoportok létrehozása az érintettek számára (pl. szakköri formában). A szociális készségek fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció, az együttműködés, a tolerancia, a kapcsolatteremtés, a	Csökken a magatartászavaros és a beilleszkedési problémák száma Kialakul a tanulók reális énképe, Csökkenek az tanulók közötti vagy a tanórai konfliktusok A tanulók toleránsabbá válnak társaikkal szemben, az együttműködési készség kialakul	

	pozitív énkép Technikák – modellnyújtás, problémamegoldás, szerepjáték – esetleg a zeneterápia . Az ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok, kézművesség, stb lelki egészséget fejítő hatásai, Alternatív tanítási programok adaptálása az egészségvédelem szempontjából	A hagyományostól eltérő programok sikerélményhez juttatják a tanulókat	
A tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése	Páros és csoportos tanulásszervezési eljárások alkalmazása a kapcsolati készségek fejlesztésére (pl. vitakultúra fejlesztése) Időben felismerni a tanulóban kialakuló viselkedési függőségeket, pl. kóros játékszenvedély, internet- és számítógép-függőség, testedzésfüggőség, kleptománia, pirománia, kényszeres hajtépegetés (trichotillománia) és körömrágás (onychophagia), patológias bőrfelsértés, társfüggőség, szexuális függőségek (például pornográf tartalmaktól függés) kényszeres/halmozó gyűjtögetés, különböző kényszerbetegségek, evészavarok, egészségesételfüggőség, testdiszморfia (testképzavar) és izomdiszморfia (korábban inverz anorexia), hipochondriázis (egészséggel kapcsolatos szorongás szélsőséges formája) amelyre a szülő figyelmét is fel kell hívni és segíteni kell a tanulót a megfelelő szakemberhez történő eljutáshoz.	A tanuló-tanuló, a tanuló és pedagógus között kiegyensúlyozott, problémáktól mentes kapcsolattartás alakul ki. A szokásostól eltérő viselkedésű gyermekek problémáit az iskola időben észreveszi és a szülő és szakemberek bevonásával megindul a tanulói viselkedés javulása.	

	A pedagógusnak figyelni kell azokat a jeleket, amely a tanulók esetében valamilyen szerfogyasztásra utalhat. A tanulók közötti verbális vagy tettleges bántalmazások észrevétele, ezek ellen történő határozott fellépés pedagógiai és nevelési eszközökkel (pl osztályfőnöki órán, a problémás tanulóval való rendszeres elbeszélgetéssel, a családdal való szorosabb kapcsolattartással, a gyermekvédelmi vagy szakemberek bevonása, Az egészséget támogató programok szervezése,	Az iskolában megszűnik a gyermekek közötti erőszak.	
Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.	A tanulók egészséget támogató ismereteinek, az egészséget támogató készségek feltárása, majd azok bővítése elsősorban a tanítási órákon belül, illetve egyéb tanórán kívüli foglalkozásokon.	A tanulók megfelelő ismeretekkel rendelkeznek ahhoz, hogy egészségtudatos életformát alakítsanak ki.	
Személyi higiénés testápolási programok	Személyes tisztálkodás készséggé fejlesztése Fogápolási és szájhigiénés problémák A fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás	Iskolavédőnő rendszeres ellenőrzései Órai szituációs játékok Iskola fogászat Védőoltások	
Egészséges öltözködési program	Megfelelő öltözködési szokások kialakítása Ruhaviselés, ruhaváltás gyakorlata	Ízlésformálás Az egészség előnyben részesítése a divattal szemben	
Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzés és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és	Iskolai és otthoni balesetforrások Veszélyhelyzetek felismerése, balesetek elkerülése Közlekedési szabályok gyakorlása Vízi sportok	Tűz- és balesetvédelmi oktatás A közlekedési ismeretek oktatása, kapcsolattartás a rendőrséggel Úszásoktatás	

a személyi higiéné kialakításának fejlesztése területére terjednek ki.			
Drogprevenció	Életvezetési ismeretek átadása	Drogprevenciós foglalkozások osztályfőnöki órákon,	

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

Tapasztalható, hogy körzetünkben fokozatosan csökken a beiskolázási tanulólétszám, ugyanakkor növekszik az egyre nehezebb körülmények között élők száma. Az integrált pedagógiai rendszer kínálta lehetőségekkel segítjük hátrányos helyzetű tanulóink beilleszkedését, folyamatos fejlődését.

A mai társadalomban az emberek, illetve a családok anyagi helyzete különböző. A szülő nehezen nyilatkozik anyagi gondjairól, sokszor a pedagógus veszi észre, hogy a család problémával küzd. Az év eleji tanszervásárlás, a havi ebédbefizetések, kirándulások több szülőnek gondot okoznak.

Az otthoni problémák kihatnak a tanulók tanulmányi munkájára, sőt magatartására is. Ez a legfontosabb jelzés a pedagógus számára. Ha egy gyerek megváltozik – főleg negatív irányba -, ott az okot elsősorban a családban kell keresni.

Amennyiben otthon a gondok sokasodnak, a szülők is türelmetlenebbek, nyugtalanabb háttérből kerül hozzánk a tanuló.

Az oktatást nem csak az egyéni szellemi gyarapodás, érvényesülés elősegítőjének, hanem a társadalmi kohéziót erősítő, a társadalmi kirekesztés és foglalkoztatottság problémáinak megoldását segítő eszköznek tekintjük. Az élethosszig tartó tanulás fontos eszköze annak, hogy az emberek irányítsák saját jövőjüket mind szakmai előmenetelük, mind személyes és családi életük szintjén. Felelősséget érzünk azért, hogy a nevelési, a pedagógiai és a képzési programok figyelembe vegyék a társadalmi fejlődés, valamint a környezet igényeit.

Az integrációs oktatási formák és módszerek megismerésével, bevezetésével hozzájárulnak az esélyegyenlőtlenség csökkentéséhez, a tehetség ápolásához, a szegregációs és a diszkriminációs jelenségek megszüntetéséhez.

Integráció, inklúzió fogalma

Az integrált nevelésnek több szintje lehetséges. A skála a spontán integrációtól a lokális, helyi és a részleges integráción a teljes befogadásig terjedhet.

Integráció: egyszerű fogadás, szűkebb értelmű integráció: a többségi intézménybe felveszik a speciális igényű gyermeket, de nem ismerik sajátos szükségleteit, ezért maximális alkalmazkodást, beilleszkedési (asszimilációs) viselkedést várnak el tőle: „ne lógjon ki” a többi közül, lehetőleg ne igényeljen túl sok figyelmet és energiát.

A pedagógus saját stílusán nem változtat, ha problémába ütközik, a megoldást maga nem keresi, a gondok megoldása szinte teljes egészében a gyógypedagógusra vagy a szülőre hárul.

Az inklúzió (befogadás) ennél többet jelent, alapvetően más szemlélettel közelít: a gyermeket a lakóhelyéhez közeli többségi intézménybe veszik fel, ezek mindegyike felkészül a befogadásra. Az inkluzív intézmények főbb sajátosságai: a nyitottság, a kölcsönös elfogadás, a tanulás egyéniesítése, a kooperáció.

A sikeres befogadás elsődleges letéteményese a pedagógus, akit szakmai kompetenciái indíthatnak a sajátos nevelési igényű gyerekek fogadására. Az intézmény életét értékeit, módszereit, személyi és tárgyi feltételeit minden gyermek nevelési szükségleteinek kielégítéséhez alakítják.

HEKS – MRE Inkluzív Református Iskolák

Intézményünk továbbra is elkötelezetten folytatja a **HEKS–MRE Inkluzív Református Iskolák programban** megkezdett inkluzív iskolafejlesztési tevékenységét. Célunk, hogy az eddig kialakított jó gyakorlatokat fenntartsuk, továbbfejlesszük, és az inkluzív szemlélet az intézmény mindennapi működésének meghatározó részévé váljon.

Kiemelt feladatunk a **roma/cigány és nem roma/cigány tanulók közötti együttműködés, kölcsönös elfogadás és tisztelet erősítése**, valamint olyan iskolai közösség kialakítása, amelyben minden gyermek egyenrangú tagként élheti meg a közösséghez tartozást. Fontosnak tartjuk, hogy az elfogadás és a befogadás kölcsönös legyen: tanulóink megtanulják egymás értékeinek, kulturális háttérének és személyiségének tiszteletét, a békés együttélés szabályait, valamint a konfliktusok erőszakmentes rendezését.

Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján **javult az iskola és a családok közötti együttműködés**, amelyet a továbbiakban is tudatosan kívánunk erősíteni. Működtetjük és továbbfejlesztjük a **Szülői Klubot**, amely lehetőséget teremt a rendszeres párbeszédre, a szülőket érintő problémák közös feldolgozására, a tapasztalatcserére, valamint nevelési, életvezetési és közösségi témák megbeszélésére.

Továbbra is fontosnak tartjuk a **szülők és családok aktív bevonását az iskola életébe**. Ennek érdekében folytatjuk a családi napokat, közösségi rendezvényeket, közös kulturális, sport-, művészeti és szabadidős programokat. Célunk, hogy a szülők ne csupán résztvevői, hanem lehetőség szerint alakítói és segítői is legyenek az iskolai közösségi életnek.

Az inkluzív nevelés fontos színtere az iskola **udvari szabadtéri tanterme**, amelyet tanórai, fejlesztő, közösségi és szabadidős foglalkozásokhoz egyaránt használunk. A szabadtéri tanulási környezet lehetőséget biztosít az élményszerű, tapasztalati és együttműködésen alapuló tanulásra, valamint a közösségi kapcsolatok erősítésére.

A családok támogatásában továbbra is építünk **külső szakemberek, segítő közreműködésére**. A segítségnyújtás célja a családokkal való bizalmi kapcsolat erősítése, a szociális és életvezetési kompetenciák fejlesztése, a konfliktuskezelés támogatása, valamint szükség esetén lelki és mentális segítség biztosítása.

Kiemelt célunk a **lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás megelőzése**, az igazolt és igazolatlan hiányzások csökkentése, valamint a veszélyeztetett tanulók mielőbbi felismerése és támogatása. Ennek érdekében erősítjük a pedagógusok, a családok, a gyermekvédelmi és szociális szakemberek, valamint az egyéb segítő partnerek együttműködését.

Folytatjuk a programban részt vevő intézményekkel kialakított szakmai kapcsolatokat. **Iskolalátogatásokon, tapasztalatcseréken, továbbképzéseken, műhelymunkákon és konferenciákon** veszünk részt, és az ott megismert jó gyakorlatokat saját intézményi környezetünkhöz igazítva építjük be pedagógiai munkánkba. Az inkluzív fejlesztésekhez kapcsolódó pályázati és szakmai lehetőségeket továbbra is igyekszünk kihasználni.

Hosszú távú célunk egy **nyitott, befogadó, gyermekközpontú, református keresztyén értékeken alapuló iskola** működtetése, amelyben a különböző társadalmi és kulturális háttérű

gyermekek együtt tanulnak, fejlődnek és közösséget alkotnak. Törekszünk arra, hogy intézményünk szakmai munkája, közösségi élete és befogadó szemlélete a helyben élő családok mellett más települések családjai számára is vonzó választást jelentsen.

A gyógypedagógus közvetlen és közvetett segítségével a szülő, a pedagógus és a gyermek együttműködésével folyik a nevelés. Minden gyermek speciális szükségletének figyelembe vétele megszünteti a szegregációt, izolációt.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése csak akkor remélhető sikeresnek, ha a szükséges személyi és tárgyi feltételek rendelkezésre állnak, ellenkező esetben minden érdekelt fél csalódott lesz.

Az integrált nevelés - oktatás feltételei

Objektív tényezők:

Különböző gyógyászati eszközök, amelyek többnyire nélkülözhetetlenek a mozgáskorlátozott és az érzékszervi fogyatékos gyermekek esetében, de ide tartozik az osztály létszáma, speciális taneszközök (pl.: speciális vonalazású füzet), tankönyvek megléte is.

Mozgáskorlátozottak esetében lényeges az épület hozzáférhetősége, annak belső akadálymentessége.

Szubjektív tényezők:

A befogadó pedagógus szemlélete, módszerei, segítőkészsége, kreativitása, a pedagógiai asszisztens jelenléte és hozzáértése, a szülők hozzáállása, aktivitása, a gyógypedagógus kellő érzékenysége a probléma iránt, valamint szakmai tudása, és végül magának a gyermeknek a személyiségjegyei.

Célmeghatározások:

Diszkriminációmentesség + pozitív cselekvés = befogadó társadalom

Az együttnevelés számunkra fontos, mert a fogyatékosok jelenléte humanizálja a társadalmat. Egy adott társadalom fejlettségét nagymértékben jelzi, hogyan viszonyul a fogyatékos emberekhez.

Az inklúzió új nemzedéket jelent, olyan fiatalokat, fiatal felnőtteket, akik érzelmileg érettebbek, s ők maguk, de szüleik is másként látják szükségleteiket, így a társadalom kötelezettségeit is. Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Az együttes fejlesztésen túl, a gyermeket valóban szociálisan is befogadja az intézmény gyermek és felnőtt közössége, tehát hatékonyan megvalósul a diszkrimináció elleni küzdelem. A cél egy ilyen feladatvállalásban a teljes integráció, amikor az intézményben töltött idő egészében, minden órán, ill. foglalkozáson - ami nem az egyéni képességfejlesztésről szól-, együtt legyenek a speciális nevelési szükségletű gyerekek társaikkal a többségi gyerekközösségben.

Célunk segíteni azon növendékeink beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve – akár átmenetileg is – hátrányos helyzetűek. Mindezek ismeretében tudjuk megtervezni minden év végén a következő tanév várható feladatait.

Sokat teszünk azért, hogy a családokat partnerként vonjuk be az iskolai folyamatokba, döntésekbe. El kell érünk, hogy bizalommal fordulhassanak bármelyik kollégához, ha segítséget igényelnek.

Gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógusunk és az osztályfőnökök együttműködése itt még fontosabb, a bizalom megteremtése a diszkrét segítségnyújtáson múlik.

A szociálisan hátrányos helyzetben élő gyermekeinknél különösen fontos a következő kompetencterületek fejlesztése, amelyek a későbbi társadalmi beilleszkedésüket, szocializációjukat segítheti elő:

- Anyanyelvi kommunikáció: Önálló szövegértés, szövegalkotás, gondolatok, vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- Matematikai kompetencia: Alapvető, gyakorlati számolási és gondolkodási képességek kialakítása, amelyek konkrét élethelyzetek megoldására készítene fel.
- Digitális kompetencia: Információkeresés
- Szociális és állampolgári kompetencia: Konfliktusmegoldás, közügyekben való eligazodás segítése, frusztráció kezelése, egyéni és közérdek tisztelete.

Szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Felzárkóztatás, illetve tehetséggondozás,
- Drog- és bűnmegelőzés,
- Mentálhigiénés programok,
- Pályaorientációs tevékenység, továbbtanulás irányítása,
- Táborozások, kirándulások, országjárások,
- Tájékoztatás a szociális juttatások lehetőségéről,
- Figyelemfelhívás a tanulást segítő foglalkozások előnyeire,
- Kapcsolattartás a szakmai szolgáltató intézményekkel,
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása,
- Táborozási, kirándulási hozzájárulások,
- Alapítványi támogatások,
- Az iskolai könyvtár egyéni vagy csoportos használata,
- A nevelők segítő, személyes kapcsolattartása a rászoruló tanulókkal,
- A szülők, a családok nevelési gondjainak segítése (egyéni beszélgetés az osztályfőnökkel, fogadóóra, családlátogatás).
-

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

A fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program a 2020-as Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján készült, amely alapján az intézménynek biztosítani kell, hogy ;

- a tanulók számára a fejlesztés a megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az

általános iskola alsó tagozatán, illetve ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;

- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.
-

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló iskolai nevelése-oktatása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltan, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat. A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók képességszintje a megközelítően azonos életkorú tanulócsoportokban sem homogén.

Az enyhe értelmi fogyatékosághoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés,
- mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

Mindezek befolyásolják az ellátási szükségletet, a taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előrejelzéseket.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja gyógypedagógiai intézmény, iskolai osztály és/vagy a többi tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban együttnevelést biztosító befogadó iskola.

A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető (amennyiben nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa):

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrelrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;

- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé.

A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketi tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot.

Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni.

A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az alsó tagozat 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Kiemelt feladat az alsó tagozat módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még felső tagozatban is lehet építeni.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

- *Testi és lelki egészségre nevelés*

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi

beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

– *Önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

– *Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés*

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

– *Médiatudatosságra nevelés*

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

– *A tanulás tanítása, pályaorientáció*

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

– *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szinten belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

– *A fenntarthatóság, környezettudatosság*

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

Kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- d) A grafomotoros készségek fejlesztése.
- e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- f) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- g) A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- h) A szövegösszefüggések megértése, a szövegértés fejlesztése.
- i) Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- j) Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- k) A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincse bővül;

- egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika: matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítségével, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanuláshoz szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználattal (pl. számológép) váltja ki;
- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;

- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Erkölc és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- c) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyszavak pontos használata.
- e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.

- k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;

- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- b) Képzlet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empatikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett

átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.

A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanulása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak e tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Érzékszervi megismerések.
- b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- e) Csoportosítások, következtetések.
- f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- j) Analízis, szintézis.
- k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- q) Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;

- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatokat, gyakorlatok elvégzésére.
- b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- c) Fejlessze a mozgásos alapt technikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akaratú készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.
-

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a tovább haladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizál hatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

Értékelés (tanulási eredmény)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szöveges értékelés feltételei a következők:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;
- a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet

kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta – egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a habilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában. Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés. Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi habilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd fogyatékossággal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása;

- a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újra tanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolatterképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;

- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- c) modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
- d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességeihez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógias stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;
- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- e) fokozott egyéni bánásmód;
- f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- i) feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- b) a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- c) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- e) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- f) koncentráció fejlesztése;
- g) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelmfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése :

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodás, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján

Alapkompetenciák

- *A tanulás kompetenciái*
- *A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)*
- *A digitális kompetenciák*
- *A matematikai, gondolkodási kompetenciák*
- *A személyes és társas kapcsolati kompetenciák*
- *A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái*
- *Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], alsó tagozat, felső tagozat)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompentenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő

széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

Tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanulók magatartásában, szorgalmában, tanulmányi munkájában bármely, nem a tantárgyhoz kötött tevékenységben elért jó eredményeket, és a tanulói közösségekben a kiváló eredménnyel végzett együttes munkát, a közös erőfeszítéseket jutalmazzuk.

A tanulók jutalmazása:

A jutalmazás célja minden esetben a helyes magatartás, kiemelkedő teljesítmény megerősítése, honorálása. A jutalmazás akkor hatékony, ha közvetlenül a kívánatos viselkedés után alkalmazzák. A jutalmazás akkor működik, ha a diák erősen vágyik a jutalomra, és megtiszteltetés számára. A jutalmazás rendkívül nagy motiváló erő főleg kisgyermekkorban, de később sem lebecsülendő a szerepe. Éppen ezért helyes mértékkel és jó időben kell alkalmazni.

A tanulók jutalmazásának elvei és formái:

- Szaktanári dicséret: kiemelkedő szaktárgyi munkáért. Folyamatosan adható. Szaktanár adja.
- Osztályfőnöki dicséret: közösségért tett munkáért. Folyamatosan adható. Osztályfőnök adja.
- főigazgatói dicséret: versenyek I-III. helyezéseért, 5 osztályfőnöki dicséret után. Folyamatosan adható. főigazgató adja az osztályfőnök javaslatára.
- Arany díszoklevél: A nyolc év alatt csak kitűnő tanulmányi eredménnyel rendelkező tanulók részére. Tanév végén adható. főigazgató adja az osztályfőnök javaslatára.
- Oklevél: kiemelkedő tanulmányi munkáért és példamutató magatartásáért. Tanév végén adható. főigazgató adja az osztályfőnök javaslatára.
- „Arany Sportkupa”: az év legeredményesebb lány és fiú sportolója nyeri el. Tanév végén adható. főigazgató adja testnevelő tanár javaslatára.
- Jutalomkönyv: kiemelkedő tanulmányi munkáért vagy példamutató magatartásért vagy kiemelkedő közösségi munkáért. Tanév végén adható. főigazgató adja az osztályfőnök javaslatára.
-

Nevelőtestületi dicséret: jeles bizonyítványban 5 kitűnő érdemjegyért. Tanév végén adható.

Nevelő eszközök formái:

Azt a tanulót, aki tanulmányi kötelezettségét folyamatosan nem teljesíti, vagy a Házirend előírásait megszegi, vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, elmarasztalásban, büntetésben lehet részesíteni.

Ennek formái:

Szaktanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A tantárgyi követelmények nem teljesítése, a felszerelés, a házi feladat többszöri hiánya, az órákon előforduló fegyelmezetlenség miatt.
Osztályfőnöki figyelmeztetés Napközis tanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A tanuló tanulmányi és magatartásbeli kötelezettségzegése, a Házi rend enyhébb megsértése, igazolatlan mulasztás miatt.
Osztályfőnöki intés Osztályfőnöki megrovás, Napközis tanári intés, megrovás	A tanuló tanulmányi és magatartásbeli kötelezettségzegése, a Házi rend enyhébb megsértése, igazolatlan mulasztás miatt A fokozat megállapítása az osztályfőnök feladata az osztályban tanító szaktanárok véleményének figyelembevételével történik.
főigazgatói figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	Az iskolai Házi rend gyakori megsértése, szándékos megsértése károkozás, fegyelmezetlenség miatt.
főigazgatói intés	Az iskolai Házi rend súlyos megsértése, szándékos károkozás, igazolatlan mulasztás, súlyos fegyelmezetlenség miatt.
főigazgatói megrovás	Az iskolai Házi rend többszöri súlyos megszegése, súlyos fegyelmezetlenség megsértése, szándékos károkozás, igazolatlan mulasztás, súlyos fegyelmezetlenség miatt.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni!

Fegyelmi büntetések:

- megrovás,
- szigorú megrovás,
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportba vagy iskolába,
- kizárás az iskolából.

Tíz év alatti tanulóval szemben fegyelmi eljárás nem indítható. Tanköteles tanulóval szemben kizárás az iskolából fegyelmi büntetés pedig csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható.

Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

Követelmények:

- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése.
- Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
- A tanuló teljesítményét mindenkor korrekt módon, az elvárás–képesség–teljesítmény egységében kell értékelni.
- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szóveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban, csoportban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét).
- A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.

Az értékelés legyen folyamatos: visszajelzés a diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében, jelzés a szülőknek a diák adott tantárgybeli előmeneteléről

Az ellenőrzésnek, a tanulók tudásszint mérésének két feladata van:

- rendszeres munkára szoktat, motivál, felkészít a továbbtanulásra,
- tájékoztat a készségek fejlesztésének, a tananyag elsajátításának szintjéről, a gyakran előforduló hibákról, hiányosságokról.

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. A számonkérések során a tanuló bizonyíthatja, hogy eleget tesz rendszeres munkával és fegyelmezett magatartással, képességeinek megfelelően tanulmányi kötelezettségének.

A tanulónak joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve továbbtanuljon, továbbá alapkú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében. Ezen köteleességek és jogok figyelembe vételével végzik pedagógusaink a számonkérést a következő formában és rendben

Szóbeli számonkérés:

- hosszabb, összefüggő szóbeli felelet: lehetőséget teremt az egyéni teljesítmények alaposabb, sokoldalúbb megvizsgálására, alkalmat ad az emlékezetbe vésés szilárdságának, a megértés fokának, az alkalmazásra való képességnek, készségnek a megállapítására.
- kérdés-felelet formában végbemenő ellenőrzés: elsősorban az osztály előmenetelének értékelését teszi lehetővé, aktivizáló funkciót tölt be, esetenként módot ad az egyéni osztályozásra is.
- Önálló kiselőadás: A tanítási órán a tanulónak lehetősége van saját kutatási területéről, vagy az őt mélyebben érdeklő (a szaktanárral egyeztetett) témáról társainak előadást tartani. A tanár szóban értékeli az előadást, s ha az színvonalas volt, jeles osztályzattal jutalmazhatja

Írásbeli számonkérés:

- *témazáró dolgozat:* Egy teljes tantervi téma számonkérésére szolgáló, egy tanórát kitöltő, az ismeretek felidézését és alkalmazását egyaránt megkövetelő írásbeli számonkérési forma, a témazáró dolgozatban szereplő feladattípusok arányai megfelelnek a tananyag és a tantervi követelmények belső arányainak. A témazáró dolgozatok írásának idejét legalább 1 héttel előtte be kell jelenteni. A témazáró dolgozatokat egy évig meg kell őrizni. A témazáró dolgozatok érdemjegye piros színnel kerül beírásra, és az a félévi és év végi osztályzatok megállapításában nagyobb súllyal szerepel.
- *számonkérés:* kisebb tematikus egységet lezáró írásbeli ellenőrzés, melyből a tanár saját belátása szerinti mennyiségben és gyakorisággal írathat. Az érdemjegy beírása kék színnel történik.
- *írásbeli felelet:* 1-2 leckét számon kérő írásbeli ellenőrzés. Az ezért kapott érdemjegy egy szóbeli felelet súlyával azonos. Beírása kék színnel történik.

Füzetvezetés ellenőrzése: osztályfőnök, szaktanár végzi, havonta egy alkalommal. Az érdemjegy zölddel kerül be a naplóba.

Gyakorlati számonkérés: Például munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény, témahét, projekt értékelése.

Önálló kiselőadás: Egy adott téma önálló feldolgozása és előadása.

Óráközi munka: Az órai munkába való bekapcsolódás, órai munkavégzés minősége.

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg az ellenőrzést, értékelést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára.

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az előírt követelmények teljesítését a szaktanárok az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók:

- szóbeli felelete,
- írásbeli munkája vagy
- gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik.

Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

A tanulmányi munka ellenőrzése:

- Év eleji felmérés: aktuális tudásszint felmérése, a tovább haladáshoz szükséges tudásszint ellenőrzése. Ha nem előzi megismétlés, akkor csak a tájékozódást szolgálja. Ilyenkor nem osztályozunk.
- Témazáró dolgozat: az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményét átfogó dolgozatot írnak. Terjedelme: 45 perc, esetenként 2x45 perc. Összefoglalás előzi meg.
- Tanév végi dolgozat: a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek. Több órás ismétlésnek kell megelőznie, előre be kell jelenteni. az időpontot, a témaköröket a tanulókkal tudatni kell.
- Rövid írásbeli számonkérés: egy adott témában való tájékozottságot, az órára való felkészülést ellenőrzi. 15-20 perces, bármikor megírható, súlya a szóbeli felelettel egyenértékű.

- Szóbeli felelet: a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztésével párhuzamosan tesznek tanúbizonyságot a követelmények elsajátításáról.

A tanulók tudásszintjének értékelése

- Minden hónapban legalább egy jegy legyen tantárgyanként.
- félévi és év végi osztályzatot/szöveges értékelést az évközi jegyek/szöveges értékelés alapján kapják a tanulók.
- A szóbeli feleltetés értékelésében részt vehetnek a tanulók.
- A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap.
- Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók.
- Az írásbeli dolgozatokat a pedagógusnak két héten belül ki kell javítani, és az érdemjegyeket a diákokkal ismertetnie kell.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az ismeretanyag átadásának elsődleges színhelye a tanítási óra. A szükséges jártasságok és készségek nagy részét csak rendszeres, kitartó munkával lehet elérni, mely elképzelhetetlen az otthoni gyakorlás nélkül. Ezért a tantárgyak legtöbbjénél szükséges a rendszeres házi feladat.

Otthoni feladat adható a témahetek, projektek sikeres lebonyolításához is.

A házi feladat lehet:

- szóbeli vagy
- írásbeli munka, vagy
- egyszerre mindkettő.

A házi feladatok célja, hogy a tanulók:

- elkészítésükkel elmélyítsék az órán tanultakat,
- megtanulják önállóan alkalmazni az ismereteiket és
- segítsék a logikus gondolkodás kialakulását és fejlesztését, a témahét, projekt sikeres megvalósítását.

A szaktanár adhat fel szorgalmi, alkotó és kreatív házi feladatot is.

A házi feladat ellenőrzése:

- A szóbeli feladatok ellenőrzése legtöbbször szóbeli feleletek formájában történik.
- Az otthoni írásbeli munkákat minden esetben ellenőrizni kell. A házi feladatok ötször jegyzett hiánya fegyelmi fokozattal jár és beszámít a szorgalom jegybe.

Az otthoni feladatok jellege függ a tantárgy sajátosságaitól.

Házi feladatok lehetnek:

- feladatgyűjteményből adott feladatok,
- tankönyvi kérdésekre adandó válaszok,
- vázlatkészítés,
- leíró vagy elemző munkák,
- házi dolgozat,
- gyűjtő- vagy kutatómunka (projekt, témahét),
- számítógépes feladat.

A szóbeli és írásbeli házi feladatok, gyűjtőmunkák mennyiségénél figyelembe kell venni a következőket:

- a feladatok mennyisége olyan legyen, hogy ne jelentsen a tanulók számára aránytalanul nagy terhet,
- vegyük figyelembe, hogy a tanulók több tantárgyból is kapnak házi feladatot,
- a feladatok a tanítási órán tanult ismeretekkel megoldhatók legyenek.
- a tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- a napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

Az otthoni vagy napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok adásánál pedagógusaink figyelembe veszik, hogy a tanulók iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően kell kialakítani.

Az osztályokban az alsó tagozaton napközi áll a tanulók rendelkezésére. A felső tagozaton a tanulószoba ideje alatt oldják meg tanári felügyelettel, illetve segítséggel. Differenciált formában, szükség esetén otthoni gyakorlásra feladatokat biztosítunk. Az őszi, téli, tavaszi szünet a kikapcsolódást szolgálja, erre az időszakra csak szorgalmi feladat adható

A délutáni foglalkozások gyermekközpontú szervezése

- Az intézmény az 1–4. évfolyamon a délutáni foglalkozásokat a tanulók életkori sajátosságaihoz, egyéni szükségleteihez és napi terheléséhez igazodva szervezi meg. A délutáni időszáv célja nem a délelőtti tanórák mechanikus folytatása, hanem a pihenés, a mozgás, a szabad játék, az önálló tanulás, a differenciált fejlesztés, a tehetséggondozás, a művészeti tevékenység és a közösségi élmény egyensúlyának biztosítása.
- Az 1–2. évfolyam számára a 4. tanóra időszakában, a 3–4. évfolyam számára az 5. tanóra időszakában szervezett ebédsávban az intézmény nyugodt étkezést, udvari levegőzést és csendes pihenést biztosít. A csengetési rend változatlan marad. A tanulók számára naponta összesen legalább 45–60 perc szabad játékot és mozgást kell biztosítani; a mozgás és a pihenés fegyelmezési eszközként nem vonható meg.
- A kötelező írásbeli feladatokat a tanulók lehetőség szerint a napközis tanulási időben készítik el. A tanulási idő az első évfolyamon általában 20–25, a második évfolyamon 25–30, a harmadik évfolyamon 30–35, a negyedik évfolyamon 35–45 perc. Ha a tanuló az észszerű időkeretben megfelelően dolgozott, de nem fejezte be a feladatot, a napközis pedagógus egyeztet a feladatot adó pedagógussal.
- A felzárkóztatás és a tehetséggondozás lehetőség szerint kis csoportban történik, és nem eredményezheti azt, hogy ugyanaz a tanuló tartósan kimaradjon a szabad játékból, a mozgásból, a művészeti tevékenységből vagy a szakkörből. A délutáni program valamennyi tanuló számára hozzáférhető; az alapvető játék-, tanulási és alkotóeszközöket az intézmény biztosítja. A szülői részvétel és anyagi hozzájárulás önkéntes, annak hiánya hátrányt nem okozhat.

Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás alkalmazása

Intézményünkben a tanév során több alkalommal folyik projektoktatás. A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

Intézményünkben a tanév során több alkalommal valósulnak meg projekt- és élményalapú, valamint tantárgyközi tanulásszervezési formák. Ezek keretében a tanulók érdeklődésére, aktív részvételére, tapasztalatszerzésére, valamint a tanulók és pedagógusok együttműködésére épülő tevékenységeket szervezünk.

Tanévenként az alábbi kiemelt programokat és tanulásszervezési formákat valósítjuk meg:

- három hetet meghaladó projekt;
- témahét;
- komplex, tantárgyközi élmény- és projektnapok;
- tapasztalati természettudományos és matematikai tanulás;
- a művészeti nevelés és a művészettel nevelés láthatóvá tételét szolgáló programok.

Három hetet meghaladó projekt

A projektet tanórán kívüli tevékenység formájában valósítjuk meg az iskola valamennyi évfolyamán és osztályában. A projekt témáját minden tanév elején a munkatervünkben rögzítjük. Az osztályok az adott projekt témájának megfelelően kapcsolódnak be a pedagógus, osztályfőnök irányításával.

Témahét megszervezése

A projektet tanórai és tanórán kívüli tevékenység formájában valósítjuk meg. A tanórán kívüli tevékenységet az iskola valamennyi évfolyamán és osztályában megvalósítjuk. A projekt témáját minden tanév elején a munkatervünkben rögzítjük. Az osztályok az adott projekt témájának megfelelően kapcsolódnak be a pedagógus, osztályfőnök irányításával.

Moduláris oktatási program

A projektet tanórai és tanórán kívüli tevékenység formájában valósítjuk meg. A tanórán kívüli tevékenységet az iskola valamennyi évfolyamán és osztályában megvalósítjuk. A projekt témáját minden tanév elején a munkatervünkben rögzítjük. Az osztályok az adott projekt témájának megfelelően kapcsolódnak be a pedagógus, osztályfőnök irányításával.

A projektoktatás, a tanórai és tanórán kívüli tevékenységek során sajátos pedagógiai módszereket alkalmazunk.

Ezek a következők:

- csoportmunka, páros munka, egyéni munka, egyénre szabott munka
- anyaggyűjtés a témához
- kompetencia alapú oktatás
- IKT eszközök használata (digitális fényképező, számítógép, tanulói laptop, CD lejátszó, interaktív tábla)
- kooperatív tanulás
- drámapedagógiai eszközök
- tevékenységközpontú tanulás - játék, vita

- differenciált foglalkozás
- fejlesztő értékelés

A sajátos pedagógiai módszerek alkalmazása során várható eredmény:

- csoportmunkák során az egymásra figyelés érzésének erősödése, az önállóan
- végzett munka öröme.
- a tanulói személyiség egészének fejlődése, a társadalmi érzékenység, a nyitott,
- befogadó és empátikus személyiség kialakulása, a társas aktivitás,
- a tanulók meg tudják fogalmazni egyéni és csoportosan kialakított
- véleményeiket, azokat meg tudják vitatni, érvekkel alátámasztani,
- tanulóiban kialakul az igény arra, hogy - egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével - egész életük során képezzék magukat, bővítsék ismereteiket,
- a tanulók beszédkésztsége, szóbeli szövegalkotása és megértése fejlődik,
- kialakul a kitartó, pontos tanulásra való képesség csoportban és egyénileg,
- kialakul a tanulóban az egyéni tanulási stratégia, és tudja alkalmazni is,
- saját munkáját reálisan tudja ellenőrizni, értékelni,
- kialakul a tanulók helyes önismertete,
- fejlődik a tanulók együttműködési képessége,
- megismeri és kihasználja a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek Az iskola vallásos programjai, ünnepeink, rendezvényeink, hagyományok

Iskolánk kialakult és jól működő hagyományait szeretnénk megőrizni, ápolni, de a református keresztyén hagyományokat és ünnepeket is előtérbe kívánjuk helyezni. A református keresztyén személyiség a hiteles példaadás során valósul meg. Célunk, hogy az iskola arculatát, programjait, tanáraink és tanulóink gondolkodásmódját a református keresztyén értékek határozzák meg.

Ünnepeink megemlékezésének a célja a nemzeti tudatunk ébrentartása, elődeink tisztelete. Csatlakozunk a városi és egyházi rendezvényekhez emlékezünk.

Ünnepeink:

- Állami ünnepek
- Nagyböjt – február, március – Hamvazószerdától húsvétig
- Virágvasárnap – március, április
- Nagyhét (Nagycsütörtök, Nagypéntek, Nagyszombat) – március, április
- Húsvét – március, április
- Húsvéthétfő – Húsvét másnapja – március, április
- Anyák napja
- Áldozócsütörtök – Urunk mennybe menetele – Húsvétot követő 40. nap
- Pünkösd – a Szentlélek eljövetele – április, május – Húsvét utáni 50. nap
- A reformáció emléknapja – október 31.
- Advent – december
- Karácsony – Jézus Krisztus születése – december 25.
- Karácsony másnapja – december 26.

Erőszakmentesség, konfliktusmegoldás, az iskolai bántalmazás, erőszak megelőzése

A bántalmazás iskolai erőszak megelőzése

A tanuló kötelessége, hogy óvja saját és társai testi épségét, egészségét, a szülő hozzájárulása esetén részt vegyen egészségügyi szűrővizsgálaton, elsajátítsa és alkalmazza az egészségét és biztonságát védő ismereteket;

Megelőzés szempontjából a következő elvárásokat tartjuk fontosnak:

- A tanár-diák viszony minőségének javítása: a tanár érzelmileg meleg, pozitív beállítódása és a megfelelő nevelési stílusa kedvezően befolyásolja a tanítás légkörét.
- Együttműködés képességének kialakítása és az agresszív viselkedés helyettesítése társadalmilag elfogadott viselkedésekkel.
- Közös alapértékek és normarendszerek megteremtése. Az iskolai szabályok és normák kidolgozásába bevonjuk a tanárokat, tanulókat, szülőket.
- Pozitív teljesítmény- és énkép átadása és kialakítása.

Beavatkozási módok

- tanácsadás a nevelők felé problémás tanulói viselkedés esetén
- a zavaró viselkedés tisztázása, pontos leírása
- a helyes viselkedésminta kidolgozása a tanulóval együtt
- a helyes viselkedés gyakorlása mindennapi helyzetekben
- a gyakorlás tapasztalatainak megbeszélése, esetleges korrekciók elvégzése, újabb pozitív viselkedésminták kidolgozása
- a folyamat lezárása, kihangsúlyozva, hogy bár most vége a közös munkának, de bármikor fordulhat hozzánk, ha a segítségünkre igényt tart.

Baleset megelőzés

A tanulók az első tanítási napon baleset- és tűzvédelmi oktatásban részesülnek, melyet az osztályfőnök tart. Ismételt oktatást kell tartani az osztályfőnököknek rendkívüli esemény után és kirándulások előtt. Ezen való részvételüket a tanulók aláírásukkal igazolják. (további szabályozás a Házi rendben)

Az elsősegély nyújtási feladatok megismerését formájában, valamint a biológia, fizika, kémia tantárgy, osztályfőnöki óra kereteiben biztosítjuk.

Drog-stratégia

„Nincs boldog szerfüggő és nincs szerfüggő, aki boldog társadalmi körülmények közül került ki.”
Schioring Erik (dán kutató)

A mai család működése során csökken az óvó-értékközvetítő hatás, mert egyrészt a szülőknek kevesebb idejük jut a gyermekükre a szükségesnél, másrészt, olyan generáció nő most fel, aki családi modellként nem tudja átvenni az elutasítási technikákat. A szülők nem tudják, hogy milyen hatásokkal és milyen személyiségparamétereket kell erősíteni a gyermekükben a megelőzés érdekében. Ezért fokozott iskolánk felelőssége, hogy miképpen és milyen eredményességgel biztosítja az eredményes szocializációhoz szükséges hatásokat (képességfejlesztés, készségek kialakítása), többek között a drogozással kapcsolatos „immunitás” megszerzéséhez.

Iskolánkban még nem talákoztunk drogok használatával. Az egyes szakirodalmak által „kapudrognak” tekinthető alkohol és dohányzás visszatérően jelenik meg, főként a szociálisan

hátrányos helyzetű tanulók körében, így a drog-prevenció részeként kiemelten fontos szerepet kap e két antihumánus szenvedélyprobléma-kezelése.

Általános cél:

Minden gyerek megszületésekor lehetőségekkel és tehetségekkel jön a világra, iskolánk feladata, hogy ezek a lehetőségek kibontakozzanak, tényleges tartalommal teljenek meg, hogy a tanulóink jól érezzék magukat, bánni tudjanak és eligazodjanak az információk rengetegében, harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.

Drog-prevenációs munka nem korlátozódhat egyetlen tantárgyra, és nem kötődhet csak egyetlen személyhez. El kell érni, hogy az egész iskola komplex nevelési hatásrendszerébe épüljön be a szerfogyasztással kapcsolatos egységes pedagógiai állásfoglalás és gyakorlat. A személyiségfejlesztő munka részeként kell a tanulók életvezetési stílusát úgy alakítani, hogy képessé váljanak az antihumánus szenvedélyek tudatos elutasítására. Minden nevelési helyzetben biztosítani kell, hogy a segítségre szoruló és a támogatást igénylők megkapják a szükséges odafordulást és törődést.

Konkrét célok, feladatok:

- A szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése (hangsúlyosan dohányzás, alkohol)
- A drogjelenséggel – ide tartoznak a legális, illegális drogok – kapcsolatos szemléletváltás kialakítása a tanulók, szülők, pedagógusok körében: váljanak, érzékennyé a droggkérdések hatékony kezelése iránt, növeljék problémamegoldó készségüket, tegyék képessé tanulóinkat a drogok kipróbálásával való kockázat felismerésére, a negatív befolyásolás elutasítására.
- A tanulók egészségmegőrző szokásainak alakítása és a káros szenvedélyektől mentes életmód értékeit tükröző életvitel kialakítása, a drogok visszautasítására való képesség megteremtése.
- A tantestület drog-prevenációval kapcsolatos ismereteinek gyarapítása.
- Készségfejlesztő módszerek alkalmazása a tanulók egészséges életmódra nevelésének folyamatában.
- Stabil értékrend, pozitív jövőkép kialakítása.
- Problémamegoldás és döntésképeség fejlesztése.
- Az érzelmi feszültségek felismerése, kezelése.
- A szülők véleményének megismerése: szülői értekezleteken, fogadó órákon, az évente kiküldött kérdőívek bővítése a témában.

Diákok: ismeretszint felmérés (rajzok, TOTO-k, stb); attitűdvizsgálat (a szerfogyasztással kapcsolatos vélemények, elutasító magatartás); veszélyeztetettek célvizsgálata (csak szakember által végezhető)

Tanárok: ismeretszint felmérés, problémakezelési módszerek, ötletek gyűjtése, problémaérzékenység, veszélytudat szondázása.

A személyi higiéné biztosítása, megőrzése és fejlesztése terén adódó feladatok az alábbi szervezeti keretekben és tartalommal tervezhetők:

- osztályfőnöki terv, tanmenet szerint a nemenkénti differenciálást is megvalósítva,
- szaktárgyi (biológia, kémia, természetismeret, stb.) tanítási órák tananyag-kiegészítése, illetve kapcsolódó rendezvényeken (pl.: kiállítás, bemutató, népszerűsítő előadás, stb.) való részvétel az aktuális témával összefüggésben,
- külső szakemberek eseti meghívása egy-egy téma igényesebb feldolgozása érdekében,

- osztály- és iskolai szintű projektek, vetélkedők lebonyolítása.

Iskolán kívüli kapcsolatok

Iskolai egészségügyi szolgálat: iskolaorvos, védőnő, fogorvos. A tanulók rendszeres egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálata. Osztályfőnöki órák keretében egészségügyi és higiéniai előadások tartása.

- gyermekjóléti szolgálat,
- családsegítő, családgondozói hálózat,
- rendőrség,
- DÖK,
- tanárok és szülők harmonikus együttműködése.

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA HELYI TANTERV

Az alapfokú művészeti iskola egyes művészeti tevékenységek oktatásának cél és feladatrendszere, képzési struktúra, óraszámok, általános fejlesztési követelmények ,a vizsga szabályzata

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI, FELADATAI

GRAFIKA, FESTÉS

Fő tárgyak

Előképző 1-2. évfolyam - Vizuális alapozó gyakorlatok

Alapfok 1-3. évfolyam - Grafika és festészet alapjai

Kötelező tárgy

Alapfok 1-6. évfolyam - Vizuális alkotó gyakorlat

Fő tárgyak az egyedi tanszakokon az alapfok 4-6. évfolyamáig

– Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Választható tantárgyak:

Alapfok 1-6. - Népművészet

Alapfok 3-6. évfolyam - Művészettörténet

ÓRATERV

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

Tanszakok	Képzőművészeti tanszak		Egyedi szakmai tanszakok					
	Előképző (E)		Alapfok évfolyamok (A)					
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.

Fő tárgyak	Vizuális alapo- zó gyakorlatok	2-4	2-4						
	Grafika és festészet alapjai			2	2	2			
	Tanszaki műhelygyakorla- t						2	2	2
Kötelező tárgyak	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	2	2	2
Választható tantárgyak	Népművészet			(1- 2)	(1- 2)	(1- 2)	(1- 2)	(1- 2)	(1-2)
	Művészettörténe- t					(1- 2)	(1- 2)	(1- 2)	(1-2)
Összes óra:		2- (4)	2- (4)	4 -(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Kiemelt kompetenciák az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetenciaterületek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést, a problémamegoldást.

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési-alkotási készség

Kreativitás

Vizuális gondolkodás és kifejezőkészség

Manuális és digitális eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Az esztétikum iránti igény

Problémaérzékenység

Biztonságos munkavégzés képessége

Személyes kompetenciák

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció)

Társas kompetenciák

Motiválhatóság

Empatikus készség

Kezdeményezőkézség

Együttműködési készség

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyén való alkalmazása

Ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TANTÁRGYAI

A művészeti alap- és záróvizsga követelményeit az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

Az alapkú művészeti vizsga és záróvizsga tantárgyak a Képző- és iparművészet oktatásban:

Vizuális alkotó gyakorlat

Tanszaki műhelygyakorlat:

- **Fém- és zománcműves tanszak:** *Fém- és zománcműves műhelygyakorlat*
- **Fotó és film tanszak:** *Fotó és film műhelygyakorlat*
- **Grafika és festészet tanszak:** *Grafika és festészet műhelygyakorlat*
- **Környezet- és kézműves kultúra tanszak:** *Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat*
- **Szobrászat és kerámia tanszak:** *Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat*
- **Textil- és bőrműves tanszak:** *Textil- és bőrműves műhelygyakorlat*

A fentiek felül szabadon választható vizsgatantárgyak:

- Művészettörténet
- Népművészet

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

Az előképző 1-2. és alapfok 1-3. évfolyamok közös tanszaka

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK TANTÁRGY

A vizuális alapozó gyakorlatok tantárgy célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A képi kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az tantárgy feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző (E/1-2. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozása
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedezése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismerése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátítása.
- Személyes megnyilvánulásokkal teli alkotótevékenység megélése

Tananyag

Feladatcsoportok

E/1-2. évfolyam

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)
- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása

- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI TANTÁRGY

A *grafika és festészet alapjai tantárgy célja* a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A *tantárgy feladata* előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok (A/1-3. évfolyam)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben - játékos felfedezések
- A vonal, mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy megszemélyesítése, a lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosítása
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése

Minta a környezetben

- Környezetünk tárgyain található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit
- a díszítés sajátosságait
- a nyomhagyás egyszerű technikáit
- a kompozíciós alapismereteket
- az illusztratív ábrázolás alapjait

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása
- forma, folt, felület és textúra létrehozására
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására
- képalkotásra
- gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
 A vonal a térábrázolásban
 A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
 A színek és lelki minőségek
 Felület és textúra kontrasztok és létrehozása
 A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
 A díszítés sajátosságai
 A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
 Egyszerű nyomatok
 A kiemelés
 Az illusztratív ábrázolás
 Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítása
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található mintázatok
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a művészetben
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonalak térképző szerepét
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait

- a díszítés sajátosságait
- a kiemelés módjait
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait

Legyen képes:

- vonalas térábrázolás létrehozására
- a lelki minőségek kifejezésére
- felület és textúra kontrasztok létrehozására
- egyszerű nyomatok készítésére
- képalkotásra
- gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
 A vonal és a mozgás-változás
 A színek egymáshoz való viszonya
 A színek érzelmi minősége
 Színharmoniók, szíkontrasztok
 A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
 A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
 A funkció és díszítés
 Egyedi motívumok, motívumrendszer
 Dombornyomat
 Kompozíciós variációk
 Illusztratív sorozatok
 Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése

- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmoníák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmoníák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítése
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok felhasználásával változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és tovább gondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikro terek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikro terek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalakítás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia, kollázs - vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát - a színek érzelmi minőségét
- a színharmoníákat, színkontrasztokat
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit
- a funkció és díszítés kapcsolatát
- a dombornyomat készítésének technikáját

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására
- dombornyomat készítésére
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A vizuális alkotó gyakorlat tantárgy célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális kifejezőkészség fejlesztésével.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek feldolgozása az alkotótevékenységekben. A baleset-, munka-környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfok (A/1-3. évfolyamok)

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismerése
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Mesék jellegzetes történetvezetése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformák, hangsúlyos kontúrok (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (agyag, gipsz, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal

- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újraterektése-a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
 - Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmos, kopár, félelmetes)
- Varázslatos tárgyak, különös eszközök
- Edények, eszközök kialakítása
 - Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
 - Különféle kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
 - Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Figura és mozgás
- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal
 - Mozdulás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Minta, jel, jelkép
- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
 - A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés
 - Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
 - Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
 - Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Időkerék - évszakváltások
- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
 - A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó ábrázolási formákat, az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismerése
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedezése
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- A tanuló érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolás és tárgyalakítás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

A formák, színek tudatos használata

Kézműves és képzőművészeti technikák

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Hagyományok, művészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színesceruza, pasztell, tempera)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Plasztikák, figurák készítése, díszítésük

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - színes kompozíciók, csoportmunkában

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)

Tárgykészítés

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés talált anyagok tovább alakításával

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások - fénymásolatok segítségével)
- Maszkok, készítése (papír, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységeken keresztül a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása
- A népművészeti, művészettörténeti példák alkotótevékenységhez kapcsolódó beépítése
- A vizuális kifejezés, az alkotókészség fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Tér és idő feldolgozása

- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Színszimbólumok (papírragasztás, kivágott színes motívumok kompozíciói)

Tárgykészítés

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú vagy antropomorf edény készítése
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfígura készítése
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés különböző alapanyagok felhasználásával

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mozgatható bábfigurák készítése
- Pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A TANSZAKOK KÖZÖS, KÖTELEZŐ TANTÁRGYA

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

Alapfok / 4-6. évfolyamán

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése

- A tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése
- A vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátítása
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A képi műveltség bővítése
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
- Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
- A tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok
- Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Történetsszöveg - történetábrázolás

- Képzletbeli utazás a múltban – jelenben - jövőben
- A megidézett kor hétköznapijainak megjelenítése

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- Kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmoniai

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínről hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozsaik készítése
- Rózsablak - színes kép készítése

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- A könyvkötés, irkafűzés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás

Mintakincs

- Az adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok
- Fantasztikus figurák, állatalakok (kislasztikák, vízköpők)

- Figuraterepítés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával
- Öltözettervezés**
- A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
 - A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajítás, ragasztás, festés, varrás)
- Arcképtár**
- Arckép/önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
 - Arckép/önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismeretése, a művészetek, alkotói tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A kézműves tárgyalakotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismeretése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
- Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
- A formai, szintani alapismeretek
- A tárgyalakotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok használata
- Az előképek megismerése, feldolgozása
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

Történetábrázolás

- Életképek egy elképzelt színhelyen
- Ünnepek megjelenítése a megismert ábrázolási formák (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, rajzolás krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit

- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány, a tanult ábrázolási módok és a személyes mondanivaló összhangba hozása
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése
- Az önálló kézműves tárgyalakítás technikájának megválasztására, az alkotótevékenységek eszköztárának használatára való képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása
- A képi műveltség bővítése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek
- Groteszk, vígjátéki történetek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fíntorai (Escher rajzai, térformái - gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közlről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületedíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

A tárgyak egyedi vonásai

- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Klasszikus és saját kompozíciós megoldások
- Csendélet – drapériák hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgykészítésig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát
- a tárgytervezés és tárgykészítés alapvető fázisait
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit
- a különböző ábrázolási és tárgykészítő technikákat
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására
- szintani ismereteinek felhasználására
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a kifejezés érdekében sokféle eszköz- és anyaghasználatra
- konzekvens munkák elkészítésére
- a művészettörténeti példák értő befogadására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

1. A Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy alapfokú művészeti vizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *Vizuális alkotó gyakorlat*

A) vizsgamunka bemutatása 15 perc

B) helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja* olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A *műhelygyakorlat feladata* a tanulói képzelet és a valóság, a vizuális kommunikáció területének és látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyam)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önállóság kialakítása
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
A fekete-fehér kontraszt hatása
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
A sötét-világos, a hideg-meleg szíkontraszt
A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
Képipítési és kompozíciós lehetőségek (elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája
Az anyag nyomatok, a monotípiák, a magas nyomás műveletei
Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
A pasztellkép készítés technikája
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, szíkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkel)

- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitást, a foltképzést és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotípiák készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel) - betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotípiák, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni

- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A megvilágítás szerepe
- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
- A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
- A felületgazdagítás lehetőségei
- A szín perspektíva szerepe
- A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
- Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
- A sablonnyomat, dombornyomat technikája
- A linómetszés technikája
- Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia - plakát tervezése
- Egyszerű akció, performance létrehozása
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek
- Tárgyátalakítások, átfestéssel

- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A fantázia és látvány képi elemeinek összekapcsolása az ábrázolás során

Írás - kép

- A tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (manuálisan vagy számítógép segítségével)
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése

Képalkotás

- A linómetszés technikája, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcós linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc tovább vésésével
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző színviszonyok hatását
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
- A túlzás, fokozás szerepe
- Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai
A dekoratív festészet sajátosságai
A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
Többdúcú linómetszet létrehozása
Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
Látványterv létrehozása
Akrilfestés gyakorlata
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Képalpalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcú linómetszet készítése
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával

Stílus-variációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által - önálló kísérletezések
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történetek és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúlyvesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriis jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre
- esztétikus képi megjelenítésre
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- a munkavédelmi szabályok betartására

A grafika és festészet műhelygyakorlat művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből állhat.

A vizsga-tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség
- színhasználat, kompozíciós készség
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG, NÉPTÁNC TANSZAK

Tantárgyak

Főtárgy

Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1-6. alapfokú évfolyamon)

Kötelező tantárgy

Folklórismeret (3-6. alapfokú évfolyamon) önálló tantárgyként, **vagy**

Folklórismeret a néptánc tantárgyhoz kapcsolódóan, tantárgyi integrációban is tanítható

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban

Folklórismeret önálló tantárgyként, **vagy**

Folklórismeret a néptánc tantárgyhoz kapcsolódóan, tantárgyi integrációban is tanítható

Választható tantárgyak

Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1-6. alapfokú évfolyamon)

Népzenei alapismeretek (1-6. alapfokú évfolyamon)

Folklórismeret a néptánc tantárgyhoz integráltan (7-8. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző (E)		Alapfok (A)					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	3- (4)	3- (4)	3- (4)	3-(4)
Kötelező tantárgy					1- (0)	1- (0)	1- (0)	1-(0)
Kötelezően választható tantárgy								
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Az Összes óra rovatában az első **szám a heti minimális óraszámot jelöli**, a második **szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.**

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tantárgyi óraszámok tanéven belül átcsoportosíthatók.

A képzés évfolyamainak száma: 8 évfolyam (2+6 évfolyam)

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A TÁNCMŰVÉSZETI ÁG ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a táncművészeti ágon

Szakmai kompetenciák

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése, a test felkészítése a táncos tevékenységre

A testi-kinesztetikus érzékelés, a mozgáskogníció, mozgástudatosság kialakítása

A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó és alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Ritmika, plasztika, dinamika, és energia tényezőinek, törvényszerűségeinek, szabályainak alkalmazása

A tánc általános jellemző vonásainak, stílusának, struktúrájának, funkciójának, jellemzőinek ismerete és gyakorlati alkalmazása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak ismerete, alkalmazása, a tudatos térszervezés megvalósítása

A hagyományos népi és egyéb játékok, természetességének megőrzése, a játékköröm kialakítása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, különböző koreográfia zenék, zenei kísérek, hangszerek, jellemző viseletek, jelmezek szokások és a társasági, közösségi táncélet alkalmainak megismerése

A színpad általános törvényszerűségeinek megismerése, improvizáció, táncetűd, koreográfia bemutatása

A táncos viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása
Előadói táncos magatartás kialakítása, a tartalom és a forma egységének érvényesülése, érzelmek kifejezése

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak, történeti hátterének, valamint a kortárs táncművészet hazai és nemzetközi alkotóinak megismerése, táncelőadások látogatása

A szaknyelv megismerése és alkalmazása, idegen szavak, kifejezések alkalmazása

Személyes kompetenciák

Művészi, előadói kifejezőkészség, érzelmek kifejezése

Alkotói képzelet, a kreativitás, hatáskeltés, önkifejezés, esztétikai érzék fejlesztése

Az érzelmi intelligencia fejlesztése

Nyitottság, a múlt és a jelen értékeinek befogadásának támogatása

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmód kialakítása

A nonverbális és verbális kommunikáció, a döntésképeség fejlesztése, véleményalkotás érvelés és értékelés kultúrájának kialakítása

Helyzetfelismerő problémamegoldó, mérlegelő és absztrakt gondolkodás, a figyelemmegosztás fejlesztése, a flexibilitás elősegítése.

Egészséges és környezettudatos életmód értékeinek, jelentőségének tudatosítása, a külső megjelenés - testtartás, ápoltság, öltözködés – igényességének kialakítása
Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll, kitartó munka és elkötelezettség kialakítása, a saját erőforrások felismertetése és aktivizálása
A társművészetek megismerése iránti igény kialakítása

Társas kompetenciák

Kezdeményezőkézség, egyéni és közösségi feladat- és szerepvállalás támogatása, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolása
A csoportos, közösségi alkotás és együttműködés örömeinek megélése, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
A kapcsolatteremtő és alkalmazkodóképesség, fejlesztése, szociális tanulás támogatása
Szociális érzékenység fejlesztése, a segítő attitűd kialakítása
A befogadó, elfogadó szemlélet, a társak felé irányuló figyelem és a közösségi szemlélet erősítése, a szabálytudat, a csoportnormák kialakítása és betartása, a normáknak megfelelő viselkedéskultúra megvalósítása, a konfliktusmegoldó képesség fejlesztése
A csoportfeladatok, projektek során a kölcsönös elfogadáson, egymás tiszteletén alapuló együttműködés kultúrájának kialakítása

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás, hatékony önálló tanulás és ismeretfeldolgozás, a tanulói tevékenységek tudatos tervezése
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló elemző szemlélet kialakítása
Önálló ismertszerzés során, valamint az archív felvételek tanulmányozása és elemzése során digitális anyagok, eszközök alkalmazása
A kreatív alkotói folyamatok megismerése és megvalósítása
Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának, újra fogalmazásának támogatása más környezetben
Nyitottság az alternatív tanulásszervezési formák, projektek, tematikus közösségi alkalmak megvalósítására, a társművészeti ágakkal közös együttműködésre
Részvétel a tanórán kívüli szakmai tevékenységeken, rendezvényeken, tehetséggondozó műhelyfoglalkozásokon
Felkészülés a szakirányú továbbtanulásra

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.
Az alapfokú művészeti vizsga az adott tanév végi vizsgával összevontan is megszervezhető.

A művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga követelményeit, az erre épülő konkrét vizsgafeladatokat az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
Amennyiben elméleti tantárgyból is kötelező vizsgát tenni, az iskola a helyi szabályozása szerint határozza meg, hogy az írásban, vagy szóban történik.
A művészeti alapvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, ha az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

A művészeti alapvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és elméleti részből áll

A vizsga tantárgyai

Néptánc

Folklórismeret

A néptánc vizsga módja és időtartama

Csoportban 5-10 perc, gyakorlati vizsga, továbbá

Egyénenként, illetve párban: 2-3 perc, gyakorlati vizsga

A néptánc vizsga tartalma

Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása.

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.

A vizsga értékelése

Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét

Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása, előadásmód

A folklórismeret vizsga módja és időtartama

Írásbeli vizsga csoportban 30-40 perc, vagy

Szóbeli vizsga, egyénileg, 5-8 perc

A folklórismeret vizsga tartalma

Az írásbeli vizsgateszt, vagy a vizsga feladatlapja, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.

A szóbeli vizsgán a tanulók egy a tétel kihúzása és kidolgozása után önállóan számolnak be tudásukról.

Választható témakörök

Jeles napok

Munkavégző ünnepek

Emberélet forduló

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák.

Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése.

Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

NÉPTÁNC TANSZAK

NÉPI JÁTÉK

Az előképző évfolyamainak fő célja maga a játéktevékenység, az önfeledt és természetes játékelmény megélése, a táncos tevékenység megszerettetése, a hétköznapi és a táncos mozgásformák élményszerű alkalmazása, a mozdulattípusok tudatosítása, a táncolni tudás képességfejlesztésének megalapozása, a szabad improvizációs mozgás és a közösségi táncélmény felfedezése.

Előkészítő évfolyamok (E)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Testséma és percepciófejlesztés
- Kinesztetikus érzékelés
- Testi, motoros képességek, nagymozgások
- Egyensúlyérzék
- Mozgásmegfigyelés, mozgáskövetés, utánzás, fantázia
- Improvizációs képességek
- Szocializációs folyamatok, szabálytudat, önfegyelem
- Közösséghez tartozás

Tananyag

Játékok: ismerkedő, névtanuló drámajátékok, tanulómegismerő, asszociációs játékok, energizáló, figyelmet, koncentrációt kialakító játékok, csapatépítő játékok.

Bemelegítés: sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.

Tánctechnika: hétköznapi mozgások, játékokhoz kapcsolódó mozgások tudatosítása, mozdulattípusok megismerése különböző táncok zenéjére, térjátékok, térforma gyakorlatok

Alapvető mozdulattípusok megismerése, tudatosítása: járás, lépés, szökellés, futás, ugrás, forgás a gyermekjátékokban és népzene

Népi gyermekjátékok, sportjátékok, küzdő karakterű játékok, mozgásos drámajátékok

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Táncgyakorlat: polgári táncok, moldvai táncok, ugrós elemek, eszközhasználat, improvizáció és táncetűd.

Játékfűzések: a tanult népi gyermekjátékokból

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre.

E/2 évfolyam

Fejlesztési feladatok

-A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során

-Kinesztetikus érzékelés, mozgásmemória, téri tájékozódás fejlesztése

-A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban

-Az ugrás és forgástechnika fejlesztése gyermekjátékokkal

-A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése,

-A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása, valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése

-Improvizációs képességek fejlesztése

-Szocializációs folyamatok, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség

-A fantázia, a belső képi- és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Tananyag

Játékok: tanulómegismerő, társas együttműködést segítő, önismeretet segítő drámajátékok, népi gyermekjátékok, figyelmet, koncentrációt kialakító játékok

Bemelegítés: sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.

Tánctechnika: a népi gyermekjátékokhoz kapcsolódó mozgások tudatosítása, mozdulattípusok megismerése, térjátékok, térforma gyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, szöveg (kiszámolók, mondókák, szokásszövegek) és mozgás összekapcsolása, különböző mozdulattípusok összekapcsolása, forgásgyakorlatok

Népi gyermekjátékok, sportjátékok, küzdő karakterű játékok, mozgásos drámajátékok

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok) ritmusgyakorlatok Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Táncgyakorlat: polgári táncok tananyagának bővítése, moldvai táncok tananyagának bővítése, ugrós, lassú és friss csárdás elemek, improvizáció, táncetűd, koreográfia

Játékfűzések (a tanult népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párvalasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is.

Követelmények az előképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A testsémákat, az oldaliságot

A teret, amelyben mozog, játszik, táncol, a tér fő irányait

A közösségi téralkotás alapformáit: kör, félkör, sor, oszlop, átló, szórt alakzat, oktató alakzat

A mozdulat típusok elnevezését, megvalósítását

A támaszték fogalmát

A gesztusmozdulatokat a népi gyermekjátékokhoz kapcsolódóan

A hétköznapi és a táncos mozgás közötti különbséget

A csoportnormákat, szabályokat

A tanult mondókák, kiszámolók, versek szövegét, a játékokat

A gyermekdalok, népdalok szövegét és dallamát

A véleményformálás szabályait, a pozitív társértékelést

A tanuló legyen képes

A téri tájékozódásra, viszonyításra, a távolság felmérésére

A jobb és baloldal és az előre-hátra irányok felismerésére

Az önfeledt játékra, játékkezdemenyezésre

A táncélmény közösségi megélésére, a tanult polgári és moldvai táncokon keresztül

Felelősségvállalásra, a társakkal való együttműködésre, az érintés elfogadására, az alkalmazkodásra

Mások véleményének elfogadására

Az instrukció megértésére, megvalósítására, instrukció adására

Néhány táncelem szabad improvizációjára

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzőképességük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve alakuljon az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti

értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

Alapfokú évfolyamok (A)

Az alapfok első és második évfolyamán a táncos képességfejlesztés középpontjában a támasztékszerkezet és a gesztus tudatosítása, plasztikai, ritmikai és dinamikai megjelenítése, a néptánc alapmozdulatok (csárdás, cifra, bokázó, lengető) technikai megvalósítása és tudatosítása, a tánc és a zene összefüggéseinek felfedezése áll. A táncélményt a kiválasztott táncanyagok motívumainak megismerése, improvizatív és etűdszerű bemutatása nyújtja.

Az alapfok harmadik negyedik évfolyamán a test tudatos formálása, az állóképesség növelése, többféle tánctechnika alkalmazása, a táncismeret bővítése (tájegységek táncai, tánc típusok), a férfi és női szerepek tudatosítása, az összerendezettség és a tánc esztétikájának felfedezése dominál.

Az alapfok ötödik hatodik évfolyamán a táncmotívumok funkcióinak megértése, a táncszerkesztés elveinek felfedezése, (tájegységek, tánc típusok, táncrend) a stílusismeret kialakítása, a plasztikai, ritmikai, dinamikai sokszínűség megélése, valamint a megszerzett ismeretek rendszerezése kerül a középpontba. Az alapfok hatodik évfolyamának tervezésekor figyelembe kell venni azt is, hogy a művészeti alapvizsga sikeres megvalósítása a legfontosabb stratégiai cél.

A/ 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Koordinációs, kondicionális képességek, variációs és viszonyítási képességek fejlesztése a játéktevékenységek központi szerepének és természetességének megőrzésével
- A kinesztetikus érzékelés támogatása
- Affektív, kognitív tényezők erősítése
- Zenei érték, ritmusérték, téri tájékozódás, kreativitás, belső képi gondolkodás fejlesztése
- Támasztékszerkezetváltás fejlesztése az alapmotívumok megismerése során

A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség fejlesztése

Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Játékok: játékok bővítése, párválasztó játékok, énekes-táncos népi gyermekjátékok vonulóképű játékok, drámajátékok, dramatikus játékok

Bemelegítés: sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.

Tréning: az állóképesség fokozatos növelése, az izomzat erősítése, nyújtás, levezetés

Tánctechnika: mozdulatkombinációk, támasztékváltás gyakorlatai, ugrástípusok, alapmotívumok (csárdás, cifra, lengető, bokázó) megismerése különböző tánczenére, az alapmotívumok plasztikai, ritmikai, dinamikai gyakorlatai, gesztusgyakorlatok, alapmotívumok és gesztusgyakorlatok, egyszerű csapáselemek.

Táncgyakorlat

- Az ugrós és a csárdás előkészítő gyakorlatok
- Ugrós táncelemek
- Csárdás táncelemek
- Eszközhasználat (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, seprű, üveg)
- Polgári táncok tananyagának bővítése

- Moldvai táncok tananyagának bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es lökötés

Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Hagyományörzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Ismeretek, fogalmak: a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklórisztika)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot.

A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidőzésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására.

A/2 évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A támasztékváltás tudatosítása,
- A zenei érzék, ritmusérzék, mozgáskoordináció
- Eszközkezelés technikájának fejlesztése,
- A térdhasználat tudatosítása, a tánc hangsúlyának felfedezése
- Megfigyelő és elemző képesség
- A játékbátorság, a kezdeményező-készség, az improvizációs készség, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulat típusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok

Énekes-táncos népi gyermekjátékok: a játékkiszeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós tánc elemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
- A Dunai táncdialektus közös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós-eszközös táncok

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya

Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánc típus főbb jellemzői

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományörzés: a saját tánc régió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot.

A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újra alkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre.

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység, illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a befogadó elfogadó attitűd, valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulat típusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenghangsúly-fenhangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok

Énekes-táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör- és páros táncok előkészítése

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós-eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós-eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,

Népi ének: a választott táncához kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós, valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánc típus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, az elfogadó attitűd, valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulat típusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly-fenghangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat

- A Dunai táncdialektus ugrós-eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós-eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus

Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugróst, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult tánc dialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A tánc szerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséret módok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, az elfogadó attitűd, valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánc technika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly-fenhangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat

- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- A Dunai-dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat.

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás, valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly-fenhangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat

- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dúvő és az esztam kíséret jellemzői, tánc típusok és kíséret módok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánc típusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncgyománányát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket.

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit

A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat

A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat

A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során

A színpadi törvényszerűségeket.

A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását

A táncalkalmaknak megfelelő magatartás- és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes

Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékeztetere, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására

A megszerzett ismeretekről beszélni

A térben történő eligazodásra, a zenei löktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat

A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is

A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra

A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra

A másság elfogadására, a csoportgyománányok kialakításában való aktivitásra

Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye **élményszerűvé** a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget. A pedagógus a csoport összetételét, igényét, az életkori sajátosságokat figyelembe véve választhat a témakörök altémái közül. A cél az érdeklődés felkeltése, az élményszerű tananyagfeldolgozás.

A néptánc tantárgyhoz kapcsolódó integrált óraszervezés és tananyagfeldolgozás esetén a **gyakorlati** feldolgozás megvalósítása igazodhat a jeles napokhoz, ezért a témakörök felcserélhetők, sorrendjüket az iskola, illetve a pedagógus határozza meg, igazodva az iskola elvárásaihoz, a tágabb környezet igényeihez, felkérésekhez. Az alapfokú és a továbbképző évfolyamokból álló összevont osztályok esetén kötelezően választható a folklórismert tantárgy.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése

- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásainak megismerése

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése.

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jóslo praktikák a gyermek születése előtt

- Komatál hagyománya

- Keresztelő

- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában

- Az anya avatása

- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékalkalmi és táncalkalmi

- A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak (libalegeltetés, kalákamunkák)

- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe

- A tánc tanulása

- Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának - szokások, táncok, zenei kultúra - tanulása)

- A gyerekek táncalkalmi (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék- és táncalkalmait.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése

- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Az évkör ünnepei gyermekszemmel

- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások

- Szent Balázs napja, Balázsjárás

- Szent Gergely napja, Gergelyjárás

- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai

- Pünkösdi királynéjárás

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom

- Munkavégzés a serdülő korban

- Legényavatás, leányavatás

- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei

- Szokásjogok a paraszti társadalomban

- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

A/ 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet, valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásainak megismerése

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során

Legények és lányok játék- és táncalkalmai

- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánc kíséret)
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bállok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban

- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
- Pünkösdi királyválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt- és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- **Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása, összefoglalás, felkészülés az alapfokú művészeti vizsgára.**
- A tananyagban meghatározott régi- és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának ismételése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet, valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése

Tananyag

Táncfolklorisztika

A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok

- Középkori táncagyomány, lánc- és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánc kultúrában

Eszközös pásztortáncok

- Kanásztánc, pásztortánc
- Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós-legényes tánc típus

- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós-forgató páros táncok

- Reneszánsz táncagyomány, forgós-forgató páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok

Az új táncréteg jellemzői

- A reformkor tánc kultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk

- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás

- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármassárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői

- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények

A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánc típusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét

A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes

A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér-idő összefüggéseinek felismerésére

A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására

Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben

A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni
Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

NÉPZENEI ALAPISMERETEK

A népzenei alapismeretek az alapfokú és továbbképző évfolyamokon választható tantárgy. Tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer-együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések felismerését. Nyújtson bővebb ismereteket a vokális népzene jellemzőiről, segítse elő a népi éneklési technika elsajátítását. A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es löktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése
- Az éneklés közösségi élményének, örömeinek felfedezése, megélése

Tananyag

Negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei löktetés

D-r-m dallamagú népi játék dallamok, népdalok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos megszólaltatása

Népi hangszerek: idiofon hangszerek

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit.

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására.

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A népi éneklési technika kialakítása
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es löktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt

- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése

- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése

- A közösségi éneklés élményének, örömeinek felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

A dudaritmus

A kanásztánc ritmus

5-6 hangterjedelmű dallamok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása

Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja

Népi hangszerek: duda

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit.

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra.

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak, megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás technikájának megvalósítása

- A hangterjedelem növelése, a magabiztos dalkezdés megvalósítása

- Az intonációs készség és a zenei hallás, hangszín fejlesztése

- A hangképzési technika és a megfelelő légzéstechnika elsajátítása

- A népi éneklési technika fejlesztése

- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése

- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es zenei lüktetés

A hangterjedelem növelés oktáv terjedelemig

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos, egyéni megszólaltatása

Népi hangszerek: tekerő, klarinét

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszerek jellemzőit.

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belüli éneklésre, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás szabályainak tudatosítása
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika és a megfelelő hangszín kialakítása, a hangterjedelem növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es lüktetés

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül

A giusto előadásmód

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

Népi hangszerek: hegedű, brácsa, bőgő

A dallamhangszerek, kísérő hangszerek, játékmód

Az esztam és dúvó kíséret

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, a giusto előadásmód jellemzőit, a hangszereket, kíséretmódokat.

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen túl énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei egységek érzékelésének elősegítése, zenei zárlatok és félzárlatok felismertetése
- A giusto és a parlando, rubato előadásmód jellegzetes vonásainak megismerése és alkalmazása
- A kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek vizsgálata
- A fokozatos tempónövelés, tempóváltás tudatos alkalmazása
- A népdalcsozor szerkesztési elveinek megismertetése
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika, megfelelő légzéstechnika kialakítása, a hangterjedelem és az éneklési kedv növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A periódus, zárlat, félzárlat

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

Népi hangszerek: cimbalom, citera, tambura

A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódus fogalmát, a giusto előadásmódot, a hangszereket, kíséretmódokat.

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére és azonosítására.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek megismertetése

- A dallam díszítéstechnika fejlesztése

- Az ismeretek szintetizálásának elősegítése

- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek feltárása

- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése

- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A szinkópa

Az aszimmetrikus zenei lüktetés

Az 5/8-os lüktetésrend

A periódus, a pontszerkezet

A parlando, rubato és a giusto előadásmód

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklór ismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

A hangszerek, hangszer-együttesek, zenekari felállások tájegységek szerint

A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Zenefelismerés

Követelmények

A tanuló ismerje az emberi hang sajátosságait a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódust, a különböző előadásmódokat, a hangszereket, a kíséretmódokat.

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére, azonosítására. Az eddig tanult ismeretek összegzésére, a tananyag összefüggéseinek felismerésére.

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

Tanszakok és tantárgyak

Akkordikus tanszak tantárgyai: gitár,

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom,

zeneelmélet, improvizáció, kamarazene, zenekar, kórus

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai
 Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

** Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit és szolfézs kötelező tárgyból előrehozott alapvizsgát tett, akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül köteles egyet felvenni.*

Óratervek „A” tagozat

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy							2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6 évfolyam: gitár,

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc

(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2-8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Csoportos foglalkozások létszáma:

zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2-8 fő

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: (minimum)

Ek.1-2. és 1. évfolyam 5 perc

2-3. évfolyam 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

A művészeti alapvizsga általános követelményei

A tanuló az alapfokú és továbbképző tanulmányi szakaszok végén művészeti alapvizsgát tehet. A vizsga eljárásrendjét, módját, a vizsga tételeit az iskola határozza meg önálló szabályzatban, vagy a helyi tanterv részeként.

A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Az alapfokú művészeti vizsga az adott tanév végi vizsgával összevontan is megszervezhető.

A művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga követelményeit, az erre épülő konkrét vizsgafeladatokat az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. Amennyiben elméleti tantárgyból is kötelező vizsgát tenni, az iskola a helyi szabályozása szerint határozza meg, hogy az írásban, vagy szóban történik. A művészeti alapvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja. A vizsga tantárgyait a művészeti ágak és ezen belül tanszakok - főtárgyai és kötelezően választható, vagy választható tárgyai alkotják

A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

A művészeti alapvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.

- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése. Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.

- Esélyegyenlőség. Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.

- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

- A kortárs zene befogadására nevelés.

- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása

- Tehetséggondozás

- esélyteremtés, szociokulturális hátrányok csökkentése

- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

AKKORDIKUS TANSZAK

Tantárgyai: gitár

AKKORDIKUS TANSZAK

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni

- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséggel

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival

- tudjon dinamikailag árnyalt, kultúrált, kifejező hangot képezni

- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges kézrendtechnikával, ütésttechnikával

- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére

Ismerje

- a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését

- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat

Az alapfokú művészeti követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

GITÁR

Az alapfokú művészetoktatás „klasszikus gitár” tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.

- A gitár különböző behangolási módjait.

- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.

- A gitáriródalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.

- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.

- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.

- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.

- A gitár, mint kíséreshangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.

- Laza kar- és ujjtechnika.

- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.

- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.

- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.

- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.

- Arpeggio gyakorlatokat.

- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.

- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.

- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.

- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.

- A tudatos zenei memorizálásra.

- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg - életkorának megfelelő szinten - a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei

anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.

- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)

- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey-Karper L: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.

Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg - életkorának megfelelő szinten- a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei

anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.

- Ostinato és dudabasszus kíséret

- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)

- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

- Hangos-halk játék. Hangsúlyos hang játéka.

- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttlpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey-Karper L: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.

Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.

Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,

- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.

- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.

- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.

- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.

- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.

- Primo-secondo, Da Capo al Fine.

- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.

- Az ütemhangsúly.

- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.

- Kis- és nagyszekund.

- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása

- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.

- A többszólamúság megtanítása együttlpengetés nélkül, majd együttlpengetéssel.

- Együttlpengetés két ujjal, különböző variációkban.

- Kétszólamú dallam-kíséret játék együttlpengetéssel

- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.

- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.

- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C-dúr, G-dúr, F-dúr, a-moll, e-moll, d-moll hangsorok játéka az első fekvésben.

- Tanítsuk meg a zenei nyitás-zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.

Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok I.

Szendrey-Karper L: 50 magyar népdal

Fodor - Marnitz - Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények

Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i-m-a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.

Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

A többszólamúság megjelenésével - az egész tanulási folyamatban - ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.

Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.

- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávos F- és G-dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy-egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag

Nagy E.-Mosóczy M.: Gitáriskola II., III.

Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.

Fodor-Marnitz-Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények

Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.

Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).

Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játsszassuk a kétoktávos G-dúr skálát második fekvésben és a C-dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.

- Fontos a hármassfogások tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszezsengések tompítását, kezdetben a domináns-tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E-A,A-D)
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag

Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV

Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok II-IV.

Fodor-Marnitz-Vass: Gitáros képeskönyv

Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445)

Követelmények

Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).

Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.

Könnyű táncétel jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- Adominánsszeptim-akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játsszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).

- Négyesfogások bevezetése.

- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.

- Vibrato megtanítása.

- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C-dúr skálát. Transzponáltassuk a G-dúr skálát a hetedik fekvésig.

- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását.

- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.

- Tört-akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag

Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola III-V.

Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok IV-VI.

Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31-35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitarra

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök I-V.

Követelmények

Reneszánsz, barokk táncjátékok és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.

Terjedelmesebb etűd megtanulása.

Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.

- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört-akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.

- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag

Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola IV-V.

Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok V-VIII.

Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31-35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Aguado: Etűdök I.

Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök VI-X.

Bartók-Szendrey: Gyermeknek-ből könnyebb tételek.

A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények

Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.

Klasszikus táncjátékok (pld. Sor Walzerek) előadása.

Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI-X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit- és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr- és moll skálákat (E-dúr, e-moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.

- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.

- Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök

Carcassi Etűdök op. 60

Giuliani: Etűdök

Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola V.

Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok VII-VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Régi spanyol muzsika

Bach - Szendrey: 20 könnyű darab Bartók - Szendrey: Gyermekeknek Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb. F. Sor: Etűdökop. 35, op. 31 Fodor - Marnitz - Vass: Klasszicizmus Brouwer: Etűdök VI-X. Faragó: Musica Ficta Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények

Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.

Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.

Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkezék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképesseggel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készség szinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,

- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

Az alapfokú művészeti követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

- Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.

- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken: Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)

Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncjátéka, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy-Mosóczi:

Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)

Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)

Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V./79.)

XX. századi / Kortárs zene; Bartók-Szendrey: Gyermeknek-ből könnyebb darabok: 1-5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I-X. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

ZENEISMERET TANSZAK

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén előrehozott szolfézs alapvizsga tehető.

A szolfézs tanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézs tanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézs tanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus-metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás-írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, - rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készettséssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,

- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékeztetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.

- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors-lassú).
- Zajok-zörejek, zenei hang.

- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.

- Zenei hangulatok - karakterek hallás utáni megfigyelése.

- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné-Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné-Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga-Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékokország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai I.-Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Juciit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés, valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.

- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok - mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk - megismerése.

- A zenei készségek megalapozása a 7-9 éves korú gyermekek hangszerstanulásához.

- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.
- Az éneklési készség fejlesztése
- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.
- Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkal, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékelte.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.
- Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.
- A kétszólamúság előkészítése
- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskísérek.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok - a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének-kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.
- Zenei ismeretek:
- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.
- Formai ismeretek:
- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.
- Zenei olvasás, írás
- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2-4-8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.

- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2-4-8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy-két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafűvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészslet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G-kulcs, F-kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano-forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváthné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné-Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga-Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai Ilona-Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang-játék
 Ajánlott zenehallgatási anyag
 Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
 A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
 Rövid daraboka hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).
 Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után
 Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
 Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
 Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
 Legyen képes 4-8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
 Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
 Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
 Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
 Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva - a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással - emlékezetből énekelni.
 Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
 Ismerje a G-kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
 Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.
 Az év végi vizsga ajánlott anyaga
 - A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.

- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.

- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.

- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.

- Ütemsúlyok. (ütemezés).

- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.

- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.

- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.

- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.

- A tonalitásérzék fejlesztése, a dallamzáró alaphang: lá, és dó.

- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.

- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.

- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.

- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.

- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.

- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.

- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.

- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.

- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.

- Tiszta- és pien hangos pentatónia.

- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.

- Módosító jelek, előjegyzések.

- A módosított hangok nevei

- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.

- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.

- A párhuzamos hangsorok fogalma.

- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.

- A kvintváltás megfigyeltetése.

- A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.

- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás-írás

- A helyes kottairás.

- Ritmusgyakorlatok olvasása.

- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.

- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G-kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.

- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G-kulcsból F-kulcsba (és fordítva).

- Igen könnyű diktálási feladatok.

- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G- és F-kulcsban (2-4-8 ütem).

- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás - ritkítás stb.).

- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.

- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.

- Párbeszéd, kérdés-felelet.

- Adott dallamhoz ritmuskíséret.

- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.

- Dallam és kíséret, szólások megfigyelése.

- A hangszerek hangszínének felismerése.

- Dinamikai különbségek megismerése.

- A népzene és műzene.

- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.

- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.

- Alkalmazkodó ritmus.

- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.

- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).

- Hangkészlet, hangsor, hangnem.

- Pentachord, Dur és moll (eol).

- A párhuzamos hangsor fogalma.

- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.

- Ereszkedő dallamvonal.

- Azonosság, variáns, sorszerkezet.

- Szekvencia.

- Periódus.

- Transzponálás.

- Prima volta, seconda volta.

- Solo, tutti.

- Parlando, rubato, tempo giusto.

- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Péter József: 165 kánon
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
 Balázs Oszkár-Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
 Horváth Istvánné Smid Anna - Lázárné Nagy Andrea: Margaréta I.
 Dalkiséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó
 Ajánlott zenehallgatási anyag:
 Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
 Gyermeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
 Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszeren).

Mese- és karakterdarabok.
 Követelmény
 Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
 Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1 b előjegyzésig.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
 Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
 Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
 Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.
 Az év végi vizsga ajánlott anyaga
 - A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam
 Fejlesztési feladatok
 - A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
 - A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs, illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
 - Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
 - A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
 - Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
 - Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
 - A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
 Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
 - A népdalok kifejező megszólaltatása.

- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyedértékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4-2/4 és a 3/4-2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.

- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.

- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.

- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkal mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített-bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.

- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mértével), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a-av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonat” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések, valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncjáték a barokk korból - elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokosmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek, valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
 Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
 Horváthné Smid Anna - Lázárné Nagy Andrea: Margaréta II.
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
 Kodály Zoltán: Ötfokú zene I-II.
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-II.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Bruckner Adrienn: Énekelni jó!
 Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyiné: Zongoraiskola II.
 Fantóné-Komjáthyiné-Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár-Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
 Ajánlott zenehallgatási anyag
 Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok, (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.
 Követelmény
 Tudja a tanuló a dalokat - ezen belül műzenei szemelvényeket - szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.
 Az év végi vizsga ajánlott anyaga
 - A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
 3. évfolyam
 Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.

- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben - elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.

- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.

- A magyar népdalok élményszerű előadása.

- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.

- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.

- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.

- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.

- Asiciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.

- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.

- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.

- Hangszerkíséretes dalok.

- Kánonok.

- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.

- T-D-T kapcsolatok megfigyelése.

- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.

- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.

- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.

- A hármashangzatok megfordításainak elve.

- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok4#, 4b előjegyzésig.

- Azonos alapú dúr és moll.

- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás-zárás.

- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.

- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.

- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.

- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.

- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A-Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok - elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika - mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa-Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Horváthné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta III.-IV.

Sulyok Gizella: Pilletánc II-III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Győrffi István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfóniarészletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4-8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.

- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.

- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.

- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.

- Az eddig tanultak rendszerező ismételése.

- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.

- Harminckettedek.

- Alla breve további gyakorlása.

- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.

- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.

- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.

- A bővített kvart oldással.

- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.

- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.

- Késleltetés.

- A hangközök rendszerezése.

- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai, illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.

- Kánonok éneklése.

- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.

- A klasszikus (és romantikus) dal.

- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.

- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.

- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.

- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.

- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.

- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).

- Hangszín-hangszerelés.

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség - oldás, hangnemi kitérés, moduláció).

- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.

- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.

- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.

- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséretes rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.

- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.

- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).

- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.

- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.

- Kvint kör.

- Hangnemi rokonságok, maggiore-minore, a hangnemi kitérés, moduláció.

- A hangközfordítás elve.

- Tritonusz.

- Alteráció, kromatika.

- Funkciók, funkciós vonzás.

- Késleltetés.

- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.

- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.

- Imitáció.

- Orgonapont.

- Hangszeres és vokális zene.

- Dal, ária, opera.

- Szimfónia.

- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.

- Kisformák.

- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.

- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek

Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó

Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Virágos sorozat népdalfüzetei

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Györffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.

Romantikus dalok, karakterdarabok.

A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,

- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.

Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.

Legyen áttekinthetősége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
- ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit - hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- tudja azonosítani - hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is - az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését.

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.

Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.

Ismerje a funkciós vonzást.

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- kétszólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,

- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Az alapfokú művészeti vizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi tanterv alapján, hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapfokú művészeti vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből - hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, lehetőleg A-Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből - hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négysoros, 8-10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat - teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat: - dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
3. feladat: - elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között

- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.

- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás-diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.

- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.

- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.

- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.

- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.

- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.

- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.

- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások, valamint az alaphelyzetű dominánsseptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.

- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.

- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.

- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.

- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.

- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.

- Álzárlat.

- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.

- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).

- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.

- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.

- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.

- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).

- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).

- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.

- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.

- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.

- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.

- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.

- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).

- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.

- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.

- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.

- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.

- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb.), álzárlat.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Németh Rudolf-Nógrádi László-Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I-II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl.

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim-akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim-akkordot.

Ismerje a szűkített szeptim-hangzat felépítését.

Tudjon - a tanultaknál jóval könnyebb dallamot - lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.

- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.

- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.

- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).

- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismételése, rendszerezése.

- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.

- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola - imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.

- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.

- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene-szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).

- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.

- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése, a hangközök rendszerezése.

- A szűkített kvart fogalma.

- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.

- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.

- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.

- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.

- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.

- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.

- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.

- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.

- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.

- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.

- A zenekar koncertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.

- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.

- A barokk táncok a szvitekben.

- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.

- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.

- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.

- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.

- Számozott basszus, continuo.

- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.

- Motetta, madrigál, mise.

- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.

- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.

- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.

- A barokk versenymű, concerto grosso, koncertálás.

- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).

- Barokkvariáció (passacaglia, chaconne, folia).

- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.

- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf-Nógrádi László-Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán-Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II.

Forrai Miklós: Duettek I-II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: 27 egyenműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából

Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)

Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.

Nógrádi László-P. Vesztróczy Judit-Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell,

G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű, illetve műrészlet feldolgozása.

(Pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska)

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.

- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,

- a háromféle moll hangsort,

- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,

- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,

- a periódus fogalmát,

- a kis formákat,

- a triós formát,

- a klasszikus szonátaformát,

- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Az alapfokú művészeti vizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4-5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szolamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szolamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe.

A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése, illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.

- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),

- zenetörténeti tájékozottság,

- stílusismeret,

- formai ismeretek,

- tájékozódás a zenei műfajok között.

NÉPZENEOKTATÁS

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Pengetős tanszak tantárgyai: Citera,

Hangszeres és vokális tanszakok - egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.

Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrekpetíció (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit és a szolfézs kötelező tárgyából előrehozott alapvizsgát tett, akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

** A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6 évfolyam: citera,

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig

Csoportos tantárgy: minimum 2x 45 perc

zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2-8 fő

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

A NÉPZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Alapfokú művészetoktatás keretében folytatott népzenei tanulmányokhoz előképzettség nem szükséges. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Szakmai kompetencia:

- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység - különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtaira.

- fogékonyság a hangszín és a dinamika különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység, stílusérzék, esztétikai érzékenység.

- A megfigyelőkészség a hallás utáni memorizálás fejlesztése.

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és kifejlesztése, segítséggel eljutva az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzerek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez.

- A hangszer- és énektechnikai készségek megszerzése, fejlesztése.

- A variációképző rögtönzőkészség kialakítása, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia:

- Az érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, nyitottság. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításának megalapozásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteltetésére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

Társas kompetencia

- Az együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánc kíséret, tánc ház).

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra, értő zenehallgatásra nevelése.

- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása, az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

- A zene logikájának, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése.

- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a zene történetének, népünk zenéjének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

- a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságainak, a velünk együtt élő népek hagyományának, a népzene kutatás történetének, a népzene jelentős előadó-egyénségeinek megismertetése.

- Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, a kortárs zene, a régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt.

- A tanulók zenei ízlésének formálása.

- Fogékonyság a művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a korábban gyűjtött vagy még élő népzenei anyag segítségével a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására.

- Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása, aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, tánc házakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.

- A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.

- Tehetség gondozás.

- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI VIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

Az alapfokú művészeti vizsgára és művészeti záróvizsgára bocsátás feltételei

Az alapfokú művészeti vizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Az alapfokú művészeti vizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.

Az alapfokú művészeti vizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás Követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

Az alapfokú művészeti vizsga feladatait a Követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló

felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

Az alapfokú művészeti vizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi Követelményeknek eleget tett.

Az alapfokú művészeti vizsga vizsga tantárgyai

Az alapfokú művészeti vizsga tantárgyai

Az alapfokú művészeti vizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapfokú művészeti vizsga az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: népzenei ismeretek, illetve néprajz

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: néprajz, illetve népzenei ismeretek

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy Néprajz,

Népzenei ismeretek főtárgy: kötelező hangszer

A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc

Ha a tanuló az elméleti vizsgán a főtárgyhoz kapcsolódó témakörök feladataiból összeállított kérdések alapján ad számot tudásáról, a vizsga időtartama („A” tagozat) Elméleti vizsga, írásbeli: minimum 45 perc, vagy szóbeli minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészeti iskola tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott alapfokú művészeti vizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi Követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

Az alapfokú művészeti vizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapfokú művészeti vizsgával akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsga Követelményét nem teljesítette.

PENGETŐS TANSZAK

CITERA

A citeratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszertől idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archív forrásokból is ismert adaptációkat),

- a citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („bourdon”) hangszereket,

- a hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét,

- a citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit,

- a játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki

- a rendszeres napi munka szükségességét, megismertetve a tanulókkal a céltudatos gyakorlás módszereit,

- a könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal- és jobbkezes-játékot.

Fordítson figyelmet

- a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekjátékdalok éneklése ritmuskísérettel (tapssal, dobbal, dobbantással stb.).

- Egyszerűbb magyar népi hangszerek megismertetése és a tanári bemutatót követő megszólaltatása (cserépdob, tikfa, köcsögduda, doromb, nádmirliton, madársíp, körtemuzsika).

- A hangszer hangzásának és a rajta való játék megfigyeltetése tanári bemutatással.

- A hangszerjáték közben a testtartás, a hangszertartás, a két kéz tartásának megfigyeltetése.

- Kényelmes testtartással elhelyezkedés a hangszer előtt.

Jobb kéz

- A pengető fogásának kialakítása

- A pengetés helyének behatárolása

- Az íves pengetés gyakorlása; a pengetés erejének, a pengetőmozdulat hosszának meghatározása

- Ritmusgyakorlatok végzése a hangszer üres húrjain a basszushúroktól kiindulva, negyed értékek pengetésével kezdve, nyolcadpárokkal folytatva, lassú tempóban

- Az egyenletes negyed értékek és nyolcadpárok pengetését ezek variálása követi

Bal kéz

- A dallamjátékszó bal kéz tartásának beállítása

- Az ujjak elnevezése, számozása

- A dallamhangok helye a fogólapon

- A húrlenyomás gyakorlásának fázisai: 1) húrlenyomás hüvelykujjal G'-F'-E' hangokon (külön-külön); 2) húrlenyomás mutatóujjal F'-E'-D' hangokon (összekapcsolva az 1. fázissal); 3) húrlenyomás középső ujjal F'-E'-D'-C' hangokon (összekapcsolva az 1. és 2. fázissal)

- Ujjcsúsztatás gyakorlása hüvelyk- és középső ujjakkal

Gyermekdalok éneklése majd hangszeren való megszólaltatása (szó-mi / szó-lá-szó / mi-ré-dó / szó-lá-szó-mi / mi-ré-dó / szó-mi-dó / szó-fá-mi-ré-dó / lá-szó-fá-mi-ré-dó) hangkészlettel.

Az első érintősor fogalma, fogástáblázat alkalmazása.

A citera első hat törzshangjának ismerete C'-től A'-ig, azok szolmizációs és abc-s nevekkal való éneklése.

A tanuló a tanult dalokat legyen képes szolmizálni.

Ismerje a negyed érték, a fél érték, a nyolcadpár, a negyed szünet fogalmát.

Sajátítsa el a kottából való daltanulást.

A tanuló ismerje a citera főbb részeinek elnevezést.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Követelmény

A helyes pengetési irányok elsajátítása.

Egyenletes negyed értékek és nyolcadpárok pengetésével kis hangterjedelmű gyermekdalok lejátszása íves pengetésmóddal.

A tanuló legyen képes helyes ujjrend kialakítására, a dallamjátszó ujjak könnyed változtatására, a hüvelyk- és a középső ujj csúsztatására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Gyermekdalok éneklése a citera üres húrjainak hozzápengetésével:

- egyszerű ritmus osztinató kíséret,

- a dal ritmusának hozzápengetése az énekelt dalhoz,

- egyszerű ritmuskíséret hozzápengetése az énekelt dalhoz) Gyermekdalokjátéka citerán lassú egyenletes tempóban.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Az első előképző osztályban elsajátított technika továbbfejlesztése.

Jobb kéz

- A pengető szabályos fogásának kialakítása

- Egyenletes negyed, nyolcad pengetés - kezdetben csak üres húrokon a le-föl (befelé-kifelé) pengetés szabályai szerint.

- Az íves pengetésmód gyakorlása

- Halk játék - a kísérőhúrok dallamhúrokhoz legközelebb eső részének meg pengetésével (2-3 húr)

- Finom pengetés gyakorlása

- Középerős játék - a kísérőhúrokon a basszuhúrokat is érintő pengetéssel (4-5 kísérőhúr)

Bal kéz

- A természetes bal kéztartás kialakítása (játék közben a csukló és a kézfej helyzete maradjon változatlan, ne törje be és ne forgassa a kézfejét a tanuló)

- A bal kéz négy ujjának alkalmazása dallamjáték során, előre megtervezett ujjrend szerint

- A negyedik ujj használatát előzzék meg olyan gyakorlatok, amelyekben az F' hangról lefelé lépegetve negyedik ujjal érjük el a C' hangot. Hasonló gyakorlatokat végezzen a tanuló G'-ről és A'-ről is

- A második érintősor Esz' hangjának lenyomása 2. ujjal, skálaszerű gyakorlással (G'-F'-Esz'-D'-C')

- A dó-pentachord és dó-hexachord hangsorú gyermekdalok játéka kibővül kisterces, lá-pentachord hangsorú gyermekdalok játékaival

A citera hat törzshangjának ismerete C'-től A'-ig, valamint az második érintősor Esz' hangjának ismerete, szolmizációs és abc-s nevekkkel való éneklése.

A tanuló sajátítsa el a kottából való daltanulást, a fogástáblázat igénybevételét.

Ismerje az alsó hangtartomány kifejezést.

Ismerje és tudja megnevezni a hangszer fő részeit: nagyfej, kisfej, tőke, fedőlap, oldallap, fogólap, dallam-, kísérő-, kisfejhúr.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Követelmény

Egyenletes pengetéssel gyermekdalokjátéka

Négy ujj használata a húrlenyomás során

A tanuló legyen képes a helyes ujjrend kialakítására, a dallamjátszó ujjak könnyed váltogatására.

A második érintősoron található Esz' módosított hang második ujjal történő lenyomására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyermekdalok (dó-pentachord, dó-hexachord és lá-pentachord hangsor) éneklése és citerán való megszólaltatása.

- Saját, vagy másik tanuló énekének kísérete citerán.

- Gyermekdalok játéka citerán lassú és középgyors tempóban.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az előképzőben elsajátított játéktechnika továbbfejlesztése.

Jobb kéz:

- Egyenletes negyed, nyolcad pengetés - kezdetben csak üres húrokon a le-föl (befelé-kifelé) pengetés szabályai szerint

- Az íves pengetésmód mellett az egyenes vonalú pengetés gyakorlása

- A tanuló tudja bependíteni a dallamba az utolsó kisfej C'' hangját

- Halk és középéres pengetés gyakorlása

- A hangszer hangszínének változtatása a pengetés helyének megváltoztatásával

Bal kéz:

- A természetes bal kéz tartás kialakítása technikai gyakorlatokkal

- A négy ujjas játék gyakorlása

- A helyes ujjrend kialakítása

- A hüvelykujj csúsztatása

- A dó-pentachord, dó-hexachord és lá-pentachord hangsorú gyermekdalok kibővülnek a C'' hanggal a kisfejhúr bependítésével

Gyermekdalok énekelve és citerán az alsó hangtartományban.

A csoportos citerázás alapjai, egyszerre történő pengetés, dallamindítás, dallamzárás.
Gyermekdalok összefűzése (2-3 gyermekdal folyamatos játszása).

A tanuló tudja szolmizálni, kottából olvasni és abc-s nevekkal megnevezni a tanult C-lá és C-dó pentachord hangsorú gyermekdalok hangjait.

Az alsó hangtartomány, 2/4-es ütem, negyed érték, nyolcadpár, negyed szünet fogalmának ismerete.

Ismerje a hangszer múltját, a hangszer szerkezetét, főbb típusait.

Ajánlott tananyag

Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó

Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.

Követelmény

Mérsékelt tempóban egyenletes negyed- és nyolcadmozgás.

A pengetés irányainak biztos tudása.

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.

Technikai gyakorlatok az alsó hangtartományban (C'-A'-ig) 4 ujjal.

A kapkodós játék alapjainak elsajátítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyermekdal-fűzés, csoportos citerázás (2-3 tanuló egyszerre játssza ugyanazt a dalt).

- Gyermekdalok megszólaltatása citerán énekléssel is (saját vagy más tanuló énekével).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

- Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetések váltogatása a tanult dallamokon.

- A kapkodós játék alapjainak gyakorlása: 1) a tanult dallamok negyed értékű szüneteinek kitöltése C” kisfejhúr bependítésével; 2) negyed értékű dallamhangok színesítése C” kisfejhúr bependítésével (a negyed értékek nyolcadokra bontásával).

Bal kéz

- Az alsó hangtartomány bővülése a C hang alatti hangokkal

- Alsó hangtartomány bővítése felfelé a G' A' B' C” D” hangokkal

- A felső- és az alsó hangtartomány összekapcsolása

Gyermekdalok és régi stílusú népdalok játéka csak citerán, illetve éneket kísérvé.

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.

Alsó- és felső hangtartomány fogalmának ismerete.

Dó-pentachord, dó-hexachord, lá-pentachord, lá-pentaton, dór-hangsor ismerete.

Ajánlott tananyag

Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó

Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.

Követelmény

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés tudatos alkalmazása.

A sorvégi szünet kitöltése a C"-re hangolt kisfejhúr bependítésével.
Biztos hangtartomány váltás.
4 ujjal történő játék, a megfelelő ujjrend kialakítása.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Három-négy dalból álló dalcsozor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
- Legalább egy dalcsozor megszólaltatása saját éneket kísérve (a tanuló hangfekvésének megfelelően hangolt citerán).
3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Jobb kéz
- Esztam kíséret
- Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás
- Ritmusgyakorlatok a négy tizenhatodos egyenletes pengetés kialakítására
- Az eddig alkalmazott „normál” negyed- és nyolcadpár pengetés váltogatása a sűrű pengetéssel
Bal kéz
- Biztos hangtartományváltás (felülről lefelé)
- Új módosított hang, az Asz’ fogásának gyakorlása, megfelelő ujjrend kialakításával: 1) a 2. ujj csúsztatása B’-ről Asz’-ra; 2) Ugyanez a lépés a 2. és a 3. ujj váltásával
Régi és új stílusú népdalok; lá-pentaton, kéttrendszerű lá-pentaton, dór, természetes moll hangsorú dallamok játéka.
Dallamdíszítés négy tizenhatodos ritmusaprózással
Esztam kíséret.
Ritmusaprózás (tizenhatodokra bontás) sűrű pengetéssel a hangszer dallamhúrjain.
A kottából való és hallás utáni daltanulás kialakítása.
A kéttrendszerű lá-pentaton értelmezése.
Ajánlott tananyag
Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. kötete (1973, Budapest) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (1977) Zeneműkiadó
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.
Követelmény
Esztam kíséret - a felfelé irányuló pengetések hangsúlyozása.
Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás.
Biztos hangtartomány váltás.
Helyes, önálló ujjrend kialakítása.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- 3-4 különböző karakterű dalból álló dalcsozor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
- Dunántúli ugrós dallamok esztam kísérettel.
- Dalcsozor tizenhatodos ritmusaprózással.
4. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Jobb kéz
- A tizenhatodos ritmusaprózás, ti-tiri és tiri-ti ritmusok pengetésmódjának gyakorlása

- A tremoló játék alapjai; csak dallamhúrokon, kitartott hangok sűrű pergetése
- Az esztam kíséret továbbfejlesztése
- Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés váltogatása

Bal kéz

- Dunántúli terc
- Fríges zárású dallamok
- A biztos balkézjáték technikájának fejlesztése, az újabb hangsorok skálaszerű gyakorlásával

Dél-dunántúli ugrós és kanásztánc dallamok

Dunántúli terces dallamok

Fríges zárású dallamok

Fríg hangsor, fríges zárlat

Esztam kíséret, ugrós tánc, dunántúli terc

Tizenhatodos ritmusaprózás

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetek (Budapest, 1973-1987) Akadémiai Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I-II. (CD) (Budapest, 2004-2005) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton

Magyar Népzene 1-2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény

A tizenhatodos ritmusaprózás megvalósítása.

A pergetés (tremolo) önálló alkalmazása.

Egyszerű esztam kíséret megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három egyénileg összeállított dalcsokor megszólaltatása énekléssel és csak hangszeren játszva.

- Csoportos citerázás (3-4 fő).

- Egy összeállítás esztam kíséret alkalmazásával a Dél-Dunántúl dallamaiból.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A tremoló játék fejlesztése; 1) felütésből indított pergetés; 2) hangsúlyos pengetésből indított pergetés; 3) felfelé irányuló pendítésből indított pergetés.

- Dallamdíszítés 1) nyolcadoló, kapkodós játékkal; 2) ritmusaprózással - a tizenhatodos aprózás sűrű pengetéseinek váltakozása a normál pengetésekkel egy dallamon belül.

- Sűrű esztam kíséret elsajátítása.

- Lépegetős játék gyakorlása.

- Szinkópa ritmus le-föl-föl irányú pengetése.

- Negyed értékű dallamhangok nyolcadra csökkentése, diminuálása

- Dél-dunántúli ugrósok és kanásztáncok
- Szlavóniai dallamok
- Felvidéki dudanóták
- Kanásztánc fogalma.
- Bővített szekund.
- Szinkópa ritmus.
- Diminuálás.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetek (Budapest, 1973-1987) Akadémiai Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I-II-III. (CD) (Budapest, 2004-2007) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton

Magyar Népzene 1-2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény

Pergetéssel való dallamdíszítés.

Nyolcadolós kapkodós díszítés.

Tizenhatodos aprózással történő díszítés.

Sűrű esztam kíséret elsajátítása.

Szinkópa ritmus pontos játéka.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három egyénileg összeállított dalcsozor énekekkel és citerával, eredeti felvételek alapján:

- Dél-Dunántúl

- Szlavónia

- csoportosan (3-4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.

A bal kéz virtuóz játékának fejlesztése.

A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó-, felső váltóhangos, körülírasos díszítés).

Sűrű esztam kíséret technikájának fejlesztése.

A tremoló játék tökéletesítése.

A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.

Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján.

A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon.

Dél-dunántúli ugrósok és kanásztáncok

Észak-magyarországi és dunántúli dudanóták

Alföldi régi- és új stílusú, csárdás tempójú dallamok

Alsó-, felső váltóhangos, körülírással díszítés
 Nyújtott- és éles ritmus
 Ajánlott tananyag
 Balogh Sándor - Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
 Balogh Sándor: Citeraiskola - hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési
 Intézet - Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973-1987) Akadémiai Kiadó
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
 Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
 Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja - bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
 Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.
 Bodza Klára - Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I-II. (Budapest, 1992/1994) Magyar
 Művelődési Intézet
 Hangzóanyag
 Magyar Citerás Antológia I-II-III. (CD) (Budapest, 2004-2007) Flaccus Kiadó
 Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
 Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
 Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991)
 Hungaroton
 Magyar Népzene 1-2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
 Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
 Fellegzik az idő - bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
 Követelmény
 Sűrű esztam kíséret alkalmazása.
 Tremoló játéktechnika alkalmazása.
 Dallamdíszítés tizenhatod értékű dallamhangokkal.
 A szinkópa ritmus többféle pengetés módjának ismerete, alkalmazása.
 Az autentikus citerajáték szerint a pontozott és fél értékek bontott játéka.
 A tanuló legyen képes igényesen megformálni az előadandó dallamokat; legyen tisztában a
 különböző zenei tájegységek dallamdíszítéseivel.
 Az év végi vizsga javasolt anyaga
 - Három népzenei összeállítás előadása citerán, saját vagy mások énekét kísérve:
 - Dunántúl,
 - Alföld,
 - csoportosan (3-4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt (sűrű esztam
 alkalmazásával)

NEMZETISÉGI ISKOLAI NEVELÉS ÉS OKTATÁS TÉMAKÖREI, KÖVETELMÉNYE
Cigány népismeret 1-4. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

a cigány népismeret tantárgy oktatása a, 1-től 8. évfolyamig mindegyik évfolyamon.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	1	37	29	8
2.	1	37	29	8
3.	1	37	29	8
4.	1	37	29	8

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Kormány 5/2020. (I.31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet módosításáról

A cigány nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei – magyar nyelven folyó cigány nemzetiségi oktatás, Cigány népismeret Valamennyi nevelési-oktatási forma számára

„A” változat alapján készült helyi tanterv

1. Tantárgyi bevezető

A hazai cigány nemzetiség számára a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. Megnőtt a nemzetiségi nevelést és oktatást végző intézmények szerepe a kultúra közvetítésében, az identitás tudatosításában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és a képességek fejlesztésére kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, az ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkor személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé. Az élethosszig tartó tanulás jegyében a magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A szokások ápolása, a történelem és a jelen ismerete – mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A tantárgy sajátosságából - miszerint a család érték- és hagyománykövetítő szerepét és azok tiszteletét egyre inkább át kell vállalnia - adódnak a célok és feladatok is. A cigány nemzetiségi nevelést, oktatást vállaló iskolák tanulói először élményszerű helyzetekben találkoznak a legfontosabb hagyományokkal, az életmódbeli szokásokkal és a nemzetiség kultúrájával. Ezekre az élményekre építve cselekvés- és projektorientált oktatási formákban a fokozatosság elve alapján szereznek ismereteket a nemzetiség történeleméről, néprajzáról, nyelvéről, irodalmáról és a médiáról. A tanulók tájékozottak abban, hogy a hagyományörzés családon kívüli szinterei különböző intézmények és szervezetek. A népismeret tantárgy tanulása a tanulók számára lehetővé teszi, hogy toleránsak és nyitottak legyenek a mássággal szemben, amely alkalmassá teszi őket más nemzetiségek és népek elfogadására. A heti egy tanítási óra tizenkét évfolyamon keresztül intenzív és alapos ismeretszerzést és képességfejlesztést tesz lehetővé. A kerettanterv a népismeretet önálló tantárgyként tervezte.

A népismeret tantárgy feladata - identitás- és értékközvetítés - hatással van a módszerek megválasztására. A nyitott oktatási formákban történő tanítás olyan ismeretszerzést biztosít, amely az élménytől a cselekvésen és megértésen át a tapasztalathoz vezet. Így fokozatosan kialakulnak a tanulóknál azok a kompetenciák, amelyek alkalmassá teszik őket önálló projektek lebonyolítására.

I. Fejlesztési feladatok

Fejlesztési feladatok

1. Tanulási, gondolkodási kompetenciák
2. A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák
3. Tájékozódás térben és időben

II. Közműveltségi tartalmak

1-4. évfolyam

1. Községi élet (régen és ma):

- Énkép, családi kör, rokoni kapcsolatok
- Élethelyzetek, életmódok, események, ünnepek
- Településtípusok, utcák, házak, berendezési tárgyak
- Lakóhely és közvetlen környezete

2. A cigány kultúrkör elemei

- Hagyományos cigány mesterségek, gazdasági élet
- A cigány konyha sajátosságai
- Dalok, mondókák, versek, mesék, közmondások, köszöntők, játékok
- A cigány tánc alapelemei

3. A cigány nyelvek (romani, beás)

Az első évfolyam az óvodából az iskolába való átmenetet képezi, ebből adódóan az időigényes cselekvésen alapuló tanulás, valamint az óraszervezési formák állnak a középpontban. Az egyéni érdeklődés döntő fontosságú. Törekedni kell a tanulók között lévő különbségek lépésről lépésre történő kiegyenlítésére.

A második évfolyamban időigényes cselekvésen alapuló tanulás, valamint az óraszervezési formák állnak a középpontban. Az egyéni érdeklődés döntő fontosságú. Törekedni kell a tanulók között lévő különbségek lépésről lépésre történő kiegyenlítésére.

A tantárgy bő teret kínál kérdések megfogalmazására és megválaszolására, kommunikációs helyzetek egyszerű nyelvi eszközökkel történő megoldására, a tér-idő fogalmának mélyítésére. pl.: Mesékre jellemző szavak gyűjtése. Mesék dramatizálása, meseillusztrációk készítése szabadon választott technikákkal. Dramatizálás, szituációs játékok. Egyszerű gyermekdalok és tánclépések gyakorlása. Ritmusgyakorlatok. Állatok és gyógyító növények képekről való felismerése. Ünnepi szokások megfigyelése, versek, mondókák, köszöntők memorizálása.

A harmadik és negyedik évfolyam szoros kapcsolatban áll az első két évfolyammal. Ebben az időszakban azok a tanulási és tanítási folyamatok erősödnek, amelyek az iskolai teljesítményhez kötődnek. A tanulók személyes motiváltságára különös hangsúlyt kell fektetni.

A tantárgy lehetővé teszi a szóbeli kifejezőkészség nagymértékű fejlesztését élménybeszámolók, tapasztalatok megosztásának biztosításával. Mélyíti a tanulók mérlegelő gondolkodását, mindennapi felelősségvállalását. A megismert növények, állatok rendszerezése aszerint, hogy mire használták, pl.: gyógyítás, hús - táplálkozás, bunda - melegedés stb. Nép- és műmesék, történetek, mondák előadása, mesemondási szokások megjelenítése kulturális rendezvényeken is. Erdők, mezők növényeinek (gyógynövényeinek) felismerése. Az oláh cigány tánc egy fajtájának alaplépései gyakorlása. Hangszerek és hangszerpótló eszközök hangjának felismerése, megkülönböztetése és összehasonlítása (hangszín – magasság, ritmikusság).

Tanulási, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik.

A személyes beszélgetések, cigány népcsoport életmódja, a család és környezet nemzetiségi kötődése és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, az adatokra támaszkodó érvelésnek és

a megfelelő vitakultúrának, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. Magyarországi települések adottságainak (munka és megélhetés) megismerése szülőkkel, idősebb személyekkel történő beszélgetések kapcsán A legfontosabb állami jelképek értelmezése és azokhoz viszonyuló helyes magatartás. E gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá

Tájékozódás térben-időben

Az időbeli tájékozódás elősegíti a minden ember számára éppen aktuális jelen-élmény tudatosulását, az „itt” és „most” pillanat folytonosságának kialakulását, az én-élmény megtapasztalását. Ehhez azonban meg kell tanulni az időméréssel, az idő szakaszolásával összefüggő ismereteket, a szükséges nyelvi kifejezőmódokat. Így lesznek képesek a természet és a társadalom fejlődésének történetének, törvényszerűségeinek megértésére, és a dolgok, események jelenségének egymáshoz, és magukhoz való objektív és szubjektív viszonyítására. Az időélmény megtapasztalását elősegítik a ciklikusan visszatérő események, történések. A felnőtt életvezetéshez szükséges a célirányos és tervszerű cselekvés megtanulása. Ennek előkészítő szakaszában a gyermekek fokozatosan megtanulják, hogy milyen lépésekkel lehet egy kitűzött célt elérni, becsléssel elképzelik, hogy ehhez mennyi időre és milyen egyéb feltételekre van szükség. Ezt segíti elő pl.: Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata romani, beás és magyar nyelven. Idő meghatározások A településre jellemző helymeghatározások (templom, iskola, temető) Viszonyítások tér-idő gyakorlására (előbb, utóbb, előtt, után, később, korábban, ugyanakkor, most, régebben mellett, alatt, felett, mögött). Az idő tagolására szolgáló kifejezések helyes használata: perc, óra, nap, hét, hónap, év Helyi tájékozódás gyakorlása. Egyszerű alaprajzok készítése. Ismerkedés a térképpel Az idő tagolására és múlására, valamint helymeghatározásra vonatkozó kifejezések gyűjtése és használata Hagyományos foglalkozások bemutatása és kipróbálása (vályogtéglák készítése, kosárfonás, fafaragás...)

2. A cigány népismeret tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	6	1	7
Természeti és társadalmi környezet	6	3	9
Múlt és jelen	5	3	8
Kulturális élet	10	1	11
Cigány nyelvek	2		2
Evfolyam összesen (óra)	29	8	37

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	5	2	7
Természeti és társadalmi környezet	5	3	9
Múlt és jelen	6	1	7
Kulturális élet	10		10
Cigány nyelvek	3	2	5
Evfolyam összesen (óra)	29	8	37

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	6	1	7
Természeti és társadalmi környezet	6	2	8
Múlt és jelen	5	3	8
Kulturális élet	9	1	10
Cigány nyelvek	3	1	4
Evfolyam összesen (óra)	29	8	37

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	5	2	7
Természeti és társadalmi környezet	6	2	8
Múlt és jelen	6	2	8
Kulturális élet	10		10
Cigány nyelvek	2	2	4
Evfolyam összesen (óra)	29	8	37

3. Tantárgyi tartalom: témakörök elemzése évfolyamonként
1. évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - tud családrajzot készíteni - meg tudja különböztetni a távolabbi rokon kapcsolatokat - képes használni a megfelelő cigány megnevezéseket a rokonsági fokok esetében - ismeri a család és a rokonság életének fontos eseményeit a hétköznapi és az ünnepek vonatkozásában is. - megtapasztalja a családhoz, a szűkebb közösséghez, nemzetiségéhez tartozás érzését, nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására - életkori sajátosságainak megfelelően bemutatja családját és nemzetisége értékeit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Személyes beszélgetések: énkép, szülők, család, rokonok - cigány megnevezések használata. Családrajz készítése. Távolabbi rokoni kapcsolatok megkülönböztetése. A család és a rokonság életének fontos eseményei (mindennapok és ünnepnapok). Magatartásformák. pl. régi családi fotók gyűjtése, beszélgetés szülőkkel, idősebb rokonokkal, hajdani konyhában használatos eszközök gyűjtése, kiállítás összeállítása, múzeum-, tájházlátogatás, múzeumpedagógiai foglalkozásokon való részvétel, stb.	
Fogalmak: anya, apa, testvér, nagyszülő, család, rokon		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 9 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megtapasztalja környezete élő és élettelen dolgait, azokat képes megnevezni - életkorának megfelelő módon tudja jellemezni az élőlényeket, tárgyakat - életkorának megfelelően tud tájékozódni lakóhelyén - ismeri lakóhelye jellegzetes cigány családi házának jellemzőit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Jellemző tárgyak, épületek, képek megfigyelése. A településre jellemző helymeghatározások (templom, iskola, temető). Tájékozódás gyakorlása. A családi ház, az utca jellegzetessége. A természet szeretete. Épített környezet: régen és ma. pl. régi fotók gyűjtése, beszélgetés szülőkkel, idős rokonokkal hajdani lakóházakról, a településről, tájházlátogatás, rajz készítése a település, a környezet elemeiről, stb.	
Fogalmak: ház, épület, utca, falu, város, élő és élettelen környezet		

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - Életkorának megfelelően helyesen használja a jelen és a múltfogalmait - Ismer / fel tud idézni cigány meséket/eredetmondákat - Ismeri a cigányság szimbólumait, ezeket életkorának megfelelően értelmezni tudja	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány meséken, eredetmondákon keresztül - az életkori sajátosságoknak megfelelően – betekintés az elődök életébe. A cigány mesemondás mássága. Emblematikus jelképek: zászló, himnusz megismerése, cigány mesék, eredetmondák olvasása, hallgatása, bábkészítés, dramatizálás, illusztráció készítése a történetekhez, zenehallgatás-éneklés, stb	
Fogalmak: vándorlás, ló, szekér, zászló, himnusz		

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 11 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - ismeri a legfontosabb cigány hagyományokat, szokásokat - ismeri a hagyományos cigány tánc néhány alapelemét, azt be tudja mutatni - fel tud idézni és be tud mutatni egy-két hagyományokhoz kötődő gyermekdalt, mondókát, gyermekverset. - megismeri a hagyományos cigány népzene néhány alapelemét, eszközét	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Ismerkedésszokásokkal (az év jeles napjai, az emberi élet fordulói), hagyományokkal: mondókák, gyermekversek, mesék hallatán. Hangutánzó játékok, hangadó és hangszerpótló eszközök megszólaltatása. Cigány dalok. Ünnepekhez kapcsolódó köszöntők, ajándékok, vendégvárás. Cigány ételek megismerése. A cigány tánc alapelemeinek kipróbálása. Mondókák, gyermekversek olvasása, bemutatása, közös tánc, közös zenélés, autentikus cigány zenész és táncos bevonása a tanulás folyamatába, filmek megtekintése, népdalgyűjtés
Fogalmak: találós kérdés, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, vers, mese, dal, hangszer, zene, tánc	

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 2 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megismeri a magyarországi cigány nyelvek elnevezését - megismeri néhány alapszót a cigány nyelvekből - megismeri/memorizál egy-két cigány nyelvű verset, mondókát	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Nyelvhasználat otthon (családban, rokonságban) és az iskolában (tanár, tanulók). Néhány gyermekirodalmi mű megtanulása magyar és cigány (beás és/vagy romani) nyelven. Köszönési formák, számolás 1-10-ig.	

Fogalmak: cigányok beszéde, hallás utáni ismétlés, figyelem, pontosság, gyakorlás
--

A fejlesztés várt eredményei, a továbbhaladás feltételei:

A cigány gyermekirodalomból ismerjenek néhány mondókát, kiszámolót, közmondást. Tudják megkülönböztetni a múlt és a jelen történéseit, eseményeit. Ismerjék családjukat, rokoni kapcsolataikat. Ismerjék emblematikus jelképeiket.

2. évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - tud családrajzot készíteni - meg tudja különböztetni a távolabbi rokon kapcsolatokat - képes használni a megfelelő cigány megnevezéseket a rokonsági fokok esetében - ismeri a család és a rokonság életének fontos eseményeit a hétköznapi és az ünnepek vonatkozásában is. - megtapasztalja a családhoz, a szűkebb közösséghez, nemzetiségéhez tartozás érzését, nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására - életkori sajátosságainak megfelelően bemutatja családját és nemzetisége értékeit	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Személyes beszélgetések: énkép, szülők, család, rokonok - cigány megnevezések használata. Családrajz készítése. Távolabbi rokoni kapcsolatok megkülönböztetése. A család és a rokonság életének fontos eseményei (mindennapok és ünnepnapok). Magatartásformák. pl. régi családi fotók gyűjtése, beszélgetés szülőkkel, idős rokonokkal, hajdani konyhában használatos eszközök gyűjtése, kiállítás összeállítása, múzeum-, tájházlátogatás, múzeumpedagógiai foglalkozásokon való részvétel, stb.
Fogalmak: anya, apa, testvér, nagyszülő, család, rokon	

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 9 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megtapasztalja környezete élő és élettelen dolgait, azokat képes megnevezni - életkorának megfelelő módon tudja jellemezni az élőlényeket, tárgyakat - életkorának megfelelően tud tájékozódni lakóhelyén - ismeri lakóhelye jellegzetes cigány családi házának jellemzőit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Jellemző tárgyak, épületek, képek megfigyelése. A településre jellemző helymeghatározások (templom, iskola, temető). Tájékozódás gyakorlása. A családi ház, az utca jellegzetessége. A természet szeretete. Épített környezet: régen és ma. pl. régi fotók gyűjtése, beszélgetés szülőkkel, idős rokonokkal hajdani lakóházakról, a településről, tájházlátogatás, rajz készítése a település, a környezet elemeiről, stb	

Fogalmak: ház, épület, utca, falu, város, élő és élettelen környezet

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - Életkorának megfelelően helyesen használja a jelen és a múltfogalmait - Ismer / fel tud idézni cigány meséket/eredetmondákat - Ismeri a cigányság szimbólumait, ezeket életkorának megfelelően értelmezni tudja	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány meséken, eredetmondákon keresztül - az életkori sajátosságoknak megfelelően – betekintés az elődök életébe. A cigány mesemondás mássága. Emblematikus jelképek: zászló, himnusz megismerése, cigány mesék, eredetmondák olvasása, hallgatása, bábkészítés, dramatizálás, illusztráció készítése a történetekhez, zenehallgatás-éneklés, stb	
Fogalmak: vándorlás, ló, szekér, zászló, himnusz		

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 10 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - ismeri a legfontosabb cigány hagyományokat, szokásokat - ismeri a hagyományos cigány tánc néhány alapelemét, azt be tudja mutatni - fel tud idézni és be tud mutatni egy-két hagyományokhoz kötődő gyermekdalt, mondókát, gyermekverset. - megismeri a hagyományos cigány népzene néhány alapelemét, eszközét	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Ismerkedésszokásokkal (az év jeles napjai, az emberi élet fordulói), hagyományokkal: mondókák, gyermekversek, mesék hallatán. Hangutánzó játékok, hangadó és hangszerpótló eszközök megszólaltatása. Cigány dalok. Ünnepekhez kapcsolódó köszöntők, ajándékok, vendégvárás. Cigány ételek megismerése. A cigány tánc alapelemeinek kipróbálása. Mondókák, gyermekversek olvasása, bemutatása, közös tánc, közös zenélés, autentikus cigány zenész és táncos bevonása a tanulás folyamatába, filmek megtekintése, népdalgyűjtés
Fogalmak: találós kérdés, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, vers, mese, dal, hangszer, zene, tánc	

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 5 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megismeri a magyarországi cigány nyelvek elnevezését - megismeri néhány alapszót a cigány nyelvekből - megismeri/memorizál egy-két cigány nyelvű verset, mondókát	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Nyelvhasználat otthon (családban, rokonságban) és az iskolában (tanár, tanulók). Néhány gyermekirodalmi mű megtanulása magyar és cigány (beás és/vagy romani) nyelven. Köszönési formák, számolás 1-10-ig.	
Fogalmak: cigányok beszéde, hallás utáni ismétlés, figyelem, pontosság, gyakorlás		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén, a továbbhaladás feltételei:

A cigány gyermekirodalom és ének-zene valamelyik műfajában a tanulók adjanak elő egy-egy szabadon választott művet, vagy mondják el tartalmát. Tudják megkülönböztetni a múlt és a jelen történéseit, eseményeit. Ismerjék családjukat, rokoni kapcsolataikat, tudjanak róla folyamatosan beszélni. Legyenek pozitív élményeik a cigány népcsoporttal, emberekkel, társakkal kapcsolatban.

3. évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megismeri a cigány család hagyományos szerkezetét, szerepeit - ismeri a családi normák szerepét - ismeri és megfelelően alkalmazza a család, nagycsalád, nemzetség fogalmát - megtapasztalja a családi és a szélesebb, társadalmi együttélés szabályait - megismeri saját családja tágabb rokonsági viszonyait	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány család szerkezete, hierarchiája. Azonos családba (silyéd, chalado), nemzetségbe (vigă, nyamipe) tartozás elvei, szempontjai. Családi normák, szabályok. Generációk együttélése. Ragadványnevek. A rokoni kapcsolatok részletesebb kibontása, rendszerezése. Emberi viszonyok szélesebb spektruma. Egyéni és közösségi hasonlóságok, különbségek. Cigányközösségek bemutatása. Családfakutatás, családfa készítése, beszélgetés felnőttekkel az összetartozásról, normákról, jellegzetes cigány nevek gyűjteményének készítése, látogatás cigány közösségekbe	
Fogalmak: féltestvér, unokatestvér, közösség, barátság, szabály		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - részletebben megismeri saját lakókörnyezetét - ismeretszerzés /megtapasztalás a cigánytelep jellemzőiről - tájékozódni képes lakóhelyén, tágabb környezetében - megismeri a hagyományos cigányéletforma és a természet összefüggéseit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Szűkebb és tágabb környezet. A ház beretárgyai. Különböző házak, utcák, terek. Adott település szerkezete. Az itt élő nemzetiségek. Viszonyítások (tér-idő) gyakorlása. Cigánytelepek-cigányközösségek bemutatása egyéni élmények, képek alapján. Gazdasági élet nyomai. Kötődés a természethez. Ehető és mérges gombák. Kereset kiegészítő tevékenységek. Gyógynövények (kamilla, gyermekláncfű, hársfa, csalán) és gyógyító hatásuk. Növénygyűjtés, bajelhárítás, orvoslás. Állatok a lakókörnyezetben, haszonállatok. Település bejárása, térképkészítés, látogatás cigány közösségeknél, interjú a természetet jól ismerő cigány emberekkel, makett készítés, tea főzés, stb. rendezési	

Fogalmak: település, telep, cigánysor, gazdasági élet

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - képes az idő tagolására szolgáló kifejezések helyes használatára. - megismeri a múlt cigány hagyományának, kultúrájának jelentős képviselőit, a jelen cigány kultúrájának neves előadóit, művészeit - ismeri és elő tudja adni a cigány himnuszt	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A legfontosabb állami jelképek értelmezése. A cigány himnusz (Zöld az erdő) megtanulása. Híres cigányok régen és ma (irodalom, képzőművészet, zene). Nép- és műköltészeti alkotásokban pozitív és a negatív hősök tulajdonságainak elemzése. Cigánydalok, cigányzenék, cigánytáncok. Modern irányzatok. Példaképek. Pl.: cigánytánc tanulása, zenehallgatás, zenélés, irodalmi művek olvasása, megtanulása, előadása	

Fogalmak: jelkép, irodalom, képzőművészet, népzene, műzene, hangszerpótlás, példakép

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 10 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megtapasztalja az ismeretbővítés, az információk cseréjének sokféleségét. - megismeri és megtapasztalja a hagyományos cigány mesterségek értékeit - megismeri és bemutatja a népi szokásokat, hagyományokat. - nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Az év jeles napjaihoz, az emberi élet fordulóihoz kötött szokások (születés, keresztelés, háztűznéző, leánykérés, esküvő, menyasszonytánc, halál, virrasztás, temetkezés). Szolgáltatott (betlehemezés, karácsonyi kántálás) és alkalmazott (búcsús és halottas énekek) hagyományok. A cigány kultúrkör színeinek és motívumainak felfedezése. A cigány tánc ritmuskísérete. Üdvözlési formák, alkalmakhoz kapcsolódó köszöntések, jókívánságok. Babonák és hiedelmek (betegségdémonok, végzet, jóslás, szerencseszimbólumok). Istenhit. Hagyományos mesterségek bemutatása és kipróbálása (vályogvetés, kosárfonás, fa- és fémmegmunkálás, muzsikálás, lókereskedelem). kultúraőrző fotók, tárgyak gyűjtése, riportkészítés, film és-hangfelvétel készítése, látogatás/meghívás hagyományőrző csoportoknál, stb.
---	--

Fogalmak: szokás, hagyomány, viselet, motívum, ritmus, mesterség

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 4 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: Nyitottá válik a cigány nyelvek megismerésére megismeri a két cigány nyelv eredetét, hangjait, azokat képes olvasni,	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány hangok helyes kiejtése. Írott szöveg olvasása. A két cigány nyelv megismerése. Szótárhasználat. Nyelvjárások és mesterségek kapcsolata. Memoriterek.
Fogalmak: írott és hallott szöveg, memoriter, szótár, nyelvjárás	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén, a továbbhaladás feltételei:

A cigány irodalom minden műfajában legyenek képesek a tanulók előadni egy-egy szabadon választott művet. Ismerjék a lakóhelyükön élő nemzetiségeket, a cigány népcsoportot, annak hagyományos mesterségeit, szokásait. Képesek legyenek saját népcsoportjukról, rokonságukról, családjukról, nemzetiségi élményeikről szóban beszámolni. Adjanak elő cigány táncmotívumot és/vagy cigány dalt. A múlt és a kultúra megismerésével a tanulóknál formálódjon az azonosságtudat.

4. évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megismeri a cigány család hagyományos szerkezetét, szerepeit - ismeri a családi normák szerepét - ismeri és megfelelően alkalmazza a család, nagycsalád, nemzetség fogalmát - megtapasztalja a családi és a szélesebb, társadalmi együttélés szabályait megismeri saját családjá tágabb rokonsági viszonyait	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány család szerkezete, hierarchiája. Azonos családba (silyéd, chalado), nemzetségbe (vigă, nyamipe) tartozás elvei, szempontjai. Családi normák, szabályok. Generációk együttélése. Ragadványnevek. A rokoni kapcsolatok részletesebb kibontása, rendszerezése. Emberi viszonyok szélesebb spektruma. Egyéni és közösségi hasonlóságok, különbségek. Cigányközösségek bemutatása. Családfakutatás, családfa készítése, beszélgetés felnőttekkel az összetartozásról, normákról, jellegzetes cigány nevek gyűjteményének készítése, látogatás cigány közösségekbe	
Fogalmak: féltestvér, unokatestvér, közösség, barátság, szabály		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - részletesebben megismeri saját lakókörnyezetét - ismeretszerzés /megtapasztalás a cigánytelep jellemzőiről - tájékozódni képes lakóhelyén, tágabb környezetében - megismeri a hagyományos cigányéletforma és a természet összefüggéseit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Szűkebb és tágabb környezet. A ház berendezési tárgyai. Különböző házak, utcák, terek. Adott település szerkezete. Az itt élő nemzetiségek. Viszonyítások (tér-idő) gyakorlása. Cigánytelepek-cigányközösségek bemutatása egyéni élmények, képek alapján. Gazdasági élet nyomai. Kötődés a természethez. Ehető és mérges gombák. Kereset kiegészítő tevékenységek. Gyógynövények (kamilla, gyermekláncfű, hársfa, csalán) és gyógyító hatásuk. Növénygyűjtés, bajelhárítás, orvoslás. Állatok a lakókörnyezetben, haszonállatok. Település bejárása, térképkészítés, látogatás cigány közösségeknél, interjú a természetet jól ismerő cigány emberekkel, makett készítés, tea főzés, stb	
Fogalmak: település, telep, cigánysor, gazdasági élet		

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - képes az idő tagolására szolgáló kifejezések helyes használatára. - megismeri a múlt cigány hagyományának, kultúrájának jelentős képviselőit, a jelen cigány kultúrájának neves előadóit, művészeit - ismeri és elő tudja adni a cigány himnuszt	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A legfontosabb állami jelképek értelmezése. A cigány himnusz (Zöld az erdő) megtanulása. Híres cigányok régen és ma (irodalom, képzőművészet, zene). Nép- és műköltészeti alkotásokban pozitív és a negatív hősök tulajdonságainak elemzése. Cigánydalok, cigányzenék, cigánytáncok. Modern irányzatok. Példaképek. Cigánytánc tanulása, zenehallgatás, zenélés, irodalmi művek olvasása, megtanulása, előadása	
Fogalmak: jelkép, irodalom, képzőművészet, népzene, műzene, hangszerpótlás, példakép		

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 10 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: - megtapasztalja az ismeretbővítés, az információk cseréjének sokféleségét. - megismeri és megtapasztalja a hagyományos cigány mesterségek értékeit - megismeri és bemutatja a népi szokásokat, hagyományokat. - nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Az év jeles napjaihoz, az emberi élet fordulóihoz kötött szokások (születés, keresztelezés, háztűznéző, leánykérés, esküvő, menyasszonytánc, halál, virrasztás, temetkezés). Szolgáltatott (betlehemezés, karácsonyi kántálás) és alkalmazott (búcsús és halottas énekek) hagyományok. A cigány kultúrkör színeinek és motívumainak felfedezése. A cigány tánc ritmuskísérete. Üdvözlési formák, alkalmakhoz kapcsolódó köszöntések, jókívánságok. Babonák és hiedelmek (betegségdémonok, végzet, jóslás, szerencseszimbólumok). Istenhit. Hagyományos mesterségek bemutatása és kipróbálása (vályogvetés, kosárfonás, fa- és fémmegmunkálás, muzsikálás, lókereskedelem). Kultúraőrző fotók, tárgyak gyűjtése, riportkészítés, film és- hangfelvétel készítése, látogatás/meghívás hagyományőrző csoportoknál, stb.
Fogalmak: szokás, hagyomány, viselet, motívum, ritmus, mesterség	

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 4 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: Nyitottá válik a cigány nyelvek megismerésére megismeri a két cigány nyelv eredetét, hangjait, azokat képes olvasni,	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány hangok helyes kiejtése. Írott szöveg olvasása. A két cigány nyelv megismerése. Szótárhasználat. Nyelvjárások és mesterségek kapcsolata. Memoriterek.
Fogalmak: írott és hallott szöveg, memoriter, szótár, nyelvjárás	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén, a továbbhaladás feltételei:

A cigány irodalom minden műfajában legyenek képesek a tanulók előadni egy-egy szabadon választott művet. Ismerjék a lakóhelyükön élő nemzetiségeket, a cigány népcsoportot, annak hagyományos mesterségeit, szokásait, nyelvjárását. Képesek legyenek saját népcsoportjukról, rokonságukról, családjukról, nemzetiségi élményeikről szóban beszámolni. Adjanak elő cigány táncmotívumot és/vagy cigány dalt. A múlt és a kultúra megismerésével a tanulóknak formálódjon az azonosságtudat.

Cigány népismeret 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	37	29	8
6.	1	37	29	8
7.	1	37	29	8
8.	1	37	29	8

1. Tantárgyi bevezető

A hazai cigány nemzetiség számára a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. Megnőtt a nemzetiségi nevelést és oktatást végző intézmények szerepe a kultúra közvetítésében, az identitás tudatosításában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és a képességek fejlesztésére kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, az ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkor személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé. Az élethosszig tartó tanulás jegyében a magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A szokások ápolása, a történelem és a jelen ismerete – mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A tantárgy sajátosságából – miszerint a család érték- és hagyománykövetítő szerepét és azok tiszteletét egyre inkább át kell vállalnia - adódnak a célok és feladatok is. A cigány nemzetiségi nevelést, oktatást vállaló iskolák tanulói először élményszerű helyzetekben találkoznak a legfontosabb hagyományokkal, az életmódbeli szokásokkal és a nemzetiség kultúrájával. Ezekre az élményekre építve cselekvés- és projektorientált oktatási formákban a fokozatosság elve alapján szereznek ismereteket a nemzetiség történeleméről, néprajzáról, nyelvéről, irodalmáról és a médiáról. A tanulók tájékozottak abban, hogy a hagyományörzés családon kívüli színterei különböző intézmények és szervezetek. A népismeret tantárgy tanulása a tanulók számára lehetővé teszi, hogy toleránsak és nyitottak legyenek a mássággal szemben, amely alkalmassá teszi őket más nemzetiségek és népek elfogadására. A heti egy tanítási óra tizenkét évfolyamon keresztül intenzív és alapos ismeretszerzést és képességfejlesztést tesz lehetővé. A kerettanterv a népismeretet önálló tantárgyként tervezte.

A népismeret tantárgy feladata - identitás- és értékközvetítés - hatással van a módszerek megválasztására. A nyitott oktatási formákban történő tanítás olyan ismeretszerzést biztosít, amely az élménytől a cselekvésen és megértésen át a tapasztalathoz vezet. Így fokozatosan kialakulnak a tanulóknál azok a kompetenciák, amelyek alkalmassá teszik őket önálló projektek lebonyolítására.

5-6. évfolyam évfolyamon kibővül, megnövekszik az ismeretanyag. A kognitív kompetenciák fejlesztésének előtérbe kerülése mellett továbbra is központi szerepet játszik a tapasztaláson alapuló ismeretszerzés. Interjúk készítése, beszélgetések lefolytatása, információk szelektálása, történelmi időkifejezések alkalmazása és a földrajzi tájékozódási képesség fejlesztése veszi kezdetét. Körvonalazódnak a népcsoportra jellemző ismérvek.

A 7-8. évfolyamokon az előző szakaszokhoz kapcsolódva – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal összefüggésben a már megalapozott kompetenciák fejlesztése, megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságának, variabilitásának növelése a feladat.

A tantárgy fejleszti a véleményalkotások minőségét, a problémamegoldó gondolkodást. Segíti térben és időben a tájékozódási készséget. Erősíti a hovatartozás felismerését, az önazonosság vállalását.

I. Fejlesztési feladatok

Fejlesztési feladatok

1. Tanulási, gondolkodási kompetenciák
2. A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák
3. Tájékozódás térben és időben

II. Közműveltségi tartalmak

5-8. évfolyam

1. Nemzetiségi azonosságtudat, pozitív minták, példaképek

2. Földrajzi elhelyezkedés

- Vándorlások útvonala, letelepedések
- Magyarországi cigány népcsoportok a térképen
- Cigányok Európában

3. Történelmi események időszalagon

4. Alapismeretek a magyarországi és európai cigányok kultúrájáról

- Cigányzene és tánc típusai, népviselet
- Irodalmi és képzőművészeti alkotások, életutak, munkásságok
- Cigány nyelvek eredete, nyelvjárások

Az egyéni érdeklődés döntő fontosságú. Törekedni kell a tanulók között lévő különbségek lépcsőről lépésre történő kiegyenlítésére.

A tantárgy bő teret kínál kérdések megfogalmazására és megválaszolására, kommunikációs helyzetek egyszerű nyelvi eszközökkel történő megoldására, a tér-idő fogalmának mélyítésére.pl.: Mesékre jellemző szavak gyűjtése. Mesék dramatizálása, meseillusztrációk készítése szabadon választott technikákkal. Dramatizálás, szituációs játékok. Egyszerű gyermekdalok és tánclépések gyakorlása. Ritmusgyakorlatok. Állatok és gyógyító növények képekről való felismerése. Ünnepi szokások megfigyelése, versek, mondókák, köszöntők memorizálása.

A tantárgy lehetővé teszi a szóbeli kifejezőkészség nagymértékű fejlesztését élménybeszámolók, tapasztalatok megosztásának biztosításával. Mélyíti a tanulók mérlegelő gondolkodását, mindennapi felelősségvállalását. A megismert növények, állatok rendszerezése aszerint, hogy mire használták, pl.: gyógyítás, hús - táplálkozás, bunda - melegedés stb. Nép- és műmesék, történetek, mondák előadása, mesemondási szokások megjelenítése kulturális rendezvényeken is. Erdők, mezők növényeinek (gyógynövényeinek) felismerése. Az oláh cigány tánc egy fajtájának alaplépései gyakorlása. Hangszerek és hangszerpótló eszközök hangjának felismerése, megkülönböztetése és összehasonlítása (hangszín – magasság, ritmikusság).

Tanulási, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik.

A személyes beszélgetések, cigány népcsoport életmódja, a család és környezet nemzetiségi kötődése és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, az adatokra támaszkodó érvelésnek és a megfelelő vitakultúrának, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség

kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. Magyarországi települések adottságainak (munka és megélhetés) megismerése szülőkkel, idősebb személyekkel történő beszélgetések kapcsán A legfontosabb állami jelképek értelmezése és azokhoz viszonyuló helyes magatartás. E gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

Tájékozódás térben-időben

Az időbeli tájékozódás elősegíti a minden ember számára éppen aktuális jelen-élmény tudatosulását, az „itt” és „most” pillanat folytonosságának kialakulását, az én-élmény megtapasztalását. Ehhez azonban meg kell tanulni az időméréssel, az idő szakaszolásával összefüggő ismereteket, a szükséges nyelvi kifejezésmódokat. Így lesznek képesek a természet és a társadalom fejlődésének történetének, törvényszerűségeinek megértésére, és a dolgok, események jelenségének egymáshoz, és magukhoz való objektív és szubjektív viszonyítására. Az időélmény megtapasztalását elősegítik a ciklikusan visszatérő események, történések. A felnőtt életvezetéshez szükséges a célirányos és tervszerű cselekvés megtanulása. Ennek előkészítő szakaszában a gyermekek fokozatosan megtanulják, hogy milyen lépésekkel lehet egy kitűzött célt elérni, becsléssel elképzelik, hogy ehhez mennyi időre és milyen egyéb feltételekre van szükség. Ezt segíti elő pl.:Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata romani, beás és magyar nyelven. Idő meghatározások A településre jellemző helymeghatározások (templom, iskola, temető) Viszonyítások tér-idő gyakorlására (előbb, utóbb, előtt, után, később, korábban, ugyanakkor, most, régebben mellett, alatt, felett, mögött). Az idő tagolására szolgáló kifejezések helyes használata: perc, óra, nap, hét, hónap, év Helyi tájékozódás gyakorlása. Egyszerű alaprajzok készítése. Ismerkedés a térképpel Az idő tagolására és múlására, valamint helymeghatározásra vonatkozó kifejezések gyűjtése és használata Hagyományos foglalkozások bemutatása és kipróbálása (vályogtéglák készítése, kosárfonás, fafaragás...)

**A cigány népismeret tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére
biztosított órakeret**

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	6	2	8
Természeti és társadalmi környezet	6	2	8
Múlt és jelen	7	1	8
Kulturális élet	8	2	10
Cigány nyelvek	2	1	3
Évfolyam összesen (óra)	29	8	37

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	5	3	8
Természeti és társadalmi környezet	6	2	8
Múlt és jelen	7	1	8
Kulturális élet	8	2	10
Cigány nyelvek	3		3
Évfolyam összesen (óra)	29	8	37

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	5	2	7
Természeti és társadalmi környezet	6	2	8
Múlt és jelen	8	1	9
Kulturális élet	8	1	9
Cigány nyelvek	2	2	4
Évfolyam összesen (óra)	29	8	37

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Szociális kapcsolatok	5	2	7
Természeti és társadalmi környezet	6	2	8
Múlt és jelen	7	2	9
Kulturális élet	8	1	9
Cigány nyelvek	3	1	4
Évfolyam összesen (óra)	29	8	37

Tantárgyi tartalom: témakörök elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – felismeri, hogy a cigány népcsoporthoz való tartozás többletet, kulturális színességet jelent. – megismeri a magyarországi cigány népcsoportokat, – elmélyíti tudását, ismereteit a hagyományos cigány életmód és a rokonság terén	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A magyarországi cigány népcsoportok megismerése - tanári irányítással végzett gyűjtőmunka. Elődök, ősök felkutatása, családfa összeállítása. A család életmódja, szokásrendszere, időbeosztása. A családtagok iskolázottsága, munkája. A cigány konyha berendezése, régi használati eszközök. A cigány és magyar ételek összehasonlítása. Vendéglátás. Családfa készítés, hagyományos életforma tárgyainak gyűjtése, egyszerű ételek közös elkészítése, szituációs játékok, stb.	
Fogalmak: romungró (magyar cigány, kárpáti cigány), oláh cigány, beás, szinti, családfa, fa- és fémeszköz, cigánykenyér.		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – képes a térben és időben tájékozódni – megtapasztalja az azonosságtudat, hovatartozás, kötődés fontosságát – ismeri a cigányság hagyományos mesterségeit, megélhetési módjait – megismeri a hagyományos cigány lakókörnyezet jellemzőit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Települések bemutatása személyes élmények, képek alapján. Az ott lakók élete. A család, a rokonság múltbéli mesterségei és jelenkori foglalkozásai, tevékenységei. Megélhetési módok. A lakókörnyezet meghatározó szerepe. Esetleges elhagyásának okai. Az őshaza elhagyása. Vándorlás, letelepedés. Élet a vándorutakon. Nyári és téli szálláshelyek. Valóságos vagy képzeletbeli utazás (fotók, képek) utáni élménybeszámoló olyan területekről, ahol cigányok élnek vagy éltek - megfigyelési szempontok alapján. A régi és mai „lakó”hagyományok összehasonlítása, a cigányságra jellemző jegyek felismerése. Időszalag készítése, makett készítése, tájház látogatása, múzeumpedagógiai foglalkozások, fotógyűjtemény készítése, stb.	
Fogalmak: településtípus, népesség, gazdaság, megélhetés, őshaza, vándorlás, letelepedés		

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási	A tanuló: – érdeklődik a családi gyökerek, a cigányság múltja iránt – megtapasztalja és megismeri a cigány közösségek normáit	

szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	– megismeri a cigányság magyarországi megtelepedésének folyamatát – megismer történelmi és mai cigány példaképeket
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Történelmi személyek, mai közszereplők, hétköznapi cigány emberek bemutatása, jellemzése. Szerepük a cigány nemzeti tudat formálásában. A Glinda (Tükör) című Roma Gyermek és Ifjúsági Magazin élettörténeteinek megismerése. A cigány közösségek életét meghatározó íratlan szabályok. A vajdák szerepe. Sajátos igazságszolgáltatási mód: a Romani Kris, a cigány törvény. Az idő kifejezésének bővítése: év, évtized, évszázad. Népcsoportok érkezése hazánk területére különböző történelmi korokban - feldolgozás irányított beszélgetésekkel. Magyarországi cigányok a feudalizmus korában. A tanultak (Zsigmond király László vajda és népe számára adományozott menlevelet) elhelyezése időszalagon a kiemelt időpontokhoz képest. térkép készítése, időszalag készítése, szituációs játékok, történelmi dokumentumok értelmezése
Fogalmak: időszámítás, cigány törvény, vajda	

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 10 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére	A tanuló: – ismer és előad cigány meséket – megismeri a tájegységek cigány táncait, azok néhány alaplépését be tudja mutatni	

adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	– felismeri a cigány népviseletek jellemzőit – megismer cigány képzőművészeket, alkotásaikat
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Mesemondási szokások, híres mesemondók és meseírók. A műalkotások megkülönböztetése műfaj, anyag, technika, kifejezőeszközök alapján. Cigány származású képzőművészek. Hazai és külföldi cigány népdalok, népzene. Tánc típusok: szóló (férfi, női), páros, botoló, cigánycsárdás (csingerálás). Tájegységek cigány táncai. A magyarországi cigány népviseletek jellemzői. Viseletelemzés: formák, színek, díszek jellegzetességei, a közlő funkció. A férfi és a női öltözködés tartozékai, régi és új stílusú viselet. Öltözködés – különböző korosztályok és nemek ruhadarabjai, jellemző motívumok (rózsa) és színek (Föld, víz, Nap színei). A magyar és a cigány szokások összehasonlítása. Még élő hiedelmek, babonák (születéstől a temetkezésig). A cigányok vallásossága. Egyházi ünnepek, szertartások, viselkedési módok. A nemzetiségi ünnepek sajátos jellemzői. Romani Design Stúdió. Azon módszerek tudatosítása a tanulóknak, amelyekkel lehetséges a cigány hagyományok átörökítése. Műalkotások bemutatása, értelmezése, rajz, festmény készítése, múzeumpedagógiai foglalkozás, tánc tanulás, ruha tervezés.
Fogalmak: festészet, grafika, szobrászat, tárgykultúra, pergetés, tánc típus, hiedelem, babona, vallásosság, szertartás	

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 3 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – megismeri a cigány nyelvek nyelvjárásait – ismer és alkalmaz alapszavakat a cigány nyelvekből – megismer cigány nyelvű kiadványokat	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Cigány nyelvek és nyelvjárásaik. Szókincskészlet. Jövevényszavak átvétele. Adott település nyelvhasználata. Cigány nyelvű kiadványok. Nyelvhasználati készség fejlesztése (alapszavak és kifejezések, köszönések, köszöntések, számolás, versmondás gyakorlásával). Szógyűjtemény készítése, versolvasás- tanulás, hangfelvételek hallgatása, interjú, beszélgetés anyanyelvi beszélővel	
Fogalmak: romani nyelv, lovári nyelvjárás, beás nyelv és nyelvjárásai, jövevényszó, hanganyag, nyomtatott kiadvány		

A fejlesztés várt eredményei, a továbbhaladás feltételei:

Tudják megkülönböztetni a magyar és a cigány szokásokat. Nevezzenek meg neves cigány származású író, költő, képzőművészt, zenészt.

6.évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – felismeri, hogy a cigány népcsoporthoz való tartozás többletet, kulturális színességet jelent. – megismeri a magyarországi cigány népcsoportokat, – elmélyíti tudását, ismereteit a hagyományos cigány életmód és a rokonság terén	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A magyarországi cigány népcsoportok megismerése - tanári irányítással végzett gyűjtőmunka. Elődök, ősök felkutatása, családfa összeállítása. A család életmódja, szokásrendszere, időbeosztása. A családtagok iskolázottsága, munkája. A cigány konyha berendezése, régi használati eszközök. A cigány és magyar ételek összehasonlítása. Vendéglátás. Családfa készítés, hagyományos életforma tárgyainak gyűjtése, egyszerű ételek közös elkészítése, szituációs játékok, stb.	
Fogalmak: romungró (magyar cigány, kárpáti cigány), oláh cigány, beás, szinti, családfa, fa- és fémeszköz, cigánykenyér.		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – képes a térben és időben tájékozódni – megtapasztalja az azonosságtudat, hovatartozás, kötődés fontosságát – ismeri a cigányság hagyományos mesterségeit, megélhetési módjait – megismeri a hagyományos cigány lakókörnyezet jellemzőit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Települések bemutatása személyes élmények, képek alapján. Az ott lakók élete. A család, a rokonság múltbéli mesterségei és jelenkori foglalkozásai, tevékenységei. Megélhetési módok. A lakókörnyezet meghatározó szerepe. Esetleges elhagyásának okai. Az őshaza elhagyása. Vándorlás, letelepedés. Élet a vándorutakon. Nyári és téli szálláshelyek. Valóságos vagy képzeletbeli utazás (fotók, képek) utáni élménybeszámoló olyan területekről, ahol cigányok élnek vagy éltek - megfigyelési szempontok alapján. A régi és mai „lakó”hagyományok összehasonlítása, a cigányságra jellemző jegyek felismerése. Időszalag készítése, makett készítése, tájház látogatása, múzeumpedagógiai foglalkozások, fotógyűjtemény készítése, stb.	
Fogalmak: településtípus, népesség, gazdaság, megélhetés, őshaza, vándorlás, letelepedés		

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – érdeklődik a családi gyökerek, a cigányság múltja iránt – megtapasztalja és megismeri a cigány közösségek normáit – megismeri a cigányság magyarországi megtelepedésének folyamatát – megismer történelmi és mai cigány példaképeket	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Történelmi személyek, mai közszereplők, hétköznapi cigány emberek bemutatása, jellemzése. Szerepük a cigány nemzetiségi tudat formálásában. A Glinda (Tükör) című Roma Gyermekek és Ifjúsági Magazin élettörténeteinek megismerése. A cigány közösségek életét meghatározó íratlan szabályok. A vajdák szerepe. Sajátos igazságszolgáltatási mód: a Romani Kris, a cigány törvény. Az idő kifejezésének bővítése: év, évtized, évszázad. Népcsoportok érkezése hazánk területére különböző történelmi korokban - feldolgozás irányított beszélgetésekkel. Magyarországi cigányok a feudalizmus korában. A tanultak (Zsigmond király László vajda és népe számára adományozott menlevelet) elhelyezése időszalagon a kiemelt időpontokhoz képest. térkép készítése, időszalag készítése, szituációs játékok, történelmi dokumentumok értelmezése	
Fogalmak: időszámítás, cigány törvény, vajda		

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 10 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – ismer és előad cigány meséket – megismeri a tájegységek cigány táncait, azok néhány alaplépését be tudja mutatni – felismeri a cigány népviseletek jellemzőit – megismer cigány képzőművészeket, alkotásaikat	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Mesemondási szokások, híres mesemondók és meseírók. A műalkotások megkülönböztetése műfaj, anyag, technika, kifejezőeszközök alapján. Cigány származású képzőművészek. Hazai és külföldi cigány népdalok, népzene. Tánc típusok: szóló (férfi, női), páros, botoló, cigánycsárdás (csingerálás). Tájegységek cigány táncai. A magyarországi cigány népviseletek jellemzői. Viseletelemzés: formák, színek, díszek jellegzetességei, a közlő funkció. A férfi és a női öltözködés tartozékai, régi és új stílusú viselet. Öltözködés – különböző korosztályok és nemek ruhadarabjai, jellemző motívumok (rózsa) és színek (Föld, víz, Nap színei). A magyar és a cigány szokások összehasonlítása. Még élő hiedelmek, babonák (születéstől a temetkezésig). A cigányok vallásossága. Egyházi ünnepek, szertartások, viselkedési módok. A nemzetiségi ünnepek sajátos jellemzői. Romani Design Stúdió. Azon módszerek tudatosítása a tanulóknál, amelyekkel lehetséges a cigány hagyományok átörökítése. Műalkotások bemutatása, értelmezése, rajz, festmény készítése, múzeumpedagógiai foglalkozás, tánc tanulás, ruhatervezés.	
Fogalmak: festészet, grafika, szobrászat, tárgykultúra, pergetés, tánc típus, hiedelem, babona, vallásosság, szertartás		

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 3 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – megismeri a cigány nyelvek nyelvjárásait – ismer és alkalmaz alapszavakat a cigány nyelvekből – megismer cigány nyelvű kiadványokat	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Cigány nyelvek és nyelvjárásaik. Szókincskészlet. Jövevényszavak átvétele. Adott település nyelvhasználata. Cigány nyelvű kiadványok. Nyelvhasználati készség fejlesztése (alapszavak és kifejezések, köszönések, köszöntések, számolás, versmondás gyakorlásával). Szógyűjtemény készítése, versolvasás tanulás, hangfelvételek hallgatása, interjú, beszélgetés anyanyelvi beszélővel	
Fogalmak: romani nyelv, lovári nyelvjárás, beás nyelv és nyelvjárásai, jövevényszó, hanganyag, nyomtatott kiadvány		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén, a továbbhaladás feltételei:

A tanulók legyenek képesek elemi szinten térképen tájékozódni, történelmi időkifejezéseket alkalmazni, információkat gyűjteni, lényegyet kiemelni, továbbá összefüggéseket keresni az életmód és a hagyományos cigány foglalkozások között. Tudják megkülönböztetni a magyar és a cigány szokásokat. Nevezzenek meg neves cigány származású író, költő, képzőművészt, zenészt.

7.évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – megismeri a magyarországi nemzetiségeket – megtapasztalja a békés egymás mellett élés fontosságát – feltérképezi saját és közössége értékrendjét, ezeket össze tudja hangolni – önálló kutatómunkát és prezentációt képes készíteni	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Nemzetiségek – különös tekintettel a cigányságra - földrajzi elhelyezkedése, számossága, kultúrája, élete ma Európában, Magyarországon. Együttélés az anyaországbeliekkel. Az egymás mellett élés mintái, modelljei. Ennek elemzése az adott településen. A szabadidő eltöltésének módjai. Egészséges életmód (étkezés, mozgás, sportolás). Egyéni és közösségi (családi) értékrendek összehasonlítása. Továbbtanulási tervek. Jövőkép. Önálló gyűjtő- és kutatómunkával szerzett ismeretekből prezentáció készítése. A mindennapi együttműködés és felelősségvállalás mélyítése, illetve tudatosítása a tanulóknak (család, iskola, baráti kör szintjén). Szituációs játékok, drámapedagógiai foglalkozás, önálló gyűjtőmunka, látogatás és beszélgetés kisebbségi önkormányzatoknál	
Fogalmak: multikulturalizmus, minta, modell, életmód, szabadidő, pályaválasztás		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – képes tájékozódni a cigányság vándorlását bemutató térképen – képes tájékozódni időben – megismeri és megérti a letelepedés/letelepítés folyamatát, okait, következményeit – megismeri az európai cigányság nagyobb csoportjait, jellemzőit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A cigány népvándorlás feltételezhető okai. Az útvonalak nyomon követése. Élet a vándorlás idején idegen országokban. A vándorlók és a többségi közösségek kapcsolata, menlevelek, vándorjelek. A vándorlás tárgyi emlékei, a mindennapi élethez használt eszközök. A vándorlás alatt folytatott gazdasági tevékenységek. Tájékozódás Eurázsia térképén. Telepítő tényezők. Cigányok Európában. Számosságuk. Kronológiai adatok rendezése: – a cigányok Európába érkezésük előtt – a cigányok megjelenése Európa országaiban, különös tekintettel a Balkán-félszigetre. Összefüggések keresése a cigányok történelme, földrajzi elhelyezkedése, nyelve között. A kognitív gondolkodás fejlesztése. Annak segítése, hogy fogalmazódjanak meg kérdések a tanulóknál, érezzenek késztetést a válaszkeresésre: miért vannak gazdag és szegény országok, települések, családok, egyének? Adott település térképének elkészítése vázlatos bemutatással (a cigányok és más nemzetiségek által tömbszerűen lakott részek kiemelésével - meghatározott korszakban). Vándorlási térkép készítése, időszalag készítése, prezentáció készítése.	
Fogalmak: telepítő tényező, térképhasználat, vándorjel, menlevél, gondolkodási művelet.		

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 9 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – képes tájékozódni a történelmi időkben – Ismeri és értelmezni tudja a múlt és a jelen cigányságot érintő folyamatait megismeri az önkormányzatiság fogalmát, működését	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány történelem sajátosságai. Cigányok – a három részre szakadt országban – a felvilágosodás korában – a polgári Magyarországon. Törvényi szabályozás, rendelet a letelepítésről. A cigányság helye Európában és a világban. Fogadtatásuk, életük régen és ma.A jelenkor elvándorlási folyamatainak elemzése. Cigány szervezetek, cigányok a közéletben. A hazai cigányság politikai, jogi, kulturális érdekképviselői szervezetei, a nemzetiségi önkormányzatok szerepe (Országos Roma Önkormányzat), civil szervezetek élete. Betekintés a közszolgálati és kereskedelmi televíziók roma/cigány műsorainak felvételeibe. A kognitív gondolkodás fejlesztése. Annak segítése, hogy fogalmazódjanak meg kérdések a tanulóknál, érezzenek késztetést a válaszkeresésre: miért nem viseltek háborút a cigányok? Történelmi dokumentumok elemzése, látogatás és interjú kisebbségi önkormányzatnál, kulturális műsorok közös értelmezése, kisebbségi iskolaújság készítése	
Fogalmak: Nemzetiség, cigányok történelme, törvény, rendelet, érdekképviselő, ki- és elvándorlás.		

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 9 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – ismeri cigány írók, költők, képzőművészek, zenészek munkásságát, fő műveit – megismeri kultúrák különbségeit és azonosságait	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A magyarországi cigány írók, költők - mint meghatározó személyiségek - életútja, munkássága, főbb művei (Choli Daróczi József, Bari Károly, Lakatos Menyhért, Orsós Jakab, Rostás-Farkas György, Szécsi Magda). A magyar és világirodalomban megjelenő cigánysorsok. A cigány balladák témái. A hit, a vallás szerepe. Hazai autodidakta (naiv) és professzionális (képzett) cigány képzőművészek (Orsós Teréz, Péli Tamás, Ráczné Kalányos Gyöngyi, Szentandrassy István). Cigányzene a történelmi Magyarországon (híres bandák, zenészek, életutak, életművek). A verbunkos. A zenélés mint életforma, mint megélhetési lehetőség. Nemzetközi sikerek régen és ma. Zenészdinasztiák. Kultúrák - azonosságok és különbségek a cigányság szokásaiban, hagyományaiban. Neves cigányok születési és temetési helyének megkeresése a térképen (életrajzszakaszuk bejelölése az időszalagon). Egyéni és csoportos bemutatkozások, kiállítások, kulturális előadások, fellépések (iskolai és/vagy települési rendezvényen). A cigányság életében rejlő - jelen és a jövő kínálta - lehetőségek felismertetése, megláttatása a tanulókkal.	
Fogalmak: ballada, hit, műalkotás, naiv és képzett művész, kulturális különbség, cigányzene, prímás, kontrás, dinasztia		

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 4 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – olvasni/memorizálni/előadni tud rövid cigány nyelvű szövegeket – felismeri a cigány nyelvek megőrzésének fontosságát	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány nyelv dialektusai között fennálló hasonlóságok és különbségek érzékelése. Szájhagyomány és írásbeliség. Szótárhasználat, fordítási gyakorlat. Hazai cigány nyelvvizsga-központok. Annak tudatosítása a tanulókkal, hogy a cigány nyelv kommunikációs csatornát biztosít más országok cigány lakosságával. Cigány nyelvű szövegek olvasása, hallgatása, kiselőadás, prezentáció.	
Fogalmak: nyelvhasználat, dialektus, fordítás, nyelvvizsga		

A fejlesztés várt eredményei, a továbbhaladás feltételei: A tanulók ismerjék a cigányság történelmének, vándorló életmódjának alaptételeit, a sokféle népcsoport színes életmódját, szokásait, neves képviselőit.

8.évfolyam

Témakör neve	Szociális kapcsolatok	Órakeret 7 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – megismeri a magyarországi nemzetiségeket – megtapasztalja a békés egymás mellett élés fontosságát – feltérképezi saját és közössége értékrendjét, ezeket össze tudja hangolni – önálló kutatómunkát és prezentációt képes készíteni	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: Nemzetiségek – különös tekintettel a cigányságra - földrajzi elhelyezkedése, számossága, kultúrája, élete ma Európában, Magyarországon. Együttélés az anyaországbeliekkel. Az egymás mellett élés mintái, modelljei. Ennek elemzése az adott településen. A szabadidő eltöltésének módjai. Egészséges életmód (étkezés, mozgás, sportolás). Egyéni és közösségi (családi) értékrendek összehasonlítása. Továbbtanulási tervek. Jövőkép. Önálló gyűjtő- és kutatómunkával szerzett ismeretekből prezentáció készítése. A mindennapi együttműködés és felelősségvállalás mélyítése, illetve tudatosítása a tanulóknál (család, iskola, baráti kör szintjén). Szituációs játékok, drámapedagógiai foglalkozás, önálló gyűjtőmunka, látogatás és beszélgetés kisebbségi önkormányzatoknál	
Fogalmak: multikulturalizmus, minta, modell, életmód, szabadidő, pályaválasztás		

Témakör neve	Természeti és társadalmi környezet	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – képes tájékozódni a cigányság vándorlását bemutató térképen – képes tájékozódni időben – megismeri és megérti a letelepedés/letelepítés folyamatát, okait, következményeit – megismeri az európai cigányság nagyobb csoportjait, jellemzőit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A régi cigányházak jellemzői (építészeti anyag, alaprajz, berendezés). Szimbólumok. Szülő, tartózkodási, lakóhely azonossága vagy különbözősége, ennek okai. A cigány népvándorlás feltételezhető okai. Az útvonalak nyomon követése. Élet a vándorlás idején idegen országokban. A vándorlók és a többségi közösségek kapcsolata, menlevelek, vándorjelek. A vándorlás tárgyi emlékei, a mindennapi élethez használt eszközök. A vándorlás alatt folytatott gazdasági tevékenységek. Tájékozódás Eurázsia térképén. Telepítő tényezők. Cigányok Európában. Számosságuk. Kronológiai adatok rendezése: – a cigányok Európába érkezésük előtt – a cigányok megjelenése Európa országaiban, különös tekintettel a Balkán-félszigetre. Összefüggések keresése a cigányok történelme, földrajzi elhelyezkedése, nyelve között. A kognitív gondolkodás fejlesztése. Annak segítése, hogy fogalmazódjanak meg kérdések a tanulóknál, érezzék készletet a válaszkeresésre: miért vannak	

	gazdag és szegény országok, települések, családok, egyének? Adott település térképének elkészítése vázlatos bemutatással (a cigányok és más nemzetiségek által tömbszerűen lakott részek kiemelésével - meghatározott korszakban). Vándorlási térkép készítése, időszalag készítése, prezentáció készítése.
Fogalmak: telepítő tényező, térképhasználat, vándorjel, menlevél, gondolkodási művelet.	

Témakör neve	Múlt és jelen	Órakeret 9 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – képes tájékozódni a történelmi időkben – ismeri és értelmezni tudja a múlt és a jelen cigányságot érintő folyamatait – megismeri az önkormányzatiság fogalmát, működését	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány történelem sajátosságai. Cigányok – a három részre szakadt országban – a felvilágosodás korában – a polgári Magyarországon. Törvényi szabályozás, rendelet a letelepítésről. A cigányság helye Európában és a világban. Fogadtatásuk, életük régen és ma. A jelenkor elvándorlási folyamatainak elemzése. Cigány szervezetek, cigányok a közéletben. A hazai cigányság politikai, jogi, kulturális érdekképviseleti szervezetei, a nemzetiségi önkormányzatok szerepe (Országos	

	Roma Önkormányzat), civil szervezetek élete. Betekintés a közszolgálati és kereskedelmi televíziók roma/cigány műsorainak felvételeibe. A kognitív gondolkodás fejlesztése. Annak segítése, hogy fogalmazódjanak meg kérdések a tanulóknál, érezzék késztetést a válaszkérésre: miért nem viseltek háborút a cigányok? Történelmi dokumentumok elemzése, látogatás és interjú kisebbségi önkormányzatnál, kulturális műsorok közös értelmezése, kisebbségi iskolaújság készítése
Fogalmak: Nemzetiség, cigányok történelme, törvény, rendelet, érdekképviselő, ki- és elvándorlás.	

Témakör neve	Kulturális élet	Órakeret 9 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – ismeri cigány írók, költők, képzőművészek, zenészek munkásságát, fő műveit – megismeri kultúrák különbségeit és azonosságait	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A magyarországi cigány írók, költők - mint meghatározó személyiségek - életútja, munkássága, főbb művei (Choli Daróczi József, Bari Károly, Lakatos Menyhért, Orsós Jakab, Rostás-Farkas György, Szécsi Magda). A magyar és világirodalomban megjelenő cigánysorsok. A cigány balladák témái. A hit, a vallás szerepe. Hazai autodidakta (naiv) és professzionális (képzett) cigány	

	képzőművészek (Orsós Teréz, Péli Tamás, Ráczné Kalányos Gyöngyi, Szentandrassy István). Cigányzene a történelmi Magyarországon (híres bandák, zenészek, életutak, életművek). A verbunkos. A zenélés mint életforma, mint megélhetési lehetőség. Nemzetközi sikerek régen és ma. Zenészdinasztiák. Kultúrák - azonosságok és különbségek a cigányság szokásaiban, hagyományaiban. Neves cigányok születési és temetési helyének megkeresése a térképen (életrajzok bejelölése az időszalagon). Egyéni és csoportos bemutatkozások, kiállítások, kulturális előadások, fellépések (iskolai és/vagy települési rendezvényen). A cigányság életében rejlő - jelen és a jövő kínálta - lehetőségek felismertetése, megláttatása a tanulókkal.
Fogalmak: ballada, hit, műalkotás, naiv és képzett művész, kulturális különbség, cigányzene, prímás, kontrás, dinasztia	

Témakör neve	Cigány nyelvek	Órakeret 4 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	A tanuló: – olvasni/memorizálni/előadni tud rövid cigány nyelvű szövegeket – felismeri a cigány nyelvek megőrzésének fontosságát	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek: A cigány nyelv dialektusai között fennálló hasonlóságok és különbségek érzékelése. Szájhagyomány és	

	írásbeliség. Szótárhasználat, fordítási gyakorlat. Hazai cigány nyelvvizsga-központok. Annak tudatosítása a tanulókkal, hogy a cigány nyelv kommunikációs csatornát biztosít más országok cigány lakosságával. Cigány nyelvű szövegek olvasása, hallgatása, kiselőadás, prezentáció.
Fogalmak: nyelvhasználat, dialektus, fordítás, nyelvvizsga	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén, a továbbhaladás feltételei :

A tanulók ismerjék a cigányság történelmének, vándorló életmódjának alaptételeit, a sokféle népcsoport színes életmódját, szokásait, neves képviselőit. Legyenek képesek objektív véleményt alkotni eseményekről, személyekről. Tudják értelmezni az olvasott forrásanyagokat. Tiszteljék az országban élő nemzetiségek kultúráját.

A cigány népismeret tantárgy értékelésének formái, szempontjai

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Pár- és csoportmunkában való részvétel (játékokban, vetélkedőben, szerepjátékokban).
- Önálló szóbeli felelet.
- Házi dolgozat, projektmunka.
- Témazáró dolgozatok

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során pl.: Részvétel a közös éneklésben és szituációs játékokban
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre való törekvés. Zenehallgatás során észrevételek megfogalmazása
- Képes-e önállóan felépíteni feleletét? Képes-e kérdéseket megfogalmazni?
- Az alapvető fogalmak helyes használata.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok megoldása.
- Produktumok egyéni vagy csoportos elkészítése.

– Tanórán kívüli információszerzés és gyűjtőmunka produktumainak bemutatása.

A tanulói teljesítmények értékelésében iskolánkban a hagyományos, 5 fokozatú osztályzat skálát alkalmazzuk.

Az egységes értékelés kialakítása végett megegyeztünk abban, hogy az egyes feladatlapos dolgozatoknál elért pontszámokat a következő **százalékos kulcs alapján váltjuk át szöveges értékeléssé, érdemjeggyé.**

felzárkóztatásra szorul	0 % -30%	elégtelen (1)
felzárkóztatásra	31% - 52%	elégséges (2)
megfelelt	53% - 72%	közepes (3)
jól megfelelt	73% - 87%	jó (4)
kiválóan megfelelt	88% - 100%	jeles (5)

A félévi és év végi minősítés – 1 évfolyam félévi és év végi értékelése szövegesen történik, míg a második évfolyam félévi értékelése szövegesen, év végi értékelésekor 5 fokozatú osztályzat skálát alkalmazzuk .3-8 évfolyamon félévkor és év végén 5 fokozatú osztályzat skálát alkalmazzuk.

A záró osztályzat tükrözi a tanuló évközi szereplését. Értékeli az igyekezetét, a teljesítmény változásának irányát.

Az iskolánkban a tanulói teljesítmények objektív értékelését tartjuk alapvetőnek, de fontosnak tartjuk a tanulók tudásbéli fejlődéséről alkotott tanítói, tanári vélemény osztályzatban való kifejezésre juttatását is.

Az értékelés információt ad a gyerekek, szülőknek az előrehaladásról, és lehetővé teszi a fejlődés mértékéhez szükséges egyéni korrekciókat.

NYILATKOZAT

Alulírott Lipőkné Papcsák Anita a Kemecei Arany János Református Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola főigazgatója nyilatkozom, hogy az intézmény Pedagógiai Programja, egyéb a fenntartóra háruló kiadást nem tartalmaz.

Lipőkné Papcsák Anita
főigazgató

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje:

Az iskola 2026. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját az Átdolgozott pedagógia program alapján.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje addig tart, amíg a törvényi változások az átdolgozást szükségessé nem teszik.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata:

A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, és ha szükséges, módosítja.

A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása:

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az iskola fenntartója
- az iskola főigazgatója
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközössége
- az iskola fenntartója.

A pedagógiai program módosítása a nevelőtestület véleményezése után a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya az iskola könyvtárában van elhelyezve, ahol a szülők azt szabadon megtekinthetik. A pedagógiai program az iskola honlapján is megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél is megtekinthető:

- az iskola nevelői szobájában;
- az iskola főigazgatójánál;
- az iskola főigazgató helyettesénél
- fenntartónál

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Program 2026. évi módosításához kapcsolódó legitimációs nyilatkozatok

A Szülői Munkaközösség a Pedagógiai Program 2026. évi módosítását megismerte.

Kemecse, 2026. augusztus 28.

Balkóni Bor Csilla

a Szülői Munkaközösség képviselője

A Diákönkormányzat a Pedagógiai Program 2026. évi módosítását megismerte.

Kemecse, 2026. augusztus 28.

Székely-Balogh Kornélia
Balkóni Szabina Réka

a Diákönkormányzat képviselője

A Nevelőtestület a Pedagógiai Program 2026. évi módosítását elfogadta.

Kemecse, 2026. augusztus 28.

Balogh István Udvari Katalin

Nevelőtestület képviselőiben

A Pedagógiai Program 2026. évi módosítását jóváhagyom.

Kemecse, 2026. augusztus 28.

főigazgató

Fenntartói egyetértés

A fenntartó a Pedagógiai Program 2026. évi módosításának azon rendelkezéseivel, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, egyetért.

Kemecse, 2026. augusztus 31.

a fenntartó képviselője

Mellékletek

TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA SZABÁLYZATA

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül a tanulmányi vizsgák és az alkalmassági vizsgák szabályait.

A tanulmányok alatti vizsga (javítóvizsga, osztályozó vizsga, különbözeti és pótló vizsga) a tanulmányi kötelezettség teljesítésének atipikus formája.

A tanulmányok alatti vizsgák (a továbbiakban: vizsga) a következők:

- a) javítóvizsga
- b) osztályozó vizsga
- c) különbözeti vizsga
- d) pótló vizsga

A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos intézményi eljárásrend

- A vizsga időpontjait a főigazgató jelöli ki, melyet a helyben szokásos módon, valamint az intézmény honlapján közzétesz.
- A vizsga időpontjáról (év, hónap, nap, óra, perc) és helyszínéről (cím, épület, terem száma) a vizsgázó, illetőleg a kiskorú tanuló esetén a szülő (gondviselő) minimum a vizsga kezdete előtt 10 nappal tértivevényes postai értesítést kap.
- Az osztályozó vizsga kérelemre történő letételét a főigazgató engedélyezi. Az osztályozó vizsgára való jelentkezés az iskola titkárságán elérhető formanyomtatványon történik, a főigazgató által meghatározottak és kihirdetettek szerint. A jelentkezési lapot a tanuló, valamint kiskorú tanuló esetében a gondviselő is aláírja. Az osztályozó vizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

A vizsgákkal kapcsolatos jogszabályi előírások:

- Minden vizsga írásbeli vagy szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészből állhat az iskola Pedagógiai programja alapján.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Tanulmányok alatti vizsgát a független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- A tanulmányok alatti vizsga - ha azt az iskolában szervezik - vizsgabizottságának elnökét és tagjait a főigazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes megyeközponti járási hivatal bízza meg.
- Szülő kérése alapján az osztályozó vizsga időpontja az iskola által kijelölt időponttól eltérhet.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében;

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja

- a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola főigazgatója készíti elő. A főigazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

A főigazgató e feladata ellátása során;

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.

Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni.

A tanulmányok alatti vizsgán a mentesítésre jogosult tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az intézmény nem a Pedagógiai programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.

Osztályozó vizsga

Az intézmény osztályozó vizsgáit a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző vagy az azt követő két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (6) bekezdésben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, illetőleg év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

A szabályosan megtartott osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet.

Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsgán a magántanuló minősítése elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját a főigazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás, iskolán belüli magasabb szintű tanulmányok folytatása vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét.

Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell a főigazgatójának határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

Javító vizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola főigazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

A főigazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell. Időpontját egyéni elbírálás alapján a főigazgató jelöli ki.

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola főigazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon

belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a járási hivatalnak.

A járási hivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

A vizsgákra vonatkozó szabályok:

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében:

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja. A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola főigazgatója készíti elő.

A főigazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

A főigazgató e feladata ellátása során:

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig – alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig – tarthat.

Írásbeli vizsga

- Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni (különösen a rajz, számítástechnikai program formájában).
- Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák és ne segíthessék.
- A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni.
- A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni.

- A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet az intézménynek kell biztosítania.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését.
- Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként maximum hatvan perc.
- Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, a főigazgató engedélye alapján:

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet,

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

- Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.
- A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola főigazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.
- Az iskola főigazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.
- A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola főigazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.
- Az iskola főigazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosított feladatlapokkal együtt a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól.
- A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékel.
- Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

- Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola főigazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola főigazgatója és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és dönt:

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az a) pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Szóbeli vizsga

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdí a vizsgát, amelybe beosztották.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt, ha az szükséges.
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően.
- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett.
- A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.
- Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.
- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

- Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

Sajátos nevelési igényű tanulók vizsgaszabályzata

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, a főigazgató engedélye alapján

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a vizsgázónak engedélyezve lett, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételeket kell kifejtenie.

- A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár felügyelete mellett készíti el dolgozatát.
- A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.
- Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti.
- A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.
- A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében a főigazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.
- A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.
- A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola főigazgatója hagyja jóvá.
- A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.
- A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.
- A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.
- A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.
- Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.
- A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.

- Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot.
- Az értékelést a tantárgyat tanító szaktanár írja alá.
- A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

Írásbeli vizsgák általános szabályai:

- a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet,
- a feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot,
- a vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával.

Az írásbeli vizsga javítása

- a szaktanár az adott vizsganapon piros tollal kijavítja az írásbeli dolgozatot
- ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapra és értesíti a főigazgatót.

Gyakorlati vizsga általános szabályai:

- a gyakorlati oktatás vezető tanárnak kötelező a vizsgázót tájékoztatni a gyakorlati vizsga rendjéről,
- a gyakorlati vizsgarész a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni.

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje:

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

Vizsgatárgyak részei:

• Magyar nyelv és irodalom	írásbeli + szóbeli vizsga
• Történelem	írásbeli
• Idegen nyelv	írásbeli
• Matematika	írásbeli
• Fizika	írásbeli
• Földrajz	írásbeli
• Biológia	írásbeli
• Kémia	írásbeli
• Környezet	írásbeli
• Természetismeret/természettudomány	írásbeli
• Informatika/digitális kultúra	gyakorlati vizsga
• Testnevelés	gyakorlati vizsga
• Ének-zene	gyakorlati vizsga
• Egyházi ének	szóbeli vizsga
• Vizuális kultúra	gyakorlati vizsga
• Technika/Technika és tervezés	írásbeli
• Nemzetiségi népismeret	szóbeli
• Hittan	szóbeli vizsga
• Hon- és népismeret	írásbeli
• Dráma és színház	szóbeli

Egyéni munkarendű tanuló esetén

A 2011. évi CXCV. törvény 47§ és a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 75.§ bekezdései az irányadók.